postoje vůči nim. Všude vládne pochybovačnost. Rozmáhá se bezbožnost. Víra jednotlivých členů církve bude vyzkoušena jakoby na světě nebylo nikoho jiného (MS 1a, 1890).

14 - 17 (Zj 18,1) Boží zástupy ovládnou pole. Musíme zkoumat vylití sedmého kalicha. Mocnosti zla neustoupí bez boje. V armagedonském boji má však slovo Boží prozřetelnost. Když bude země osvícena slávou anděla ze Zj 18, procitnou ze spánku náboženské živly, dobro i zlo, a pole ovládnou zástupy živého Boha (MS 175, 1899).

16. kapitola

16	7BC 982; EW 120,276,281 (SR 404); GC 627-30; 5T 212 (2TT 67); TM 446
16,1	7BC 983; EW 36,44,52,64-5,71,85-6,92,124,261,266,280 (SR 403), 289 (SR 415); LS 117; 2SG 208; 1T 363; Te 201; TM 182,432
16,1.2	GC 627-8
16,2	EW 64-5; GC 445,448-50
16,3	GC 628
16,4-7	GC 628
16,5	TM 432
16,8-9	GC 628,649
16,10.11	EW 64-5,289 (SR 415
16,12-16	7BC 967-8,982-3; ML 308; 6T 406 (3TT 33)
16,13.14	GC 561-2
16,14	7BC 983; CW 120; EW 59; GC 556,624; ML 308; MM 14; 2SM 21,49,51
16,15	7BC 986; COL 319; CW 100; DA 635; 6T 406 (3TT 13)
16,17	CT 418; FE 363; PP 357; 509; SD 343; 7T 235
16,17.18	CG 560; EW 272
16,17-21	7BC 983; EW 290 (SR 415); GC 636-8 (ML 344); 657; 1T 354 (1TT 132); TM 445-6
16,18	LS 66; PP 110; 1T 60
16,18-21	3SG 82
16,19	FE 363; GC 637,653
16,20-21	PP 110
16,21	GC 637; PP 509

17. KAPITOLA

1. Jeden z sedmi andělů. Viz pozn. ke Zj 1,11; srovnej Zj 21,9. Ztotožnění tohoto anděla s jedním ze sedmi ze Zj 15 a 16 naznačuje, že to, co se Jan v dalším dozví, souvisí se sedmi posledními ranami. Tento vztah je potvrzen skutečností, že oznámený obsah této kapitoly - "odsouzení nevěstky veliké" - se děje v sedmé ráně (viz Zj 16,19).

Koflíků. Viz pozn. ke Zj 15,7; 16,1

Řka ke mně. Řecké slovo "so" (meta) je možno chápat jako výraz úzkého vztahu mezi Janem a andělem. Anděl pravděpodobně oslovil Jana dříve než byl ve vytržení duchovního vidění (viz pozn. ke Zj 1,2.10).

Poď. Tento výraz má naléhavost rozkazovacího způsobu. Viz pozn. k v. 3.

Ukážiť. Viz pozn. ke Zj 1,2; 4,1.

Odsouzení. Řec. krima = soudní spor, proces, souzení, rozsudek, odsouzení, zde ve smyslu nebeského soudu nad "nevěstkou velikou" za její zločinné skutky (viz pozn. v. 4-6; srov. pozn. ke Zj 18,10). Povšimněme si, že anděl neukazuje Janovi na vykonání rozsudku, jinak by byl použil slovo krisis, slovo, které se ve Zj 18,10 překládá výrazem "soud". Anděl mu o něm jen říká.

Řecký výraz krisis může naznačovat buď vyšetřování nějakého případu nebo vynesení rozsudku. Viz pozn. ke Zj 16,19; 18,5; 19,2; srovnej Iz 23,11.

Sedmnáctá kapitola sestává ze dvou odlišných částí: 1. symbolické vidění ve v. 3-6, které Jan viděl , a 2. to, co mu bylo řečeno (v.7) jako vysvětlení zaznamenané ve v. 8-18. V první části se mluví o zločinech Babylona, je to tedy nebeská obžaloba, na základě které má být nad ním vynesen rozsudek (viz pozn. k v.6). Ve druhé části je rozsudek i způsob jeho převedení. Zločinnost Babylonu dosahuje vrcholu v šesté ráně (viz pozn. ke Zj 16,12 až 16), zatímco vynesený rozsudek je proveden v sedmé (viz pozn. ke Zj 16,17 až 19; 17,13-17; 18,4.8; 19,2). Podle toho se tedy první část obzvláště týká událostí ze šesté rány a část druhá událostí rány sedmé. Sedmnáctá kapitola je tedy náčrtem poslední krize, kdy se satan snaží vynaložit krajní úsilí, aby zničil Boží lid (Zj 12,17), i když proti němu stojí všechny mocnosti země (srovnej GC, str. 634). Bůh dovoluje, aby se satanovi a jeho spojencům téměř zdařily jejich zhoubné záměry vůči svatým. Bůh však zasáhne a vysvobodí svůj lid ve chvíli, kdy ho má stihnout ničivý úder. Zástupy zla, zastavené právě ve chvíli, kdy ho má stihnout ničivý úder. Zástupy zla, zastavené právě ve chvíli, kdy chtěly vyhubit svaté, stojí před soudem Boží spravedlnosti bez výmluvy (viz Dan 12,1; srovnej EW, str. 282-285; GC, str. 635-636; LS 117). Není se tedy co divit, že Jan byl zděšen při pohledu na vyvrcholení velkého dramatu tajemství nepravosti (viz pozn. ke Zj 17,6).

Nevěstky. Řec. pornē = prostitutka, smilnice. Výraz pornē = prostitutka, smilnice. Výraz pornē pochází pravděpodobně ze slova znamenajícího "prodat" nebo "vyvážet na prodej" na trh otroky. V Řecku byly prostitutkami obvykle koupené otrokyně. Starozákonní proroci často porovnávají odpadlý Izrael, který opětovně "smilnil" s pohanskými božstvy (Ez 23,30; srovnej Iz 23,17; viz pozn. k Ez 16,15) ke smilnicím. O tajemném Babylonu jako o smilnici mluví pozn. ke Zj 17,5 (srov. v. 2.4; Zj 19,2). Starozákonní texty, jichž myšlenka nebo slova se podobají výrazům ze Zj 17, uvádí pozn. k Iz 47,1; Jer 25,12; 50,1; Ez 26,13.

Sedí na vodách mnohých. Tj. despoticky ovládá "lidi" a "národy" (viz v. 15). Použitý tvar tohoto slovesa v řečtině představuje "velkou smilnici" jak takovou, která v oné době má moc a tuto moc trvale uplatňuje. Jako staré město Babylon stálo nad řekou Eufrates (viz pozn. k Jer 50,12.38) a obrazně "sedělo na mnohých vodách", nebo lidech (Jer 51,12.13; srov. Iz 8,7.8; 14,6; Jer 50,23), tak je i dnešní Babylon představen jako mocnost "sedící na" národech země a ovládající je (srov. pozn. ke Zj 16,12).

2. Smilnili. Řec. porneuō, příslušný slovesný tvar od pornē (viz pozn. k v. 1). Toto slovo je ekvivalentem starozákonního výrazu "dopustit se smilstva (srov. Ez 23,30; Oz 4,12). V obrazném použití, jako např. v tomto případě, vyjadřuje nepřípustné spolčování se vyznavačů křesťanství s někým jiným než je Kristus, v tomto případě nábožensko-politickým blokem odpadlé církve (viz pozn. ke Zj 17,5) a národy země. Srov. Iz 23,15.17.

Králové země. Tj. politické mocnosti země (viz pozn. k v.12), kteří podřídili svou autoritu i zdroje "velké smilnici" (v. 1; viz pozn. k v.13) a pomocí nichž chce uskutečnit svůj záměr na vyhlazení celého Božího lidu (viz pozn. k v.6.14) a ovládnout "bydlitele země" (srovn. v. 8). "Králové země" jí ve zločinu pomáhají.

Zpili se. Tj. byli úplně opojeni. Normální rozumové a úsudkové schopnosti byly ochromeny a duchovní vnímavost otupena. Srovnej Jer 51,7; 2 Tes 2,9.10; Zj 13,3.4.7.18; 14,8; 18,3.23; 19,20. Zde si můžeme všimnout, že opojení obyvatel země se připomíná po zmínce o nepřípustném spojení mezi Babylonem a králi země. Babylon zřejmě působí prostřednictvím králů země a snaží se získat nadvládu nad těmi obyvateli země, kteří se mu dosud dobrovolně ne-

podřídili. Vládcové i poddaní jsou stejně svedeni (GC, str. 624).

Vínem. Tj. pitím vína. Toto "víno" je satanova svůdná taktika sjednocování celého světa pod vladtní nadvládu, kam patří různé lži a "zázraky", jimiž svou taktiku prosazuje (srov. Zj 13,13.14; 18,23; 19.20).

Smilství jejího. Anebo "(co je) její smilstvo". Spojení odpadlého křesťanstva a politických mocností země umožňuje satanovi sjednotit svět pod jeho vedením.

Obyvatelé. Obyvatelé země jsou vlivem svých vůdců svedeni (srovnej pozn. k v. 8) ke spolupráci podle taktiky "nevěstky veliké" (srov. Zj 13,8).

3. Odvedl mne. Pocit pohybu měl Janovi nepochybně pomoci myšlenkově přejít z právě prožívaného času a místa do situace vidění (srov. Ez 3,12-14; 8,3; 40,2.3; Zj 21,10).

V duchu. Viz pozn. ke Zj 1,10; srov. Zj 4,2; 21,10. Nepřítomnost určitého členu v řečtině zdůrazňuje kvalitu nebo povahu této zkušenosti.

Na poušť. Řec. erēmos = pusté místo (viz pozn. ke Zj 12,6). Příslušné sloveso použité ve Zj 17,16 znamená "zpustnout", "zpustošit", "obnažit". "Poušť" byla neobývaným krajem, kde se život udržoval jen za těžkých okolností a nebezpečí. Člověk by si zde těžko obstaral pokrm, přístřeší a snad i vodu, kromě toho by mu hrozilo nebezpečí ze strany divokých zvířat, případně i lupičů. Na základě toho někteří usuzují, že v obrazném použití, o jaké se zde jedná, "poušť" znamená situaci plnou těžkostí a nebezpečí pro Boží lid (viz verš 6,14). Nepřítomnost určitého členu před slovem "poušť" v řečtině jasně naznačuje kvalitativnost a popisnost tohoto výrazu. Jinak řečeno: tento výraz spíše určuje stav než nějaké zvláštní místo.

Z hlediska skutečnosti, že Zj 17 se zřejmě obzvlášť zabývá dobou sedmi posledních ran (viz pozn. k v.1), usuzují někteří, že zde vzpomínaná "pouštní situace" popisuje zkušenost Božího lidu oné doby. Zde popsané situace se podobá "pouštní" situaci ze Zj 12,6.13-16, i když nejde o situaci totožnou.

Ženu. Starozákonní proroci opěšovně představují odpadlý lid jako nečistou ženu (srovnej s Ez 16,15-58; 23.2-21; Oz 2,5; 3,1 atd.). Tato "žena" - "nevěstka veliká" (Zj 17,1) nebo tajemný "velký Babylon" (v. 5) - se provinil krví... všech zmordovaných na zemi" (Zj 18,24), zřejmě v průběhu dějin. Tajemný Babylón tvoří organizovanou náboženskou opozici vůči Božímu lidu, pravděpodobně od začátku času, ale zde, na samém konci, ji tvoří obzvlášť (viz pozn. ke Zj 17,5).

Sedící. Tvar zde použitého slovesa naznačuje trvalou činnost. Ve v.1 je "nevěstka veliká" představena jako taková, která jednotlivě ovládá lidi nábožensky, a v tomto verši usměrňuje taktiku vlády občanské (viz pozn. k v. 18). Por odpadlé křesťanství byla vždy příznačná snaha o sjednocení církve a státu, aby se náboženská nadvláda nad veřejnou správou konsolidovala (srovnej 4BC, str. 837). Porovnej s prohlášením našeho Pána, že "jeho království není z tohoto světa" (Jan 18,36).

Brunátné. V biblickém proroctví šelmy obvykle představují politické mocnosti (Dan 7,3-7.17; 8,3.5.20.21; srovnej se Zj 12,3; 13,1). Barva této šelmy může naznačovat, že je symbolem zla, jako zase jména rouhání, která se jí připisují, naznačují, že bojuje proti Bohu. Podle toho šelmu samu je možno ztotožnit se satanem působícím skrze tyto politické mocnosti ve všech dobách, které se podřídily jeho nadvládě.

V některých směrech se tato šelma podobá velkému ryšavému draku ze Zj 12,3 a v jiných šelmě s výrazem leoparda ze Zj 13,1.2 (viz tamtéž). Ze souvislosti vyplývá, že tento druhý vztah je užší. Hlavní rozdíl mezi šelmou ze

Zj 13 a šelmou ze Zj 17 spočívá v tom, že u šelmy z kap. 13, kterou ztotožňujeme s papežstvím, nerozlišujeme mezi náboženskými a politickými aspekty papežské moci, zatímco u šelmy ze 17. kap. tyto dva asepkty jsou odlišné - šelma představuje politickou moc a žena náboženskou moc.

Plné. Odpadnutí a odboj proti Bohu jsou úplné.

Jmen rouhání. Viz pozn. k Mar 2,7; 7,22). Ve Zj 13,1 (viz poznámku tam) jsou jména na sedmi hlavách; ta jsou po celé šelmě. Tato jména naznačují povahu šelmy - nárokuje si absolutní moc božství. To, že je "plná" rouhavých jmen, naznačuje, že úplně sleduje tento záměr. Srovnej s Iz 14,13.14; Jer 50,29.31; Dan 7,8.11.20.25; 11,36.37.

Sedm hlav. Viz pozn. k v. 9-11. O sedmihlavých šelmách ve staré mytologii mluví poznámka k Iz 27,1.

Deset rohů. Viz pozn. k v. 12-14.17.

4. Žena. Viz pozn. k v. 3.

Šarlatem a brunátným rouchem. Srovnej Ez 27,7; Zj 18,7.12.16.17.19. Všechno to byly královské barvy (viz pozn. k Mat 27,28), které si tato "žena" přivlastnila (srovnej Zj 18,7). Šarlat je možno také pokládat za barvu hříchu a smilnice (viz pozn. ke Zj 17,3). Tato smilnice, odpadlá náboženská organizace, vylíčená v celé své svůdnosti, je křiklavě oblečena a neslušně přikrytá. Křiklavě se vyjímá proti "nevěstě" Beránkově, kterou Jan viděl oblečenou do čistého a nádherného kmentu (viz Zj 19,7.8; srovnej 1T, str. 136; Ed, str. 248). Viz pozn. k Luk 16,19.

Ohavnosti a nečistoty smilstva svého. Tj. "nečistých skutků, totiž nečistoty projevující se jejím smilstvím". Zlatý pohár svádí lidi k nesprávné představě o povaze a jeho obsahu. Viz pozn. k v. 2.

5. Ne čele jejím. Charakter, který vyjadřuje jméno "Babylon", odpovídá promyšlené volbě ženy. Je možno to vyvodit ze skutečnosti, že toto jméno se objevuje na jejím čele. Srovnej s pozn. ke Zj 13,16.

Napsané jméno. Spíše "stojí napsáno jméno", tj. bylo tam napsáno v minulosti a zůstává tam. Toto jméno je výrazem charakteru.

Tajemství. Toto slovo je popisem názvu, ne jeho částí; proto je výstižný název "tajemný Babylon" (viz pozn. ke Zj 1,20).

Babylon veliký. I když je možno v určitém smyslu pokládat tajemný Babylón za představitele odpadlických náboženských systémů v celých dějinách, "veliký Babylon" ve Zjevení označuje ve zvláštním smyslu spojené odpadlická náboženství na konci času (viz pozn. ke Zj 14,8; 16,13.14; 18,24). Ve Zj 17, 18 tajemný Babylon se nazývá "to veliké město" (srovnej Zj 16,19; 18,18). O Babylonu jako o "velikém" se zde nepochybně mluví proto, že tato kapitola obzvláště pojednává o satanově velkém závěrečném úsilí získat pomocí náboženství podporu lidí. "Veliký Babylón" - je jméno, kterým inspirované Slovo vystihuje ono veliké trojité náboženské spojení papežství, odpadlého protestantismu a spiritismu (viz pozn. ke Zj 16,13.18.19; srovnej pozn. ke Zj 14,8; 18,2; porovnej GC, str. 588; Dan 4,30; Zach 10,2.3; 11,3-9). Výraz "Babylon" se vztahuje na samotné organizace a na jejich vůdce a ne tak na jejich členy. O těch se mluví jako o "mnohých vodách" (Zj 17,1.15) a jako o "obyvatelích země" (v. 2; srovnej v. 8).

Mátě smilstva. Jak jsme už poznamenali, "veliký Babylon" sestává z odpadlého protestantismu v určitém období. Dcerami této matky jsou představena různá náboženská společenství, která tvoří odpadlý protestantismus.

Ohavností. Viz pozn. k v. 4.

6. Opilou. Viz pozn. k v. 2. Doslovně "v trvalém stavu opojení". O Babylónu je všeobecně možno říci, že je "opilý" krví mučedníků všech dob (viz Zj 18,24), ale v bezprostřednějším smyslu krví mučedníků a budoucích martýrů v závěrečných scénách pozemských dějin. Babylón je Bohu zodpovědný za krev těch, jež určil k smrti, ale jež mu bylo znemožněno usmrtit (viz GC, str. 628). Babylón je úplně opojen minulým úspěchem při pronásledování svatých (viz pozn. k Dan 7,25; Mat 24,21; srov. Zj 6,9-11; 18,24) a výhledem, že brzy se jeho krvavá úloha dovrší (viz pozn. ke Zj 16,6; 17,14; srovnej GC, str. 628).

Krví. Viz pozn. ke Zj 16,6.

Svatých. Viz pozn. ke Sk 9,13; Řím 1,7.

Mučedlníků. Řec. martyres č svědkové (viz pozn. ke Zj 2,13). Srovnej Iz 47,6; Jer 51,49; viz pozn. ke Zj 18,24.

Ježíšových. Pravděpodobně s významem: "kteří nesli svědectví o Ježíši", předně svým slovem, pak i svou mučednickou smrtí. Byli zabiti, protože vytrvale svědčili o Ježíši a jeho pravdě a zůstali věrni jeho jménu i za cenu vlastního života.

Viděv ji. Není jasné, zda se to vztahuje na všechno, co Jan viděl ve v. 3. až 6. - nebo jen na její počínání z v. 6, což je vyvrcholením jejích zločinů. Andělova odpověď na Janův údiv (v. 7) naznačuje první možnost.

Divil jsem se divením velikým. To je řecká napodobenina příznačného hebrejského idiomatického výrazu. Anděl vyzval Jana za svědka při vyřčení rozsudku nad Babylónem, náboženskou smilnicí (v.1), a apoštol pravděpodobně očekával obraz úplného zničení a ponížení. Ale místo toho vidí ženu oděnou přepychovým, skvostným rouchem ve stavu opojení sedící na strašné šelmě. Anděl už něco řekl Janovi o této zlé "ženě" (iz Zj 14,8; 16,18.19)., ale nyní podává úplnější a děsivou zprávu o její zločinnosti. Co Jan vidí, naplňuje ho vrcholným údivem, který přesahuje všechno, co vůbec ve Zjevení napsal.

Zločiny tajemného Babylóna podle andělova náznaku je možno seřadit takto

1. Svádění. Svádí krále země, aby se s ní nepřípustně spojili, aby mohla dále uskutečňovat své tajemné záměry (viz pozn. k v.2; Zj 18,3).

2. Tyranský útlak. Sedíc na "mnohých vodách" - utlačuje národy země (viz pozn. ke Zj 17,1).

3. Napomáhá ke zločinnosti. Tím, že opájí lidi země - kromě svatých - vínem své politické taktiky, zatahuje je do vlastních zločinných záměrů (viz pozn. k v. 2). Svým "smilstvem ... porušila zemi" (Zj 19,2).

4. Opilství. "Opilá krví svatých", kteří ji urazili tím, že odmítli pít z jejího odporného nápoje bludu nebo uznat její ctižádostivý nárok na ovládání světa.

5. Vraždění a snaha vraždit. Tato žena hodlala zavraždit Kristovu nevěstu, "ženu" ze Zj 12 (viz pozn. ke Zj 17,6.14; 18,24).

7. Já tobě povím. V řeč. je zájmeno důrazné: "já sám ti povím". Zbytek kapitoly je Janův výklad "tajemství" nebo symboliky vidění z v. 3-6. Výklad šelmy nacházíme ve v. 8-17; výklad "ženy" ve v. 18.

8. Šelma, kteroužs viděl. Tj. z v. 3. Jan neviděl šelmu , která "byla" ani jako takovou, která "není", ale ožilou, když pominulo období "není". Anděl však stručně připomíná minulé působení této strašné obludy tím, že ji ztotožňuje se šelmou, jak ji viděl Jan (viz pozn. k v. 8-11).

V úvodu k vidění (v.1.2) a ve vidění samém (v. 3-6) Janova pozornost byla usměrněna téměř výlučně k ženě a o šelmě je zmínka téměř jen náhodná. V ře-

ckém znění v. 1-6, podle Nestleho vydání, se ženy týkají 102 slova a šelmy se týká jen 12 slov. Ale ve výkladu (v. 7-18) anděl se zmiňuje téměř výlučně jen o šelmě, jejích hlavách a rozích. V řeckém textu veršů 7-18 se 36 slov týká ženy a 243 slov šelmy. Tento pozoruhodný rozdíl mezi viděním a jeho výkladem může naznačovat, že i když jde o oznámený Boží výrok nad tajemným Babylónem, a i když Babylón se osvědčuje jako vedoucí síla v událostech vylíčených ve vidění, jeho krátké vítězství a náhlý pád je možno pochopit jen pozorným zkoumáním podílu šelmy na jeho dočasném úspěchu, jakož i na jeho konečné porážce.

Byla, a není. Šelma byla kdysi v minulosti činná, potom její činnost ustala. Tento výraz se opakuje na konci v. 8 a znovu ve v. 11. Někteří ztotožňují období "byla" s obdobím pohanského Říma a dobu "není" s intervalem mezi ukončením pronásledování ze strany pohanů a začátkem papežského pronásledování, přičemž období, kdy "máť vystoupiti", vidí v době papežského Říma. Podle jiných období "byla" je třeba ztotožnit s dobou, kterou představuje šelma a jejích sedm hlav, časový úsek "není" je potom obdobím mezi zraněním sedmé hlavy a oživením šelmy jako "osmé", a "máť vystoupiti" je obdobím oživení šelmy, ve kterém se stává vládcem "osmým". Ti, kteří zastávají první názor, ztotožňují období šelmy "byla" s obdobím draka ze Zj 12, zatímco zastánci druhého názoru by rádi zahrnuli i šelmu podobnou pardovi ze Zj 13. Přítomný čas "není" zdůrazňuje časový sled.

Máť vystoupiti. Anděl mluví stále o působení šelmy před jejím vystoupením z "propasti". V době, kdy Jan viděl tuto šelmu ve vidění, už vyšla "z propasti". Protože výraz "byla, a není" se opakuje na konci v. 8, pak je na místě slov "máť vystoupiti z propasti" použito slov "zase zde bude" - nebo "má být" (viz dále "a však jest"). Šelma zde zase bude, až vyjde "z propasti". V podobné souvislosti se ve v. 11 užívá slov "onať jest osmý" (král). Ve v. 8 šelma jde "na zahynutí", když předtím vystoupila "z propasti" a působila po blíže neurčený časový úsek "ten osmý".

Když šelma existuje opět jako "ten osmý", budou se "diviti bydlitelé země, (ti, kterýchž jména nejsou napsána v knize života od ustanovení světa,) vidouce tu šelmu, kteráž byla, a není, a však jest". Nápadně podobný výraz nacházíme ve Zj 13,3.8 (srovnej v. 4), o postoji světa vůči šelmě této kapitoly, když její smrtelná rána byla uzdravena: "Tedy divivši se všecka země, šla za tou šelmou... všickni, kteříž přebývají na zemi, jejichžto jména nejsou napsána v knize života Beránka, toho zabitého od počátku světa." Když 13. kapitola mluví o stejné události jako Zj 17,8, potom slova "rána její smrtelná" (Zj 13,3) se rovnají slovům "máť vystoupiti z propasti" (Zj 17,8; srovnej Zj 20,3.7). Podobně slova "ožila zase" (Zj 13,14) je možno ztotožnit s výrazem "a však jest" a "onať jest osmý" (Zj 17,8.11); zranění hlavy (Zj 13,3), cesta "do vězení" a "rána od meče" (Zj 13,10.14) - to všechno by mělo svou obdobu v zahrnutém sestupu "šelmy" do "propasti" (Zj 17,8); a "smrt" (Zj 13,3) by byla totožná s fází "propasti" ve zkušenosti šelmy. Zde uvedené podobnosti směřují ke ztotožnění sedmé hlavy šelmy s hlavou papežství (viz pozn. ke Zj 17,9-10). Avšak tato podobnost ještě nutně neznamená totožnost. O vztahu šelmy ze Zj 17 k šelmě ze Zj 13 mluví pozn. ke Zj 17,3.

Z propasti. Řec. abyssos = propast ve smyslu rozsáhlého, bezmezného prostoru (viz pozn. k Mar 5,10; Zj 9,1). V LXX toto slovo označuje buď mořské hlubiny nebo podzemní vody. V Ž 71,20 (podle LXX) a v Řím 10,7 se toto slovo používá k označení podsvětí, tj. říše mrtvých, obvykle nazývané Hades (viz pozn. k Mat 11,23; srovnej s pozn. ke 2 Sam 12,23; Přísl 15,11; Iz 14,9). Sestup do "abyssu" by tedy výstižně představoval smrt šelmy, která se objevila jako zabitá.

Na zahynutí. Řec. apōleia = úplné zničení, vyhubení (viz pozn. k Jan 17,12). To naznačuje definitivní konec šelmy (srovnej se Zj 17,11; viz pozn. ke Zj 19,20; 2010).

Diviti se budou. Řec. thaumazō = být udiven, divit se (viz pozn. k v. 6). Obyvatelé země byli nadmíru udiveni nad návratem šelmy a jejím pokračováním v předešlé činnosti, protože ji viděli odejít do "propasti" (v. 8). Nejdříve se diví a potom ji uctívají (viz Zj 13,3.4.8.12.14), tj. ochotně šelmu podporují v jejích rouhavých plánech. O vztahu šelmy ze Zj 17 k šelmě ze Zj 13 mluví pozn. ke Zj 17,3.

Bydlitelé. Tj. ti, na kterých "nevěstka... sedí" (v. 1) a "kteří se zpili vínem smilství jejího" (v. 2). Srovnej se Zj 13,3.4.7.8.12.14; viz pozn. ke Zj 17,1.2.

Nejsou napsána. Tj. nejsou uvedeni mezi těmi, které Bůh přijímá jako kandidáty svého království.

V knize života. Viz pozn. k Fil 4,3.

Od ustanovení světa. Původní řecký text je možno chápat v tom smyslu, že jména v knize života byla napsána "od ustanovení světa", nebo, že jen kniha existuje od té doby. Jde tu zřejmě o tento druhý význam. Srovnej s pozn. ke Zj 13,8.

A však jest. Podle některých rukopisů "má být" nebo "má přijít". Viz pozn. k "byla, a není" a "máť vystoupiti".

9. Totoť pak jest smysl a máť moudrost. Srovnej Zj 13,18. Zde anděl uvádí svůj výklad "šelmy, která byla, a není, a máť vystoupiti" ze Zj 17,8. Co Jan viděl, bylo "tajemství" (srovnej v. 7; viz pozn. k v. 5) ve smyslu, že skutečnost byla zastřena symbolickou řečí, a postihnout za obrazem skutečnost si vyžaduje "moudrost". I když tento výrok anděla se pravděpodobně vztahuje především na záhadu z v. 8, a tím obzvláště na výklad ve v. 9.10, platí také na celé vidění, a tedy i na výklad z v. 10-18 jako na celek.

Sedm hlav. Ty pravděpodobně představují sedm větších politických mocností, pomocí jichž se satan snažil zničit Boží lid a jeho dílo na zemi (viz pozn. k v. 2.3.6.10). Zda inspirované slovo mínilo tyto hlavy ztotožnit se zvláštními národy dějin nebo ne, není jasné, protože ve Zjevení má číslo sedm často spíše symbolický než doslovně číselný význam (viz pozn. ke Zj 1,11). V souladu s tím viděli někteří v symbolice hlav představenou všechnu politickou opozici vůči Božímu lidu a dílu na zemi v celých dějinách bez bližšího určení sedmi zvláštních národů.

Podle názoru jiných modnosti představené sedmi hlavami musí znamenat sedm samostatných národů, o kterých se zmiňuje Daniel a Zjevení. Čtyři první hlavy ztotožňují se čtyřmi velkými říšemi světa z Dan 2 a 7, pátou je malý roh z Dan 7 a 8 a šelma podobná pardovi ze Zj 13, šestou je mocnost představená ve Zj 11,7 a sedmou je dvourohá šelma ze Zj 13,11. Podle tohoto vykladačského přístupu by mocnosti představené prvními pěti hlavami byly Babylon, Persie, Řecko, Řím a papežství. Šestou a sedmou hlavou by mohly být revoluční Francie a Spojené státy, nebo Spojené státy jako světová organizace, případně Spojené státy a obnovené papežství.

Další možný výklad vidí v sedmi hlavách symbol větších pronásledovatelských mocností od té doby, co Bůh má svůj lid a své organizované dílo na zemi, a těmito mocnostmi jsou Egypt a Sýrie, Babylon, Persie, Řecko, Řím a papežství. Zastánci tohoto výkladu upozorňují na významnou úlohu Egypta a Asýrie ve vztahu k Izraeli v rámci starozákonních dějin a proroctví. Poukazují dále na následující okolnosti, kdy každá z těchto sedmi mocností se snažila buď zničit Boží lid nebo si ho podrobit, případně zahladit jeho odlišný

náboženský charakter: 1. Egypt u ho moře (2 Moj 14,9-30); 2. Asýrie za Senacheriba, Iz 8,4-8; 36,1-15; 37,3-37; 3. Babylón v době zajetí Židů, Jer 39,9.10; 52,13-15; 4. Persie za Amana, Ester 3,8.9; 7,4; 9,1-6; 5. Řecko za Antiocha Epifana, 1 Makab. 1,20-64; 3,42; 4,14.36-54; 6. Řím za pronásledování Židů a křesťanů, Dan 8,9-12.24.25; Mat 24,15.21; Luk 21,20-24; Zj 2,10.13 a 7. papežství v celých svých dějinách, Dan 7,21.25; 8,24; 11, 33.35.

Jelikož inspirované Slovo nenaznačilo, zda sedm hlav je třeba chápat jako sedm zvláštních národů, a neurčilo dobu, od které je třeba je počítat, zastávají autoři tohoto komentáře názor, že důkazy nejsou postačující, aby se z nich dalo vyvodit nějaké dogamtické ztotožnění těchto mocností. Ve Zj 17 jde hlavně o šelmu v období "a však jest", kdy bude "tím osmým" (viz pozn. k v. 8.11), a výklad základního poselství této kapitoly nespočívá na určení totožnosti sedmi hlav.

Hor. Obvyklý prorocký symbol, znamenající politické nebo nábožensko-politické mocnosti (viz Iz 2,2.3; Her 17,3; 31,23; 51,24.25; Ez 17,22.23 atd.). Tento symbol může také být určitou narážkou na město Řím s jeho sedmi pahorky. Klasičtí spisovatelé se často zmiňují o Římu jako o městě sedmi hor (Horatius: Carmen Saeculare 7; Virgilius: Aeneid VI, 782-784; Georgica II, 534, 535; Martialis: Epigramy IV, 64.11.12; Cicero: Ad Atticum VI, 5; Propertius: Elegie III, 11; atd.). V prvních křesťanských stoletích se křesťané všeobecně zmiňovali o Římu jako o "Babylonu" (viz pozn. k Petr 5,13; Zj 14,8) pravděpodobně z opatrnosti, aby nebyli pokládáni za rozkolníky, když hovořili a psali o protikřesťanských činech Říma a neodkladných soudech Božích, přicházejících na toto město. Z hlediska historického vztahu starého Babylona k Božímu lidu starozákonní doby bylo obzvláště výstižné označit Řím pro jeho vztah ke křesťanům za "Babylón".

Ta žena sedí. Anděl se zde zmiňuje o "ženě", která sedí na sedmi "hlavách", zatímco ve v. 3 se mluví o tom, že sedí na "šelmě" (viz pozn. tamtéž). Sedět na sedmi hlavách je tedy zřejmě totéž jako sedět na šelmě. Podle toho není velký rozdíl mezi šelmou a jejími hlavami. Nejpravděpodobnější je, že se zde nemá dělat žádný rozdíl.

10. A králů sedm jest. Tito "králové" nejsou dodatkem ke "hlavám" a "horám", ale pravděpodobně jejich další symbolikou. Není jasné, do jaké míry - a zda vůbec, se zde má dělat rozdíl mezi králi a horami.

Pět jich padlo. Není jasně uvedena doba, kdy je možno říci, že pět hlav "padlo", že jeden "je" a že druhý "ještě nepřišel". Všeobecně je možno říci, že adventističtí vykladači zastávají jeden nebo druhý ze tří odlišných názorů vzhledem k naznačenému času: 1. Podle výkladu, který v sedmi hlavách vidí všechny mocnosti, které odporovaly Božímu lidu a dílu na zemi bez ohledu na počet - by tento výrok jednoduše znamenal, že většina mocností zde představených už odešla z dějinné scény. 2. Ti, kteří prvních pět hlav vidí v Babylonii, Persii, Řecku, Římě a papežství, se domnívají, že všech těchto pět mocností padlo v době smrtelné rány, která byla nakonec zasazena v papežské hlavě šelmy r. 1798 (viz pozn. ke Zj 13,3.4). 3. Ti, kteří prvních pět hlav ztotožňují s Egyptem, Asýrií, Babylonem,Persií a Řeckem, zastávají názor, že doba naznačená ve v. 10 je Janova doba, kdy bylo dáno vidění (viz pozn. k v. 9).

Jeden jest. Podle druhého názoru jde o Francii nebo o Spojené státy po r. 1798; podle třetího názoru jde o Řím doby Janovy (viz výše pozn. k "pět jich padlo").

Jiný. Podle prvního názoru jde o menšinu politických mocností, které mají ještě přijít; podle druhého názoru jde o Spojené státy nebo nějakou světovou organizaci jako Společenství národů nebo Spojené národy; podle třetího názo-

ru jde o papežství (viz výše pozn.k "pět jich padlo"). Povšimněme si, že když události předpověděné ve Zj 17 jsou částečně totožné s událostmi ze Zj 13 (viz pozn. ke Zj 17,3.8), potom papežská hlava ja jediným, koho je možno označit zde uvedeným výrazem "jiný".

Na malou chvíli. Řec. oligos se v Novém zákoně používá 34krát ve smyslu "málo", "trochu", "malý" k označení množství a 8krát k označení času (viz pozn. ke Zj 12,12). Větu je možno přeložit buď "musí trochu zůstat", nebo "musí trochu pokračovat", snad ve smyslu "omezeného času" na rozdíl od "času neomezeného". Ve Zj 12,12 ogigos se vztahuje na "krátkou dobu" vymezenou satanovi po jeho porážce na kříži (srovnej DA, str. 758,761; GC, str. 503). Snad zde anděl znovu ujišťuje Jana, že satan a obzvláště moc (nebo mocnosti) představená sedmou hlavou nikdy nemohou plně dosáhnout svého cíle, nebo že jejich vlastnictví bylo přísně vymezeno. Někteří berou slovo oligos doslovně jako krátký časový úsek.

11. A šelma, kteráž byla. Viz pozn. k v. 8.

Onať jest osmý. Je to znovuoživlá šelma období "a však jest", po vystoupení z "propasti" (viz pozn. k v. 8.10). Podle některých je osmou mocností jedině papežství, podle druhých osmá moc představuje satana. Zastánci tohoto druhého názoru poukazují na to, že v čase zde naznačeném satan se snaží zosobnit Krista (viz pozn. k 2 Tes 2,8).

Z těch sedmi. Šelma sama - "ten osmý" - byla podle všeho toutéž selmou se sedmi hlavami (porovnej se Zj 13,11.12). Nepřítomnost určitého členu v řečtině před slovem "osmý" naznačuje, že šelma sama byla skutečným autoritativním pozadím sedmi hlav a že je tedy více než jen jinou hlavou, osmou v sérii. Ona je jejich souhrnem a vyvrcholením - šelmou samou. V řečtině slovo "osmý" je v mužském rodu a nemůže se tedy vztahovat na hlavu, která má gramat. rod ženský.

Zahynutí. Viz pozn. k v. 8.

12. Deset rohů. Srovnej Dan 7,24; Zj 12,3; 13,1; viz pozn. k Dan 7,7; Zj 12,3.

Ještě království nepřijali. Podle některých určuje číslo "deset" deset zvláštních "králů" nebo národů. Podle jiných "deset" vyjadřuje zaokrouhlené číslo a jako takové znamená všechny mocnosti, o kterých se mluví jako o "rozích" bez ohledu na jejich přesný počet. Takové použití je obvyklé i jinde v Písmu (viz pozn. ke Zj 12,3). Někteří v těchto deseti rozích vidí těch deset mocností, které uvádí Daniel a začátek Zjevení. Jiní na základě toho, že těchto deset "přijme moc jako králové jedné hodiny spolu s šelmou", usuzují, že je tedy není možno ztotožnit s různými národy, které povstávají při pádu římské říše.

Jedné hodiny. Řec. hōra = denní doba, hodina, okamžik, den (na rozdíl od noci). U Mat 14,15 hōra se překládá výrazem "čas" ve smyslu denní doby. Jiné případy podobného překladu nacházíme u Mat 18,1; Jan 16,2.4.25; 1 Jan 2,18; Zj 14,15. Výraz hōra se různě překládá u Mar 6,35; Luk 2,38; 2 Kor 7,8; Fílem 15; 1 Tes 2,17; Řím 13,11 a Mar 11,11. Význam slova hōra určuje v daném případě souvislost.

Někteří pokládají výraz "jedna hodina" ze Zj 17,12 za údaj prorockého času odpovídající asi dvěma skutečným týdnům. Zdá se však, že souvislost míní něco jiného. Je všeobecně uznávanou skutečností, že Zj 18 podává podrobnější výklad událostí popsaných ve Zj 17,12-17. Ale časový úsek označený jako "jeden den" ve Zj 18,8 se také nazývá "jednou hodinou" ve v. 10.16.19 se zřejmým záměrem inspirovaného Slova naznačit krátký časový úsek bez vymezení jeho přesné délky. Podle toho je tedy nejlepší chápat výraz "jedné

hodiny" ve Zj 17,12 v tomtéž smyslu jako nýznak krátkého ale neurčeného úseku "času".

Časové úseky, o kterých se zmiňují prorocké stati Písma, neznamenají vždy všeobecně známý prorocký čas. Např. sedm roků hladu, které předpověděl Josef, byly skutečné roky (1 Moj 41,25-31), podobně i čtyřicet roků putování předpověděného ve 4 Moj 14,34. Totéž je možno říci o čtyřech stech let z 1 Moj 15,13, o sedmdesáti letech z Jer 25,12; 29,10 a tisíci letech ze Zj 20,4.

Krátká "hodina" ze Zj 17,12 je svědkem vyvrcholení satanského plánu na spojení světa sjednocením odpadlých náboženských organizací země, představených ženou, s politickými mocnostmi země, představenými šelmou (viz pozn. ke Zj 16,13.14; 17,3). Právě po dobu této krátké "hodiny" viděl Jan "ženu" posazenou na "šelmě" na vrcholu její kariéry, "opilou" krví svatých a Ježíšových mučedníků (v. 3-6).

13. Radu. Řec. gnōmē = smýšlení, mínění, úsudek, porozumění, souhlas, rozhodnutí, záměr, výnos. Ve v. 17 se výraz gnōmē používá dvakrát. V prvním případě ho náš překladatel přetlumočil výrazem "vůle" a ve druhém případě slovem "sjednotit se". "Vůle" národů země se diametrálně liší od "vůle" Boží. Národy země, představené deseti rohy se zde hodlají spojit se "šelmou" (viz pozn. k v.3), aby přinutily obyvatele země pít z "vína" Babylona (viz pozn. k v. 2), tj. snaží se sjednotit svět pod její vládu a vyhubit všechny, kteří odmítají spolupracovat (viz pozn. k v.14). Viz EW, str. 34, 36,282; GC, str. 615,624,626; PK, str. 512,587; 5T, str. 213. Porovnej s pozn. ke Zj 16,12-16.

Sílu. Řec. dynamis = síla, moc, schopnost, způsobilost. V tomto případě jde o schopnost uskutečnit určité rozhodnutí. Šelma se snaží dosáhnout svého záměru prostřednictvím svých deseti rohů.

Moc. Řec. exousia = právo, svoboda (jednat), schopnost jednat, moc, síla, pravomoc, autorita, oprávnění (viz pozn. k Mar 2,10; Řím 13,1). Text doslovně zní: "Tito mají jeden záměr, totiž odevzdají svou způsobilost jednat a autoritu šelmě." Tento jednomyslný souhlas národů se dosahuje prostřednictvím tří "zlých duchů" (viz pozn. ke Zj 16,13.14). Tedy po skončení doby milosti Bůh dovoluje světoširé nábožensko-politické sjednocení, jehož cílem je vyhubení jeho lidu. Tomuto plánu Bůh držel uzdu od dob Babylonu (viz pozn. k 1 Moj 11,4-8; Dan 2,43; Zj 14,8), ale nyní zdvihá svou ochrannou ruku (Zj 17,17; srov. pozn. ke 2 Par 18,18). "Nastane všeobecné sjednocení, velký soulad, sdružení satanských sil... V boji posledních dní budou proti Božímu lidu jednotně stát všechny zvrhlé mocnosti, které opustily a zradili Boží zákon" (EGW, Dodat. pozn. ke Zj 17,13.14).

Dadí. Viz výše pod "Moc".

14. Bojovati budou. Tj. zapojí se do boje. Nyní začíná poslední stadium odvěkého boje proti Kristu a jeho lidu pod vedením "šelmy" z v. 3.8.11 a ve sjednocení světa (viz pozn. ke Zj 16,12-16; 17,13). O tomto úseku sporu, nazvaném "bojem toho velkého dne všemohoucího Boha" (Zj 16,14) se dočítáme ve Zj 19,11-21 (viz pozn. tamtéž). V šesté ráně se konají přípravy pro tento boj (viz pozn. ke Zj 16,12-16), který se odehrává v ráně sedmé.

Beránkem. Viz pozn. ke Zj 5,6.

Svítězí nad nimi. Boží věrný lid, který tolik vytrpěl ze strany nepřátel (viz Zj 6,9-11; 12,13-17; 13,7.15), je vysvobozen, když Ten, který je "Pánem pánů a Králem králů", zjeví svou mocnou ruku a sám bude obhajovat svou věc (viz pozn. ke Zj 11,15.17; 18,20; 19,2.11-21). Kristus zasahuje ve chvíli, kdy mocnosti zla zautočily na svaté na začátku sedmé rány (viz GC, str. 635-636; viz pozn. ke Zj 16,17).

Pán pánů. Název "Pán pánů a Král králů" se v Písmu používá o Kristu, který při svém návratu na zem zvítězí nad zástupy zla a vysvobodí svůj věrný lid (viz 1 Tim 6,15; Zj 19,16; srovnej s Mat 25,31; Zj 1,5; 17,14; GC, str. 427-428, 613.614).

S. Řec. meta (viz pozn. k v.1), zde znamená "spolu s".

Povolaní. Doslovně "pozvaní", tj. v NZ, aby dostali věčné spasení (viz pozn. k Mat 22,3.14).

Vyvolení. Tj. "vybraní". Ne všichni "povolaní" se osvědčí jako "vyvolení". O rozdílu mezi "povolanými" a "vyvolenými" mluví pozn. k Mat 22,14; srov. pozn. k Jan 1,12.

Věrní. Tj. "spolehliví", "osvědčení". Ti, kteří byli "vyvoleni", musí zůstat "věrní" až "do smrti" (Zj 2,10), když je třeba, aby mohli být "s ním", tj. s Kristem. Slovo "věrní "naznačuje, že nestačí být "povolaným" a "vyvoleným". Jinak řečeno: ti, kteří vírou okusili milost Kristovu, musí "zůstat" v milosti, když mají být vyvoleni pro vstup do království slávy (viz pozn. k Jan 3,18-20; Ef 1,4.5; srovnej s pozn. k 1 Kor 3,15; porovnej Ez 3,20; 18,24; 33,12).

15. Řekl mi. Viz pozn. ke Zj 17,1.

Vody. Viz pozn. k v. 1. V pozn. k Iz 8,7 a Dan 7,2 jsou uvedeny další příklady vody jako symbolu lidí.

Sedí. Anděl zde znovu připomíná to, co Jan viděl ve v. 3-6 v časovém úseku vzpomenutém ve v. 11-13 (viz pozn. tamtéž).

16. Deset rohů. Viz pozn. k v. 12.

Na šelmě. (I šelma) Rohy i šelma se zúčastní božského rozsudku nad Babylónem. O totožnosti šelmy mluví pozn. k v.3.

V nenávist vezmou. To představuje určitou změnu postoje "šelmy" a "rohů". Podle některých tento postoj deseti rohů znamená postoj některých národů západní Evropy vůči papežství od dob reformace; podle názoru jiných se tato slova naplní v budoucnosti. Předtím rohy podporovaly taktiku obhajovanou "ženou" (viz pozn. k v. 3.9.13), obzvláště snahu vyhubit svaté (viz pozn. k v. 14). Když je však Kristus přemůže (v. 14), obrátí se na ni, uvědomí si, že je ona svědla (viz pozn. k v. 2). Viz GC, str. 654 - 656.

Nevěstku. Viz pozn. k v. 1.

Učiní ji opuštěnou. Řec. erēmoō = zpustnout, obrátit v poušť (viz pozn. k v. 3). Tvar tohoto řec. slova naznačuje, že "nevěstka" vždy zůstane "opuštěná" (viz pozn. ke Zj 18,21). O stavu opuštěné nevěstky se úplněji vyjadřuje Zj 18,22.23.

Nahou. Tj. zbaví ozdobného roucha (v. 3.4), a tím bude zanechána ve zmatku a hanbě (viz GC, str. 655.656; srovnej Ez 23,29; Zj 16,15).

Tělo. Doslovně "kusy masa", čímž je zvýrazněna úplnost zničení. Jako dravec trhá svou kořist, tak má být i "nevěstka" dravě, nelítostně zničena právě těmi silami, které ji předtím podporovaly (viz výše pozn. k "v nenávist vezmou").

Ji páliti budou. Doslovně "úplně ji spálí". Srovnej se Zj 18,8, kde čteme: "dým zapálení jeho." Obrazná žena má být, jistě, spálena obrazně. Viz pozn. ke Zj 18,8.9; srovnej Ez 28,17-19.

17. Dal Bůh. Bůh zmocnil "deset rohů" a "šelmu" (viz pozn. k v. 16), aby konaly božský "soud", nebo "rozsudek", vyřčený nad "Babylonem" za jeho zločiny (viz pozn. ke Zj 17,1; srovnej pozn. k 1 Sam 16,14; 2 Par 18,18; 2 Tes

2,11). Zj 17,16.17 tedy tvoří vyvrcholení kapitoly, když představuje "odsouzení (vynesení rozsudku) velké nevěstky", podle slov anděla z v. 1. Všechno ostatní je úvodem a vysvětlením zprávy o odplatě "velkého Babylona". V. 2-6 jsou určitým seznamem jejích zločinů (viz pozn. k v. 6), a tím vysvětlením, proč byl nad ním vyřčen rozsudek, zatímco v. 8-18 vysvětlují způsob, jak se rozsudek vykoná (viz pozn. k v. 1). Babylon bude tímto rozsudkem postižen v sedmé ráně (viz Zj 16,19; srovnej pozn. ke Zj 16,19; 18, 5.21; 19,2).

V srdce jejich. Tj. do jejich myslí.

Aby činili vůli jeho. Tj., aby provedli jeho záměr, rozhodnutí (viz pozn. k v. 13) nebeského soudu ohledně "té nevěstky veliké" (viz pozn. ke Zj 16, 19; 17,1).

Aby se sjednomyslnili. Viz pozn. k v. 13.

A království své šelmě dali. Viz pozn. k v. 13.

Dokudž by nebyla vykonána. Tj. dokud nebude proveden rozsudek. Sjednocené odpadlé náboženské organizace světa (viz pozr. ke Zj 16,13) spolu se svými vůdci mají padnout nejdříve (srovnej GC, str. 656), protože politická stránka této všeobecné nábožensko-politické koalice (viz pozn. ke Zj 16,13; 17, 5) se stává nástrojem v Božích rukou, kterým bude potrestána i náboženská stránka tohoto sjednocení (srovnej Iz 10,5; 13,4-9; 14,4.6; 28,17-22; 47, 11-15; Jer 25,14.34-38; 50,9-15.29-31; 51,49; Ez 26,3; Dan 11,45; Zach 11, 10; viz pozn. ke Zj 19,2).

18. Žena. Viz pozn. k v. 3.

Město to veliké. Skutečný Babylón bylo "veliké město" dávnověku (viz Dodat. pozn. k Dan 4). Od dob Babylónské říše bylo město Babylón symbolem organizovaného odboje vůči Božím záměrům na zemi (viz pozn. k 1 Moj 11,4-6; Zj 14, 8). Město je vysoce organizované a integrované společenství lidí. "Veliký Babylon" je tedy výstižným prorockým symbolem všeobecné, odpadlé náboženské organizace.

Z DÍLA E. G. WHITEOVÉ KE ZJ 17

1-5 (Zj 13,11-17; 18,1-5; 2 Tes 2,7-12). Svůdce všech národů. V 17. kapitole Zjevení je předpověděno zničení všech církví, které se poskvrnily modlářskou odevzdaností službě papežství, těch, kteří pili z vína hněvu jejího smilství (Zj 17,1-4).

Tak je představena papežská moc, která vším svodem nespravedlnosti, vnějším půvabem a pompézní okázalostí svádí všechny národy slibujíc, jako kdysy satan našim prvním rodičům, všechno dobré těm, kteří přijmou jeho znamení, a všechno zlo těm, kteří odolávají jeho svodům. Mocnost vnitřně nejporušenější bude navenek nejokázalejší a bude mít nejsvůdnější znamení moci. Písmo jasně říká, že tím se přikrývá zvrhlá a svůdná bezbožnost. "Na čele jejím napsané jméno: TAJEMSTVÍ, BABYLON VELIKÝ, MÁTĚ SMILSTVA A OHAVNOSTÍ ZEMĚ."

Kdo odevzdává své království této moci? Protestantismus, moc, která při všem projevu beránčí mírnosti a okázalém spojení s nebem mluví hlasem draka. Podněcuje ho moc zdola (Dopis 232, 1899).

13.14 (Zj 13,11-17; 16,13-16) Sdružení satanských sil. (Čti Zj 17,13-14) "Tiť jednu radu mají." Nastane všeobecná jednota, velký soulad, sdružení satanských sil. "A sílu i moc svou šelmě dadí." Tím se projeví tatáž svévolná, utlačovatelská moc proti náboženské svobodě, svobodné bohoslužbě podle svědomí, moc, jakou projevilo papežství, když v minulosti pronásledovalo ty, kteří se odvážili odmítnout náboženské obřady a ceremonie Říma.

V boji, který se má odehrát v posledních dnech, se spojí proti Božímu lidu všechny zvrhlé mocnosti, které se zpronevěřily Božímu lidu. Velký boj se odehraje o sobotu čtvrtého přikázání, protože přikázáním o sobotě se slavný Zákonodárce představuje jako Stvořitel nebe a země (MS 24, 1891).

14. Oslavení Krista v poslední krizi. Jak byl Kristus oslaven o Letnicích, tak bude opět oslaven v závěrečném díle evangelia, když připraví lid na poslední zkoušku, na konci zápasu velkého sporu (RH, 29. 11. 1892).

17. kapitola

17	GC 381-90
17,1-7	7BC 983; GC 381-3
17,2	GC 382,388-90,536-7; 1 SM 405; TM 61 (2TT 362)
17,4	Ev 247; 6T 317 (CM 48; 2TT 536)
17,5	7BC 983; CG 540; Ev 365; GC 65; TM 20,23,36-7 (2TT 355), 41 (2TT 363), 49-50 (2TT 355-6), 53,56 (2TT 360), 58-9,61 (2TT 362), 117 (Ev 197)
17,5-6	GC 59
17,6	GC 133,571
17,13-14	7BC 982-3
17,14	AA 371; COL 421; MB 108; PK 721; 5T 223; 6T 406 (3TT 13)
17,15	GC 440
17,18	GC 382-3; PP 167

18. KAPITOLA

1. Potom. Toto "potom" se týká pořadí, v jakém byly Janovi zjeveny kapitoly 17. a 18. a ne pořadí v těchto kapitolách zaznamenaných. Jan neříká, že události ze Zj 18. se odehrály po všech událostech ze Zj 17. Viz pozn. ke Zj 4,1.

Anděla (jiného anděla). Jiného než anděl ze Zj 17. Tento anděl se připojuje ke třetímu andělovi ze Zj 14,9-11 a spolu s ním zvěstuje světu Boží poslední poselství (EW, str.277), jeho poselství je opakováním zvěsti druhého anděla ze Zj 14,8 (GC, str.603).

S nebe. Anděl je tu představen jako sestupující z nebe od Boží přítomnosti se zvláštním posláním při sestupování na zem v době, kdy ho Jan viděl.

Moc. Řec. exousia = autorita (viz pozn. ke Zj 17,13). Tento anděl vychází z trůnní síně vesmíru a má zvěstovat Boží poslední poselství a varovat obyvatele země před blízkou odplatou, která stihne "velký Babylon".

Osvícená (ozářená). Navzdory satanovu úsilí uvrhnout zem do temnoty, ji Bůh nyní osvěcuje slavným světlem spásné pravdy (viz pozn. k Jan 1, 4-5.9).

Slávy. Řec. doxa (viz pozn. k Jan 1,14; Řím 3,23). Výraz "sláva" můžeme pokládat za symbol Božího charakteru (porov. 2 Moj 33,18-19; 34, 6-7), zde obzvlášť tak, jak je zjevený v plánu spasení.

2. Zkřikl silně (zakřičel). Aby všichni slyšeli. Poselství ze Zj 18. se má zvěstovat v době hlasitého volání třetího anděla (GC, str.603-604, 614-615,653), a proto zasluhuje pozorné studium.

Padl. Viz pozn. ke Zj 14,8. Teď se má ukázat a potvrdit jeho duchovní pád a on má být nyní potrestán. Porovnej Iz 13,21-22; 21,9; Jer 51,8.

Velký Babylon. Viz pozn. ke Zj 14,8; 17,5.

Ďáblů. Viz pozn. k Mar 1,23. "Velký Babylon" je nyní úplně ovládnut démony (viz pozn. ke Zj 17,5-6.14; porov. pozn. k Mat 12,43-45). Snad je to zvláštní zmínka o dnešním spiritismu (viz pozn. ke Zj 13,13; 16, 13-14; porov. EW, str. 273-274; GC, str. 558,588,624).

Ducha nečistého. Viz pozn. k Mar 1,23.

Ptactva nečistého a ohyzdného. Jedna metafora vedlé druhé tu má zvýraznit popis úplné zvrhlosti a odpadnutí Babylona. Literární forma 18. kap. odráží strukturu dávné hebrejské poesie (viz 3BC, str. 23).

3. Z vína hněvu smilstva. Viz pozn. ke Zj 14,8.

Všichni národové. Viz pozn. ke Zj 17,2.

Králové zemští. Viz pozn. ke Zj 16,14; 17,2.10.12.

Smilnili. Viz pozn. ke Zj 17,2.

Kupci. Řec. emporoi doslovně cestující, poutníci, obchodníci. Krajně obrazný jazyk 18. kapitoly nedovoluje s jistotou tvrdit, zda tito "kupci" jsou skuteční anebo obrazní. Možné je obojí. V případě, že jde o "kupce" obrazné, potom by mohli znamenat obhájce učení a jednání "velkého Babylona" (porov. Iz 47,11-15), tj. zboží, které má na odiv a na prodej lidem světa, jež má oklamat (viz pozn. ke Zj 18,11).

Z zboží. Řec. dunamis = moc, zde pravděpodobně ve smyslu "vlivu". Porovnej pozn. ke Zj 5,12.

Rozkoše. Řec. strēnos = hýřivost, přepych (porov. pozn. k v.7).

4. Jiný hlas. Z řeckého textu vyplývá, že jde o jiný andělský hlas.

Vyjděte z něho. Zřejmě až do samého konce někteří, snad mnozí, z Božího lidu neslyšeli výzvu, aby vyšli z tajemného Babylona. Porovnej Boží výzvu k Božímu lidu ve starozákonní době, aby unikli ze skutečného Babylona (viz Iz 48,20; Jer 50,8; 51,6.45). Jako kdysi Boží lid vyšel ze skutečného Babylona, aby se mohl vrátit do Jeruzaléma, tak je vyzván dnešní Boží lid, aby vyšel z tajemného Babylona a byl započítaný mezi ty, kteří mohou vejít do nového Jeruzaléma. Zřejmě všichni skutečně věrní z jeho lidu uposlechnou jeho hlasu a budou dbát na jeho výzvu (viz pozn. k Mat 7,21-27; porov. Jan 10,4-5). Tento "hlas" opakuje výzvu druhého anděla ze Zj 14,8 (viz GC, str. 390,603; EW, str. 277). Bezprostřední důvody této přikázané výzvy jsou uvedeny v další části tohoto verše.

Abyste neobcovali. Toto je první ze dvou důvodů výzvy "k odejití" z tajemného Babylona. Ti, kteří se zúčastňují hříchů Babylona, jsou zřejmě za ně do určité míry zodpovědní (porov. Jer 51,6).

Hříchů jeho. Ve všeobecném smyslu všech hříchů, kterými lidi svádí, ale obzvlášť hříchů vyznačených ve Zj 17,2-6 (viz pozn. k v.6). Ve Zj 18. je Babylon před soudem Boží spravedlnosti obžalovaný z pěti bodů: 1. pýcha a opovážlivost, 2. ziskuchtivost a hýřivost, 3. cizoložství, 4. svádění, 5. pronásledování (viz v. 2-3.5.7.23.24).

Z jeho ran. Tj. z trestu, který byl nad ním soudním rozsudkem vynesen podle Zj 17,1 (viz pozn. ke Zj 16,19; 17,1.17). Povaha těchto "ran" je stručně vylíčená ve Zj 16,19; 17,16; 18,8.21. Větší část 18. kapitoly tvoří názorný, ale krajně obrazný a nepřímý popis těchto "ran".

Prvních pět ze sedmi posledních ran dopadne předně na ty, kteří spolupracují s Babylonem - na vládce a obyvatele země (Zj 17,1-2.8.12) - potrestání Babylona, jednoty odpadlých náboženských organizací země, se děje v sedmé ráně (viz pozn. ke Zj 16,19; 17,1.5.16). Šestá rána je přípravou tohoto trestu.

5. Hříchové jeho. Viz pozn. ke Zj 18,4; porovnej Jer 50,14.

Dosáhli. Řec. kollaō - pevně spojovat, slepovat. Hříchy Babylona jsou vylíčeny jako horský masív sahající do výšky, uvnitř pevně slepený a spojený.

K nebi. Jako obrazná hora proniká oblaka, tak zločiny "velkého Babylona" (viz pozn. ke Zj 17,6) sahají k Bohu a volají po odplatě (Zj 16, 19; porovnej 1 Moj 11,4-5; 18,20-21; Ez 9,6; Jer 51,9; Dan 5,26-27; Jon 1,2). Snad se zde jedná o skrytou narážku na babylonskou věž (1 Moj 11,4).

Rozpomenul se. Boží shovívavost brzy skončí a bude vykonán soud nad tajemným Babylonem (viz pozn. ke Zj 16,19). Slovo "rozpomenul se" připisované Bohu, obvykle znamená, že je připraven, aby odplatil lidem za jejich zvláštní jednání, ať dobré nebo zlé (viz 1 Moj 8,1; 2 Moj 2,24; Ž 105,42 atd.).

Na nepravosti jeho. Tj. na jeho bezbožné skutky a jejich následky, obzvláště zločiny, kterých se dopustil podle záznamu v 17. a 18. kapitole (viz pozn. ke Zj 17,6; 18,6-7).

6. Dejtež jemu. Doslovně "dejte mu po okraj". Smilnice, tj. odpadlá organizace "velký Babylon" (viz pozn. ke Zj 14,8; 17,5) má dostat plnou odplatu za své zlé skutky. Ve své absolutní spravedlnosti ji nebe nezadrží ani část trestu. Odplata určená Babylonu je stručně popsána ve Zj 17,16-17 a ve větším rozsahu ve Zj 18. Porovnej Jer 51,6.

Jakož i on dával vám. Doslovně "podle jeho skutků". Odplata mu bude dána stejnou mincí. Trest bude odpovídat zločinu, tj. bude mu úměrný. Porovnej Iz 47,3; Jer 50,15.29; 51,24.

Dejte jemu dvénásob. Dejte mu dvojitou míru (porov. Iz 40,2; Jer 16, 18; 17,18).

Jeho skutků. Jeho zacházení s jinými má být normou, mírou, podle které Bůh odplatí jemu.

V koflík. Viz pozn. ke Zj 14,10; 17,4.

Nalíte jemu. Doslovně "namíchejte". V tom samém poháru, ve kterém míchal zlý nápoj jiným, Bůh nyní smíchá strašnou směs a přinutí ho vypít ji (Zj 14,8; 17,4; porovnej Jer 50,15.29).

7. Mnoho. Míru zločinu stihne míra trestu. Jeho utrpení a trápení bude úměrné jeho předešlé pýše a zpustlému životu.

Chlubil a zbujněl. První část 7. verše zní doslovně: "kolik věcí mu dopomáhalo k slávě a rozpustilosti". Kolik věcí přispívalo k pýše a marnivosti. Troufalá sebedůvěra ho vedla k sebevědomé jistotě úspěchu v úsilí o zničení ostatků Božího lidu a dosažení svrchované vlády nad světem. Pyšný je na své bohatství, popularitu a moc. Porovnej Iz 47,6-10; Ez 28,2.4.5.16.

Muk. Porovnej pozn. Zj 17,16; 18,4.

Pláče. Tj. zármutku, který bude následkem "ran" (v.4), které ho budou "mučit". Porovnej pláč "králů" a "kupců" (v.9.11).

V srdci svém praví. Anebo "hovoří ve své mysli" tj. v době, když anděl ze 4. verše přináší své varovné poselství před ukončením doby milosti a potom v 6. ráně (viz pozn. ke Zj 17,1). Nezřízená touha ho vedla k bezmezné sebedůvěře ve vlastní plány na ovládnutí světa. Snaha vést jiné vyústila v krajní sebeklam. Nejenom, že "opojil" jiné, ale i on sám byl opojen (viz pozn. ke Zj 17,2.6).

Sedím královna. Povšimněme si přítomného času (viz vyšší pozn. k "v srdci svém praví"). Pravá církev je v Písmu představená jako "čistá panna" (viz pozn. ke 2 Kor 11,2), Kristova nevěsta (viz pozn. k Ef 5,23-32; porovnej pozn. ke Zj 12,1; 19,7-8). Velká smilnice se představuje jako Kristova nevěsta obyvatelům země, které si chce v jeho jménu představit. Je však falešnou "královnou" (viz Iz 47,6-10). Je to smilnice, která nikdy neměla zákonitého muže, a přece se chlubí svými úspěchy. Nečekají na ni "králové" a "knížata zemská" (Zj 18,9.23)? Nejsou otroky její vůle a nástroji jejích neblahých plánů? Viz pozn. ke Zj 17,2.

Nejsemť vdovou. Jako "vdova" by neměla žádného zákonitého postavení a nemohla by se spoléhat na obyvatele země. Porovnej Iz 47,8.10.

Pláče. To, co nejméně očekává, jistě na ni přijde (viz pozn. k Iz 47,11).

8. Protož. Tj. pro její nadměrnou pýchu, sebepovyšování, marnivost, bezohlednou vášeň po moci a nadvládě a opovážlivý odboj proti zjevené vůli Boží.

V jeden den. Někteří v tom vidí prorocké údobí s významem jediného skutečného roku. Podle jiných tu anděl zdůrazňuje náhlost a neočekávanost "ran" na tajemný Babylon, obzvláště z hlediska jeho falešné sebejistoty (v.7), anebo hovoří o neurčitosti časového úseku. Z hlediska skutečnosti, že ta samá událost se má stát "jedné hodiny" (v.10. 17.19), zdá se být druhé vysvětlení přijatelnější (viz pozn. ke Zj 17, 12; porovnej Jer 50,29.31). Navíc řec. tvar slov přeložených jako "den" a "hodina" (Zj 18,10) naznačuje spíš časový okamžik než úsek, čímž jakoby potvrzoval náhlost a neočekávanost víc, než trvání. Porovnej Iz 47,9.11; Jer 50,31; 51,8.

Rány jeho. Viz pozn. k v. 4.

Smrt. Konečný důsledek "jeho ran" je uveden na prvním místě (viz pozn. k v. 21).

Pláč. Viz pozn. k v. 7.

Hlad. Ve čtvrté ráně jde o skutečný hlad (Zj 16,8-9), který pocítí příznivci Babylona (porovnej v.1-2). Avšak soud Babylona jako organizace se děje v sedmé ráně (v.18.19) a zde vzpomínaný hlad je nepochybně obrazný, protože se týká symbolického, tajemného Babylona a zmínka je o něm v souvislosti krajně poetického a obrazného charakteru celé kapitoly.

Spálen bude. Obrazná žena, Babylon, by měla být podle toho "spálena" symbolickým ohněm (porovnej Ef 6,16; 1 Petr 4,12; viz pozn. ke Zj 17, 16). Osud Babylona je popisován zcela jiným obrazem ve Zj 18,21. O těchto událostech hovoří více GC, str.653-657.

Ohněm. Porovnej Jer 50,32; 51,24-25.37.

Silný. Tj. má moc naložit s Babylonem podle vlastní vůle (porovnej Zj 17,17).

Jej potupí. Podle některých rukopisů "soudil". Soud vyřčený nad Babylonem je tak určitý, že anděl o něm hovoří jako o dokonaném (viz pozn. ke Zj 16,19; 17,1.17; 19,2). Co ho stihne, není náhoda, ale osvobozující Boží čin.

9. I plakati ho budou. V předtuše neodvratné odplaty budou "králové" a "kupci" (v.11) země, spolu neutišitelně želet a naříkat nad pyšným Babylonem, který se nyní zmítá v ohni. Dramatický účinek v.9-20, který popisuje neodvratnou zkázu velké smilnice, je umocněný exotickou orientální literární formou - poetickou šířkou a názornou obrazotvorností. Výzva ze Zj 18. je předně citová, ale zdůrazněná neodvratnou logikou. Ti, kteří uposlechnou Boží výzvu, aby unikli budoucímu hněvu (v.4), se mohou zachránit před přicházející záhubou.
Symbolismus tohoto charakteru je skoro výhradně čerpán ze SZ, jak to vyplývá z mnohých zřejmých narážek (viz Dodat. pozn. na konci kap.). Pozorné studium těchto starozákonních textů v souvislosti s historickými událostmi zde zmíněnými velkou měrou obsahuje vrcholně symbolickou obraznost této kapitoly. Ve Zj 17,16 to jsou králové země (porovnej pozn. v.12), kteří pustoší Babylon. Zde jsou zobrazeni v pláči nad následky tohoto činu, snad v zarmucujícím vědomí, že je samé stihne podobná odplata, která stihla Babylon (porovnej Iz 47,13-15).

Kvílit. Řec. koptō, doslova "bít se (v prsa)", "krájet (si tělo)" v zármutku.

Králové země. Viz pozn. ke Zj 16,14.16; 17,2.12-14.

S ním smilnili. Viz pozn. ke Zj 17,2.

Rozkoš měli. Viz pozn. k v.7.

Dým zapálení jeho. Porovnej Iz 13,19; Jer 50,32; viz pozn. ke Zj 14,10.11; 17,16; 18,6.

10. Zdaleka stojíce. Nepochybně ve vědomí, že teprve nedávno spolupracovali s Babylonem (viz v.3), spolu s ním páchali jeho "hříchy" a tedy měli spolu s ním snášet jeho "rány" (v.4). Uvědomují si, že jejich osud je nevyhnutelně spojený s odplatou Babylona. Nedbali na Boží výzvu, aby "vyšli z něho" (v.4), a brzy musí sami snášet jeho úděl. Porovnej Ez 27, 33.35.

Běda, běda. Očekávali, že "přijmou moc" (viz pozn. ke Zj 17,12) natrvalo s tou smilnicí, tajemným Babylonem. Ujišťovala je, že pevně sedí na trůně jako "královna" a že, když se k ní přidají, jejich vláda bude nekonečná (viz pozn. ke Zj 17,2). Příliš pozdě si uvědomili nestálost tohoto plánu a nyní projevují krajní zármutek.

Veliké město. Viz pozn. ke Zj 14,8; 17,5.18; 18,7. V řečtině je přívlastek předešlé velikosti a moci tajemného Babylona velmi důrazný. Prázdnota jeho nároků je nyní úplně zjevná, "nebo silný jest Pán, kterýž jej potupí" (v.8).

Babylon. Viz pozn. ke Zj 17,5.18.

Jedné hodiny. Viz pozn. ke Zj 17,12; 18,8.

Odsudek. Řec. krisis, odsouzení anebo vykonání soudu, na rozdíl od krima, rozsudku (viz pozn. ke Zj 17,1). Zatímco Zj 17. pojednává předně o rozsud-

ku proti Babylonu; kapitola 18. se zabývá výkonem tohoto rozsudku.

11. Kupci. Podle jednoho výkladu jsou tito "kupci" skutečnými představiteli světového obchodu a podnikání; jejich finanční a hmotná podpora velkou měrou přispěla k přepychu, lesku a úspěchu velkého Babylona (viz pozn. k v.7.12-15). Podle jiného výkladu jsou tito obrazní "kupci" představující pouliční obchodníky s duchovním zbožím Babylona ti, kteří prodávali své učení a taktiku králům a národům země (viz pozn. ke Zj 16,13-14; 17,2.4; viz pozn. níže ke "koupi"). Ve Zj 18,23 se o těchto "kupcích" hovoří, že jsou to "knížata zemská". Porovnej Iz 23,2.8. 17-18; 47,13.15.

Plakati a kvíliti. Viz pozn. k v.9.

Koupi. Řec. gomos, lodní anebo zvířecí náklad, zboží. Podle prvního uvedeného výkladu by to měly být skutečné, řemeslné výrobky a podle druhého, obrazného výkladu, učení a jednání tajemného Babylona, o kterém se jinde hovoří jako o jeho "víně" (viz pozn. ke Zj 17,2). Krajně obrazný charakter Zj 18. (viz pozn. k v.9) upřednostňuje tento druhý výklad (viz vyšší pozn. k výrazu "kupci"). Po zničení Babylona je konec šíření škodlivého zboží, který se prodával a šířil v jeho jménu a kterým sváděl svět.

Žádný nebude kupovati více. Králové a národy země jsou zklamané a odmítají mít něco společného s Babylonem. Porovnej Iz 23,14; Ez 26,15-18.

12. Koupě zlata. Snaha utřídit 28 druhů zboží, o kterém je zmínka ve v.12-13 a vyvodit z něho skrytý význam, nemá žádnou vykladačskou hodnotu. Krajně rozvláčný a poetický charakter 18. kapitoly naznačuje, že účelem tohoto seznamu je osvětlit rozsah obchodních zájmů Babylona, abychom se přidrželi prvního vzpomínaného výkladu v pozn. k v.11; anebo podle druhého výkladu, zdůraznit rozsah jeho porušených nauk a praktik (viz pozn. ke Zj 16,13-14; 17,2.4). Podobný seznam "zboží" uvádí Ez 27, 3-25.33.

Dřeva thyinového. Doslovně "voňavé dřevo", tj. dřevo, které se pro svoji vůni užívalo při kadidlových obětech.

Z mědi. Spíše "z bronzu" (viz pozn. k 2 Moj 25,3).

13. Vonných věcí. Tj. koření získávaného z voňavé rostliny rostoucí v Indii.

Masti. Řec. muron = myrha (viz pozn. k Mat 2,11).

Kadidla. Viz pozn. k Mat 2,11.

Vína. V některých rukopisech se toto slovo nevyskytuje.

Dobytka. Řec. ktēnē, domácí zvířata, jako hovězí dobytek, tažná i nosná zvířata. Zde je pravděpodobně míněn jen hovězí dobytek.

Vozů. Řec. rhedai, slovo vypůjčené z galštiny, anebo keltštiny, které do Malé Asie uvedli Galové, ze kterých vznikli Galaťané. Rhedai ve skutečnosti neznamená vozy, ale čtyřkolové cestovní kočáry. Použití tohoto slova ve Zjevení naznačuje, že autor žil v Malé Asii a znal výraz běžný v tomto prostředí.

Služebníků. Doslovně "těla" (porov. Řím 8,11 atd.). Jako v prodejném článku těla zde znamenají "otroky".

Duší lidských. Spíše "lidských bytostí". V bibli slovo "duše" často znamená "lidskou bytost" anebo "osobu" (viz pozn. k Ž 16,10; Mat 10,28).

Porovnej "lidí stotisíc osob"; (viz též Ez 27,13). Podle některých "lidských duší" znamená duchovní podstatu zde vzpomínaných lidí.

14. Ovoce. Řec. apōra = ovoce anebo přesněji "sezóna zralého ovoce" v pozdním létě anebo začínajícím podzimu. Může tu jít o symboliku času, který smilnice očekávala, aby se mohla těšit ze zralých plodů své rozkoše (viz pozn. ke Zj 17,4.6; 18,7).

Žádostivá duši tvé. Znamená: "tvé touhy". Slovo "duše" se často rovná osobnímu zájmenu (viz pozn. k Ž 16,10; Mat 10,28; Zj 18,13).

Všecko tučné a krásné. Doslovně "tučné věci a skvělé věci", tj. všechno, co přispívalo k jejímu rozkošnému a marnivému životu (viz pozn. k v.7).

Aniž toho již více nalezneš. Finalita tohoto osudu, který stihl Babylon se ve v.21-23 opakuje v podobných slovech šestkrát. Babylon teď sestupuje do "zahynutí" popisovaného ve Zj 17,8.11 a nikdy už nepovstane. Porovnej Jer 51,26; Ez 26,21; 27,36; 28,19.

15. Kupci. Viz pozn. k v.11.

V tom kupčili. Viz v.12-13.

Jím zbohatli. Partnerství s Babylonem bylo mnohonásobně prospěšné (porovnej Ez 27,33).

Zdaleka stanou. Viz pozn. k v.10.

Plačíce a kvílíce. Viz pozn. k v.9.

16. Běda, běda. Viz pozn. k v.10.

Město veliké. Viz pozn. k v.10.

Odíno. Viz pozn. ke Zj 17,4.

Kmentem. Porovnej pozn. ke Zj 19,8.

Šarlatem a brunátným rouchem. Viz pozn. ke Zj 17,4.

Ozdobeno. Viz pozn. ke Zj 17,4.

V jednu hodinu. Viz pozn. ke Zj 17,12; 18,8.

Zahynula. Doslovně "zpustlo" (viz pozn. ke Zj 17,16).

Tak veliká bohatství. Jinak "všechno toto bohatství". Viz pozn. k v.7. 11-14.

17. Marinář. Řec. kubernētēs = kormidelník s významem našeho "kapitána" bez ohledu zda je současně majitelem lodi anebo ne (porovnej Sk 27,11). Krajně symbolickým jazykem (viz pozn. ke Zj 18,9) Jan dále rozvíjí obraz, který začal "kupci" a jejich zbožím (v.11-15).

Všecko množství lidí, kteříž jsou na lodech. Tj. "každý, kdo se plaví na určité místo", tj. aby se dostal na trh. Tento výraz můžeme chápat i jako přístavek ke slovu "kormidelník" a celá souvislost by potom zněla: "Každý velitel lodě, tj. každý, kdo se plaví na určité místo". Je zde zobrazený velitel lodě, který se plaví z jednoho do druhého místa, aby se dostal na trh.

Kteřížkoli svou živnost na moři mají. Tj. ti, kteří se živí prací na moři, na rozdíl od těch, co si vydělávají prací na suché zemi. Sem patří stavitelé lodí, rybáři, lovci perel a mořských měkýšů, ze kterých se vybíralo purpurové barvivo (viz pozn. k Luk 16,19). Porovnej Ez 26,17; 27,26-32.

Zdaleka stanou. Viz pozn. k v.10.

18. A zkřiknou. Skutečná směs hlasů, když zaznívají výkřiky těch, o kterých je řeč ve Zj 17.

Dým zapálení jeho. Viz pozn. k v.9.

Které bylo. Starý Babylon byl jedinečným městem (viz 4BC, str.794-799).

Podobné městu tomuto. Viz pozn. ke Zj 14,8; 17,5.18; 18,10.

19. A sypouce prach. Je to znamením krajní hanby anebo zármutku; jde tu o zármutek (viz pozn. k v.9). Porovnej Ez 27,30; viz pozn. k Joz 7,6.

Křičeti budou. Viz pozn. k v.18.

Plačíce a kvílíce. Viz pozn. k v.9.

Běda, běda. Viz pozn. k v.10.

Zbohatli. Viz pozn. k v.15.

Všichni, kteří měli lodi na moři. Viz pozn. k v.17.

Ze mzdy jeho. Z babylonské hýřivosti a přepychu bohatli ti, kteří mu prodávali zboží, o které měl zájem.

Nebo jedné hodiny. Viz pozn. ke Zj 17,12; 18,8.

Zpustlo. Viz pozn. ke Zj 17,16. Porovnej Iz 13,19-22; 47,11; Jer 50,13.40; 51,26.29; Ez 26,17.19.

20. Raduj se. Konečné zpustošení Babylona přináší vítězství a radost všech spravedlivých v celém vesmíru. Píseň vítězství nad Babylonem je zaznamenána ve Zj 19,1-6 a slavnost, při které se jásá nad vítězstvím Božího lidu, je popsaná ve Zj 19,7-9.

Nebe. Obyvatelé nebe se budou první radovat z vítězství Krista a jeho církve.

Svatí apoštolé. "Apoštolové" jako představitelé novozákonní doby a "svatí" představují členy církve všeobecně.

Proroci. Snad proroci všeobecně, i když zde jsou míněni snad proroci starozákonní (viz pozn. k Ef 2,20).

Pomstilť vás Bůh nad ním. Doslovně "soudil váš soud", ve významu "provedl váš rozsudek". Babylon určil Božímu lidu smrt (viz Zj 13,15; viz pozn. ke Zj 17,6), ale nyní sám musí snášet utrpení, které připravoval věřícím. Porovnej osud Amana (Est 7,10). O prostředku, kterým se vykoná Boží rozsudek nad Babylonem hovoří pozn. ke Zj 17,1.16.17. Tato událost se odehrává v sedmé ráně (Zj 16,19; porovnej Zj 19,2).

21. Silný anděl. Doslovně "jeden silný anděl".

Žernov veliký. Mlýnský kámen takové velikosti, jaký za starodávna tahala zvířata na rozdíl od malých, ručních mlýnských kamenů.

Hodil jím do moře. Porovnej Jeremiášův obraz údělu starého Babylona (Jer 51,63-64; viz k Iz 13,19; Zj 14,8). Biblické vysvětlení symbolu záplavy nacházíme v Iz 8,7.8; Jer 50,9; 51,27.42; Ez 26,3-4.

Prudce. Toto slovo používají k označení bojového útoku anebo prudkého přílivu povodně. Ve Sk 14,5 se podobné slovo překládá výrazem "útok". Mlýnský kámen je takto prudce vržen do moře. S konečnou platností (viz pozn. ke Zj 18,14) padne Babylon do zapomenutí, "do zatracení" (Zj 17,8). Porovnej Jer 51,42.64; Ez 26,3.19; 27,32.34.

Nikoli více nebude nalezen. Viz pozn. k v.14. Janovo vylíčení zpustošeného stavu starého Babylona (v.21-23) muselo obzvlášť dojímat lidi jeho doby, protože toto nešťastné město se nakonec stalo obydlenou pustotinou v té době (viz pozn. k Iz 13,19.).

22. Hlas. Verše 22-23 jsou živým a krajně obrazným popisem zpustošeného Babylona (viz pozn. k v.19). Porovnej Iz 24,8; Ez 26,13.

Na harfy hrajících. Řec. kitharōdoi = hudebníci, zpěváci, kteří hráli na kithare = harfě, citaře a přitom zpívali. Kithara byla strunný nástroj s dřevěnou ozvučnou skříňkou a velmi se podobala lyře (viz 3BC, str.34-37).

Pištců. Tj. hrajících na flétně. Viz 3BC, str.37-38.

Nebude více v tobě slyšán. Umění a zábavy pominou. Viz pozn. ke Zj 18, 14; porovnej Ez 26,13.

Žádný řemeslník. Vyhynuli řemeslníci, odborní a umělečtí pracovníci. Remesla přestala.

23. Svíce. Doslovně "lampa" (viz pozn. ke Zj 1,12). Úplná temnota noci výstižně naznačuje nepřítomnost jakéhokoli náznaku života.

Ženicha. Skončil společenský i rodinný život (porovnej Jer 25,10).

Kupci tvoji. Viz pozn. k v.11.

Knížata zemská. Porovnej Iz 23,8; Ez 26,17; 27,8; Zj 6,15.

Trávenými. Tj. podvody, které Babylon pěstoval, aby získal přízeň obyvatel země (viz Zj 13,14; 16,14; 19,20; viz pozn. ke Zj 17,2; porovnej Iz 47,9.12-13).

24. Krev. Viz pozn. ke Zj 16,6; 17,6.

Proroků. Viz pozn. k v.20.

Všech zamordovaných. Tajemný Babylon představuje odpadlé náboženství od počátku (viz pozn. ke Zj 14,8; 17,5-13). Avšak Zj 13. a 18. pojednávají hlavně o vyvrcholení odpadnutí na konci času. Tedy ve všeobecném smyslu "všichni zmordovaní" mohou výstižně představovat mučedníky všech dob, ale důraz je zde kladen nepochybně na ty, kteří svůj život obětovali v závěrečném boji toho velkého sporu mezi dobrem a zlem a pravděpodobně i ty, které Babylon chce zabít, ale které mu Boží zásah vyhubit nedovolil (viz pozn. ke Zj 17,6; porovnej Iz 47,6; Jer 51,47-49).

DODATKOVÁ POZNÁMKA KE ZJEVENÍ 18.

Tajemný Babylon hraje větší úlohu ve Zj 14 až 19, obzvlášť v kap. 17 a 18. Z hlediska skutečnosti, že obraznost Zjevení se jeví být z větší části odvozená z historických souvislostí starozákonních (viz 7BC, str. 725) a obzvlášť proto, že tajemný Babylon je symbolickým protikladem starého skutečného města na Eufratě (viz pozn. ke Zj 14,8; 17,5), může nám porovnání se starozákonními texty alespoň částečně objasnit úkol, který tajemnému Babylonu připisuje inspirované slovo.
Obraz tajemného Babylona je ve Zjevení velkou mírou překreslením toho, co nám podává Iz 13; 14; 47; Jer 25; 50; 51; Ez 26 - 28. Rozborem těchto starozákonních textů se podrobněji zabývají poznámky k Iz 47,1; Jer 25,12; 50,1; Ez 26,13. V uvedené porovnávací tabulce uvádíme vlevo výroky Zjevení týkající se tajemného Babylona. Vpravo jsou uvedeny významnější starozákonní texty pojednávající o starém Babylonu. Povšimněme si jediné výjimky, bod 5., kde je zmínka o Jeruzalému.

TAJEMNÝ BABYLON

Tajemný Babylon ve Zjevení	Starozákonní paralely
JEHO TOTOŽNOST A POVAHA	
1. Význam jména. "A na čele jejím napsané jméno: Tajemství, Babylon veliký" (17,5 porovnej 17,7; viz pozn. ke Zj 14,8; 17,5).	1. "Protož nazváno jest jméno jeho Bábel" (1 Moj 11,9; porovnej 10,9-10; 11,1-9; viz pozn. k 11,4-9).
"které bylo podobné městu tomuto velikému" (18,18; porovnej 14,8; 16,19; 17,5.18; 18,2.10.16.21; viz pozn. k 17,18).	"Babylon veliký" (Dan 4,27; porovnej Iz 13,19; 14,4).
	"Byl na pohledění větší než jiní" (Dan 7,20).
	Porovnej Iz 23,8; Ez 26,17; 27,32.
2. Odpadlá organizace. "Nevěstka veliká", "smilství", "mátě smilstva" (Zj 17,1-3.5; porovnej 14,8; 17,6.7.18; 18,4; 19,2).	2. "Paní království" (Iz 47,5). "Babylonští... poškvrnili ji smilstvím svým (Ez 23,17; porovnej Iz 23,15; Ez 16,15.38.44; 23,2.3; Nah 3,4).
3. Úplná porušenost charakteru. "Padl, padl Babylon ten veliký a učiněn jest příbytkem ďáblů a stráží všelikého ptactva nečistého a ohyzdného" (18,2; 14,8).	3. "Padl, padl Babylon" (Iz 21,9; porovnej Jer 51,8).
"Neboť dosáhli hříchové jeho až k nebi" (18,5).	"Proti Babylonu... nebo hřešil proti Hospodinu" (Jer 50,14; porovnej 50,24.29.31.32; 51,6).
	"Až k nebi dosahá soud jeho" (Jer 51,9).
	"Šelmami naplněni budou" (Iz 13,21).
4. Vyznačuje se hýřivostí a pýchou. "Jakž se mnoho chlubil a zbůjněl".	4. "Babylon, někdy ozdoba království a okrasa důstojnosti Kaldejské" (Iz 13,19).
"Odíno bylo kmentem a šarlatem a brunátným rouchem a ozdobené bylo zlatem a kamením drahým i perlami" (18,7.16; porovnej 17,4).	"Milostná a rozkošná", "Rozkošná, kteráž sedíš bezpečně" (Iz 47,1.8).
	"Dychtění po zlatě" (Iz 14,4). "Máš množství pokladů" (Jer 51,13).
	Porovnej Ez 27,7.16.25; 28,2.5.13.17.
5. Jeho protiklad. "Město veliké, ten svatý Jeruzalém" (21,10).	5. "Hospodin... vyvolí zase Jeruzalém" (Zach 2,12).
	"V ten čas nazývati budou Jeruzalém stolicí Hospodinovou" (Jer 3,17).

JEHO TOUHY A CÍLE

6. Vláda nad světem. "Neboť v srdci svém praví: Sedím královna, a nejsemť vdovou a pláče neuzřím." (18,7). Vládne "nad králi země" a nabádá je k tomu, aby "bojovali... s Beránkem" (17,18.14; porovnej 12,17; 13,7; 18,6; 19,19).

6. "A říkalas (Babylon): na věky budu paní." "Říkáš v srdci svém: Já jsem a není kromě mne žádné; nebudu vdovou, aniž zvím o sirobě" (Iz 47,7-8; porovnej v.10).

"O králi Babylonském... násilník". "Mrskajícího lidi v prchlivosti" (Iz 14,4.6).

7. Zničit svaté. "A viděl jsem ženu tu opilou krví svatých a krví mučedníků Ježíšových" (17,6).

"Ale v něm nalezena jest krev proroků a svatých i všech zmordovaných na zemi."

7. "Ano i Babylon padnouti musí, ó zbití Izraelovi" (Jer 51,49).

"Nabuchodonozor, král Babylonský kosti jeho potřel" (Iz 47,6).

Porovnej Ezdr 5,12; Iz 14,4.6; Jer 50,11; 51,25; Dan 7,21.25; 8,24.

JEHO POMOCNÍCI

8. Duchové nečistí. "Babylon... příbytkem ďáblů" (18,2).

"Tři nečistí duchové", "duchové ďábelští" (16,13-14).

8. "O králi Babylonském", "Lucifeře" (Iz 14,4.12; viz Ez 28,12).

9. Velké mocnosti země. "Šelma brunátná" (17,3; porovnej 19, 19-20).

"Šelma, kteroužs viděl, byla a není a máť vystoupiti", "ona jest osmý", "vystoupiti z propasti" (17,8.11).

"Sedm hlav", "sedm hor", "králů sedm" (17,9-10; viz pozn. ke Zj 17,9-10).

9. "Podobná lvu... křídla orličí měla" (Dan 7,4). Porovnej Dan 7,7. 19. "Aj já jsem proti tobě (Babylone), horo, která hubíš... svalím tě z těch skal a obrátím tě v horu spálenou" (Jer 51,25; viz pozn. k Iz 2,2).

10. Všechny národy. "Deset pak rohů... jestit deset králů, kteříž... přijmou moc jako králové jedné hodiny spolu s šelmou" (17, 12; porovnej v.3.7.16).
"Krále země" (16,14; porovnej 17, 2; 18,3.9).
"Tit jednu radu mají", "Aby se sjednomyslnili" (17,13.17).

10. "Rohů deset" (Dan 7,7; porovnej v.24). Porovnej Dan 2,43; viz pozn. ke Zj 17,12.

11. Odpadlé náboženské organizace. "Mátě smilstva" (17,5).
"Falešný prorok" (19,20; 20,10).

"Udělali obraz té šelmě, kteráž měla ránu od meče, ale ožila zase." (13,14).

11. Viz č. 2.

12. Vůdcové země. "Kupci tvoji bývala knížata zemská" (18,23; porovnej v.3.11.15).
"I všeliký marinář, i všecko množství lidí, kteříž jsou na lodech, i plavci, a kteřížkoli svou živnost na moři mají" (18,17; porovnej v.19).

12. "Kteříž spatřují hvězdy, a oznamují na každý měsíc... což přijíti má na tě", "takť se stane i kupcům tvým, jimiž jsi se zaměstknávala" (Iz 47,13.15).
"Proti Týru, jehož kupci jsou jako knížata a kramáři jeho znamenití na zemi" (Iz 23,8).
"Všechny lodi mořské i plavci jejich", "ti, kteříž tě vesly táhli", "plavci tvoji a správcové tvoji", "i všecko shromáždění tvé" (Ez 27,9.26.27).

13. Národy země. "Všecky národy" (14,8; 18,3).
"Obyvatelé země" (17,2; porovnej v.18).
"Bydlitelé země" (17,8).

13. "Se všemi královstvími země na okršlku světa" (Iz 23,17; porovnej Jer 51,49).

JEHO STRATEGIE

14. Všeobecná nábožensko-politická jednota. "Ženu sedící na šelmě brunátné", "šelmy, která ji nese", "sedm hlav... na kterýchž ta žena sedí" (17,3.7.9).
"Králové země... s ním smilnili" (18,9; porovnej 17,2.4; 18,3).
"Přijmou moc jako králové jedné hodiny spolu s šelmou, ti... sílu i moc svou šelmě dadí" (17, 12.13).

14. "Týr, ale on navrátí se zase k nevěstčí mzdě své a smilniti bude se všemi královstvími země na okršlku světa" (Iz 23,17).
Viz č.2.

15. Její taktika a učení. "Mající koflík zlatý v ruce své, plný ohavností a nečistoty smilstva svého" (17,4).
"Vínem hněvu smilství svého napájelo všecky národy" (14,8; porovnej 17,2; 18,3).
"Porušila zemi smilstvem svým" (19,2).

15. "Byltě koflíkem zlatým Babylon v ruce Hospodinově, opojujícím všecku zemi; víno jeho pili národové, protož se zbláznili národové" (Jer 51,7).

16. Satanské zázraky: podvod. "Duchové ďábelští, ješto činí divy" (16,14; porovnej 13,13-14; 19,20).
"Trávenými tvými v blud uvedeni byli všickni národové" (18,23).
"Divy veliké", "divy" (13,13.14).
"Koupí" (18,11).

16. "Na množství kouzlů tvých (Babylona) a na velikou moc čárů tvých" (Iz 47,9; porovnej 47,12.13).
Až na několik málo výjimek je dlouhý seznam ze Zj 18,12.13 uvedený v Ez 27.

17. Úplné ovládnutí lidského myšlení. "Sedí na vodách mnohých", "(to jsou) lidé a zástupové a národové a jazykové" (17,1.15).
"Diviti se budou bydlitelé země... vidouce šelmu" (17,8; porovnej 13,13-14).

17. "Bydlíš při vodách velikých" (Jer 51,13; porovnej Ez 28,2).
"Všickni lidé, národové a jazykové třásli a báli se před ním" (Dan 5,19).

18. Bůh obžalovává Babylon. "Stalo se." "A Babylon veliký přišel na paměť před obličejem Božím, aby dal jemu kalich vína prchlivosti hněvu svého" (16,17.19; porovnej 18,5).
"Odsouzení nevěstky veliké" (17, 1; porovnej 19,2).
"Nebo silný jest Pán, kterýž jej potupí" (18,8).

18. "Aj beru z ruky tvé kalich hrůzy i kvasnice kalicha prchlivosti mé, nebudeš ho píti více. Ale dám jej do ruky těch, jenž tě ssužují" (Iz 51,22-23).
"Trestati budu na králi Babylonském a na tom národu... nepravost jejich" "Konečně, že píti musíte (Babylon) ... nebudete bez trestu... Hospodin s výsosti řváti bude a z příbytku svatosti vydá hlas svůj" (Jer 25,12.28-30; porovnej Jer 50, 18.31). "Zčetl Bůh království tvé a k konci je přivedl... zvážen jsi na váze a nalezen jsi lehký" (Dan 5,26-27).

19. Jeho pomocníci se obrátí proti němu. "Neboť dal Bůh v srdce jejich, aby činili vůli jeho a aby se sjednomyslnili a království své šelmě dali, dokudž by nebyla vykonána slova Boží." (17,17)
"Tiť jednu radu mají a sílu i moc svou šelmě dadí." (17,13)
Shromáždil krále země "k boji, k tomu velikému dni Boha všemohoucího" (16,14).
"Tiť bojovati budou s Beránkem a Beránek svítězí nad nimi" (17,14).
"Deset pak rohů" a "šelma" (viz pozn. k 17,16) "ti v nenávist vezmou nevěstku a učiní ji opuštěnou a nahou a tělo její jísti budou a ji páliti budou ohněm" (17, 16; porovnej 18,19; 19,20).
"Protož v jeden den přijdou rány jeho, smrt a pláč i hlad a ohněm spálen bude; nebo silný jest Pán, kterýž jej potupí." (18,8).

19. "A uvedu na zemi tu (Babylon) všecka slova svá, kteráž jsem mluvil o ní, všecko, což psáno jest v knize této" (Jer 25,13).
"Trubte troubou mezi národy, připravte proti němu národy, svolejte proti němu království", "vykonáváno bude usouzení Hospodinovo proti Babylonu" (Jer 51,27.29).
"Já vzbudím a přivedu na Babylon shromáždění národů velikých" (Jer 50,9).
"Hlas a zvuk království a národů shromážděných (proti Babylonu): Hospodin zástupů sbírá vojsko k válce" (Iz 13,4).
"Zanítím oheň v městech jeho" (Jer 50,32).
"Silní Babylonští... zapálí příbytky jejich" (Jer 51,30).

20. Jeho zničení je úplné. "I zdvihl jeden silný anděl kámen jako žernov veliký a hodil jím do moře, řka: Tak prudce uvržen bude Babylon, to město veliké a nikoli více nebude nalezen." (18,21).
"I roztrhlo se to veliké město na tři strany" (16,19; porovnej 13,2.4.11-15; 16,13; 19,20).
"A hlas na harfy hrajících, a zpěváků a pištců a trubačů... nebude v tobě více slyšán" (18,22-23).
"Protož v jeden den přijdou rány jeho","jedné hodiny" (18,8.10; porovnej 18,17.19).

20. "Vystoupí proti Babylonu moře, množstvím vlnobití jeho přikryt bude." "Když pak do konce přečteš knihu tuto, přivaž k ní kámen a hoď ji do prostřed Eufrates."
"A rci: Tak potopen bude Babylon a nepovstane z toho zlého, kteréž já uvedu na něj," (Jer 51,42.63, 64; porovnej Ez 26,3.19; 27,32.34).
"Že obé to přijde na tě pojednou dne jednoho, i siroba i vdovství", "přijde na tě zlé... a připadne na tě bída, kteréž nebudeš moci se odžehnati a přijde na tě hrozné zpuštění, než zvíš... aniž bu-

de, kdo by tě vysvobodil." (Iz 47,9.11.15; porovnej Jer 50,32; 51,8.13.26.29).
"... rozděleno jest království tvé" (Dan 5,28; porovnej Zach 10,3; 11,8). "Vzat bude Babylon", "obrátí zemi jeho v pustinu", "nebude v ní bydleno, ale velmi spustne všecko", "aniž bydliti bude v ní syn člověka" (Jer 50, 2.3.13.40).
"A tak přítrž učiním hluku zpěvu tvých, a zvuku tvých a zvuku citar tvých aby nebylo slýcháno více." (Ez 26,13; porovnej 26,3. 19.21; 27,32.34.36; 28,19).

21. Jeho trest odpovídá jeho zločinu. "Dávejtež jemu, jakož i on dával vám, a dejte jemu dvénásob podlé skutků jeho; v koflík, který naléval, nalíte jemu dvénásob. Jakž se mnoho chlubil a zbůjněl byl, tak mnoho dejte jemu muk a pláče." (Zj 18,6-7).

21. "Odplatím jim podlé skutků jejich a podlé činů rukou jejich" (Jer 25,14).
"Ale již odplatím Babylonu... za všechno bezpráví jejich, které činili Sionu před očima vašima" (Jer 51,24). "Jak činíval, učiňte jemu", "odplaťte jemu podlé skutků jeho, všecko, jakž dělával, učiňte jemu;" (Jer 50,15. 29).

22. Jeho pomocníci kvílí nad ním. "I plakati ho budou a kvíliti nad ním králové země, kteříž s ním smilnili a svou rozkoš měli, když uzří dým zapálení jeho. Zdaleka stojíce, pro bázeň muk jeho a řkouce: Běda, běda..." (Zj 18,9. 10).
"Kupci zemští", "zdaleka stanou pro strach muk jeho, plačíce a kvílíce a řkouce: Běda, běda", "A sypouce prach na hlavy své", "A zkřiknou, vidouce dým zapálení jeho, řkouce: Které bylo podobné městu tomuto velikému!" (Zj 18,11.15.16.19.18).

22. "Kvělte nad ním (Babylonem)" (Jer 51,8).
"Ustáváš s množstvím rad svých. Nechať se nyní postaví hvězdáři, kteříž spatřují hvězdy, a oznamují na každý měsíc a vysvobodí tě z toho, což přijíti má na tě", "Aj jako pleva jsou, oheň popálí je, nevychvátí ani sami sebe z prudkosti plamene... Tak se stane i kupcům tvým, jimiž jsi se zaměstknávala od mladosti své. Jeden každý svou stranou půjde, aniž bude, kdo by tě vysvobodil" (Iz 47,13-15).
"Každý, kdož půjde mimo Babylon, užasne se, a diviti se bude nade všemi ranami jeho" (Jer 50,13). Porovnej Ez 26,16-17; 27,29-32. 36; 28,19.

23. Jeho pomocníci budou zničeni. "Města národů padla" (Zj 16,19). "Šelma... máť... na zahynutí jíti" (Zj 17,8; porovnej v.11).
"I uvrženi jsou oba (šelma a falešný prorok) za živa do jezera ohnivého, hořícího sirou" (Zj 19, 20; porovnej 20,10).

23. "Nebo shromáždím všecky národy proti Jeruzalému k boji" (Zach 14, 2; porovnej Joel 3,2).
"Nebo rozepři má Hospodin s těmi národy... I budou zbiti od Hospodina v ten čas od konce země až do konce země" (Jer 25,31.33).
"I s Babylonem padnou zbití vší země jeho" (Jer 51,49).

24. Píseň vítězství nad Babylonem. "Pomstil krve služebníků svých z ruky její" (19,2; porovnej 18,20). "Raduj se nad ním nebe i svatí apoštolé i proroci; nebo pomstilť vás Bůh nad ním" (Zj 18,20).

24. "Nebo čas bude pomsty Hospodinovy, sám odplatu dá jemu." "Nebo Hospodin poplení Babylon" (Jer 51,6.55; porovnej Iz 47,3; Jer 50,15).
"I budou prozpěvovati nad Babylonem nebesa i země a cožkoli v nich jest, když na něj od půlnoci přitáhnou ti zhoubcové" (Jer 51,48; porovnej Iz 44,23; 49, 13).

BŮH VARUJE SVŮJ LID

25. Vyjděte z Babylona. "Potom pak viděl jsem anděla sstupujícího s nebe, majícího moc velikou, a země osvícena byla od slávy jeho. I zkřikl silně hlasem velikým, řka" (18,1-2).
"Vyjděte z něho, lide můj, abyste neobcovali hříchů jeho a abyste nepřijali z jeho ran"(18,4).

25. "Nuže, Sione, kterýž přebýváš u dcery Babylonské, vydobuď se" (Zach 2,7).
"Utecte z prostředku Babylona, a zachovejte jeden každý život svůj, abyste nebyli vypléněni v nepravosti jeho. Nebo čas bude pomsty Hospodinovy." "Vyjděte z prostředku jeho, lide můj, a vysvoboďte jeden každý duši svou od prchlivosti hněvu Hospodinova" (Jer 51,6.45; porovnej Iz 48,20; 52,11; Jer 50,8; 51, 9).

Z DÍLA E.G. WHITEOVÉ KE ZJEVENÍ 18

1 (Zj 14,9-12; Ab 2,14; viz pozn. EGW ke Sk 2,1-4). Anděl ze Zjevení 18.

Proroctví ze Zjevení 18 se velmi brzy naplní. V době zvěstování třetího andělského poselství "jiný anděl" má "sestoupit z nebe, který má velkou moc" a zem má být "osvícená od slávy jeho". Duch Páně tak milostivě požehná posvěcené lidské nástroje, že mužové, ženy i děti budou chválit Pána, děkovat mu, plnit zem poznáním Boha a jeho nepřekonatelnou slávou, jako vody plní moře.

Ti, kteří zachovali počátek své důvěry pevný až do konce, budou proměněni v době, kdy se mocně zvěstuje třetí andělské poselství (RH, 13. 10. 1904).

(2 Tim 2,14-16; viz pozn. EGW ke Zj 16,14-17). Poselství připravuje na přeměnu. V matoucím pokřiku "Hle, tu je Kristus! Hle, tam je Kristus!" bude se šířit zvláštní svědectví, zvláštní poselství pravdy přiměřené tomuto času, poselství, které má být přijato, kterému mají lidé uvěřit a podle něho žít. Působivá je jen pravda a ne vrtošivé nápady. Věčná pravda Slova obstojí bez jakýchkoliv svodných bludů a spiritistických výkladů, bez všech fantastických poutačů a lákavých obrazů. Pozornost Božího lidu budou dotíravě poutat lži, ale pravda má zůstat ve svém krásném, čistém rouchu. Slovo, převzácné ve svém svatém, zušlechťujícím vlivu nemá být snížené na úroveň obyčejných a všedních záležitostí. Nemají se ho dotknout svody, kterými se satan snaží oklamat, kdyby to bylo možné, i vyvolené.

Zvěstování evangelia je jediným prostředkem, kde Bůh může použít lidí jako svých nástrojů pro záchranu hynoucích. Když budou mužové, ženy a děti zvěstovat evangelium, Pán otevře oči slepým, aby viděli jeho ustanovení a na srdce skutečně kajících napíše svůj zákon. Oživující Duch Boží, působící prostřednictvím lidí, vede věřící k tomu, aby byli jednomyslní, jedna duše, aby jednotně milovali Boha a zachovávali jeho přikázání - připravujíc se už na tu proměnu (RH, 13.10.1904).

(Jer 30,7; Oz 6,3; Joel 2,23; Zach 10,1; Ef 4,13.15) Osvěžení pozdním deštěm. Čím více se údy Kristova těla blíží době svého posledního boje, "době Jákobova soužení", budou růst v Kristu a budou mít velkou měrou podíl na jeho Duchu. Když bude třetí andělské poselství nabývat síly hlasitého volání a když velká moc a sláva bude provázet závěrečné dílo, věrný Boží lid bude mít účast na oné slávě. Je to poslední déšť, který je posilňuje a oživuje, aby prošli časem soužení. Jejich tváře budou zářit slávou onoho světla, které provází třetího anděla (RH, 27.5.1862).

(Iz 61,11) Nemáme čekat na pozdní déšť. Nesmíme čekat na pozdní déšť. On přichází na všechny, kteří rozeznají a zužitkují rosu a pršku milosti, která je zvlažuje. Když sbíráme záblesky světla, když oceňujeme dary milosti od Boha, který je rád, když mu důvěřujeme, potom se naplní každé zaslíbení (čti Iz 61,11). Celá země má být plná Boží slávy (Dopis 151, 1897).

Zjevení Kristovy spravedlnosti. Doba zkoušky je právě před námi, protože hlasité volání třetího anděla už začalo zjevením spravedlnosti Krista, hříchy odpouštějícího Vykupitele. Toto je začátek světla anděla, kterého sláva naplní celou zem (RH, 22.11.1892).

Čas vylití nebyl vyznačený. O stanovení času vylití Ducha svatého, kdy by měl mocný anděl sestoupit z nebe a připojit se ke třetímu andělu při zakončování díla pro tento svět; mým poselstvím je zvěst, že naše jediná jistota je v přípravě na nebeské osvěžení a připravování lamp, které nám mají svítit v rukou (RH, 29.3.1892).

1 - 5 (Zj 13,11-17; 14,6-12; Dan 7,25; 2 Tes 2,3-4; viz pozn. EGW ke Zj 6,9; 17,1-5). Každá moc zla bude působit. Jak Bůh povolal Izraelské z Egypta, aby zachovávali jeho sobotu, tak povolává svůj lid z Babylona, aby neuctívali šelmu a její obraz. Člověk hříchu, který hodlal změnit časy a zákon, vyvýšil se nad Boha tím, že světu představil falešnou sobotu; křesťanský svět přijal toto dítě papežství, živil ho a opatroval, vzdorujíc Bohu odstraněním jeho památníku a nastolením nepravé soboty.

Když pravda bude zvěstovaná jako svědek všem národům, každá existující moc zla bude podnícená k činnosti a lidé budou zmateni mnohým voláním: "Hle, tu je Kristus; hle, tam je. Toto je pravda, já mám poselství od Boha, on mě poslal s velkým světlem." Tehdy budou odstraněné mezníky a vynaložená snaha na zboření sloupů naší víry. Vynaloží se krajní úsilí o vyvýšení nesprávné soboty a na potupení Boha samého náhradou dne, který požehnal a posvětil. Tuto nepravou sobotu má vynucovat tyranský zákon.

Satan a jeho andělé bdí a intenzivně s celou silou a vytrvalostí působí skrze lidi, aby prosadili jeho záměr a z mysli lidí vymazali poznání Boha. Dokud však satan působí svými falešnými zázraky, naplní se ve Zjevení předpovězený čas a mocný anděl, který osvítí zem svou slávou, oznámí pád Babylona a vyzve Boží lid, aby ho opustil (RH, 13.12.1892).

(Zj 14,8) Část série událostí. Je třeba zvěstovat poselství o pádu Babylona. Boží lid má chápat události související s andělem, který má svou slávou osvítit celý svět, a mocným hlasem volat: "Padl, padl velký Babylon." Slavné události, které se nyní odehrávají, patří do série událostí v dějinném řetězu, jehož první článek je spojený s rájem. Boží lid by se měl připravit na to, co přichází na zem. Nerozvážné používání prostředků, sobectví, a bludy zotročily svět. Satanské nástroje po celé tisíciletí pracovaly. Vzdají se snad právě teď bez boje? (MS, 172, 1899)

(Mat 15,9; 21,11-12; Jan 2,13-16; viz pozn. EGW ke Zj 6,9) Dvě výzvy k církvím. (Čti Zj 18,1-2) Jde o to samé poselství, které hlásal druhý anděl. Padl Babylon "nebo vínem hněvu smilství svého napájelo všecky národy". Co je tím vínem? Jeho falešné nauky. Dal světu nesprávnou sobotu místo soboty čtvrtého přikázání a opakoval lež, kterou na začátku řekl v ráji satan Evě - přirozená nesmrtelnost duše. Daleko-široko se rozneslo mnoho podobných bludů "učíce učení, které jsou přikázáními lidí".

Když Ježíš započal svou veřejnou činnost, vyčistil chrám od svatokrádežného zneuctění. Mezi jeho posledními činy bylo druhé vyčistění chrámu. Tak i v posledním díle varování světa církve uslyší dvě odlišné výzvy. Poselství druhého anděla zní: "Padl, padl Babylon, to město veliké, nebo vínem hněvu smilství svého napájelo všecky národy." A v hlasitém volání třetího anděla slyšíme z nebe: "Vyjděte z něho, lide můj, abyste neobcovali hříchům jeho, a abyste nepřijali z jeho ran." (RH, 6.12.1892)

Tři poselství je třeba spojit. Tři andělské poselství je třeba spojit a světu přinést jejich trojnásobné světlo. Ve Zjevení Jan hovoří: "Potom pak viděl jsem anděla sstupujícího s nebe, majícího moc velikou, a země osvícena byla od slávy jeho." (Cituj Zj 18,2-5) Toto představuje zvěstování posledního trojitého poselství výstrahy světu. (MS 52, 1900)

1 - 8 (viz pozn. EGW ke Zj 14,9-12). Nebezpečí ve světských svazcích. (Cituj Zj 18,1-8) Tento strašný obraz, který nám chce Jan ukázat, jak úplně se mocnosti země odevzdávají zlu, by měl ukázat těm, kteří přijali pravdu, jak nebezpečné je vstupovat do tajných společností anebo nějak se spolčovat s těmi, kteří nezachovávají Boží přikázání (MS 135,1902).

3 - 7. Viz pozn. EGW k 1 Jan 2,18.

18. kapitola

18	7BC 968,984; Ev 230; GC 390; LS 412; 2SM 68
18,1	AA 54; 6BC 1055; ChS 250,253; CM 129,138; COL 79,228; CS 52; CT 548; CW 140-1; Ev 424,694,701; GW 470 (Ev 707); LS 375; ML 59,63; MM 185; SD 207; 1SM 76,192,235,363; 2SM 80,114; 5T 383 (2TT 169), 729 (2TT 377); 6T 19 (2TT 373), 24 (EV 407), 401 (Ev 693), 406 (3TT 13); 7T 17,140 (ChS 148; CM 4; CW 177-8; 3TT 142); 8T 158-9 (CH 520); 9T 40 (3TT 305); TM 50 (2TT 356), 89, 468-9; WM 80
18,1-2	GC 611; 6T 60
18,1-3	LS 412
18,1-4	Ev 234,559; LS 327; 2SM 63-9,101-18; 2T 449
18,1-5	7BC 968,979,983-5; Ev 365,573-7; EW 261,273-9 (SR 399-401); GC 603-4; 2SM 64,116,118; TM 20,23,36-7,41 (2TT 363),45,

18,1-5	49-50 (2TT 356),53,56 (2TT 360),58-9,61-2 (2TT 362), 117 (Ev 197), 300 (Ev 118)
18,1-6	8T 118
18,1-8	7BC 980,985; 2SM 67-8
18,2	PP 124,458; 4T 13 (1TT 439); TM 265
18,2-5	PK 188; 9T 110 (Ev 67; GW 347), 149
18,3	GC 536-7,653; 6T 317 (CM 48; 2TT 536); TM 62 (2TT 362)
18,3-4	Ev 247
18,3-7	7BC 949
18,4	CH 291; FE 502; GC 383,390,464; PK 715; PP 167
18,5-6	COL 179; FE 363; GC 637
18,5-10	GC 653
18,6	EW 276
18,7	GC 17
18,8	TM 62
18,13	EW 275; MH 338; PP 102; Te 24
18,15-17	GC 653

---

19. kapitola

1. Potom jsem slyšel. Tj. potom, co uviděl scény ze 17. a 18. kapitoly (viz pozn. ke Zj 18,1). Události ze Zj 19 byly Janovi představeny bezprostředně, bez přerušení. Z verše druhého je zřejmé, že tato píseň zazněla po vykonání rozsudku nad tou "velkou nevěstkou", což je událost ze sedmé rány (viz pozn. ke Zj 16,19; 17,1), a tedy po scéně popsané ve Zj 17, 16.17; 18.4-23. Podle TM, str. 432 následuje tento chvalozpěv Bohu bezprostředně po dovršení díla anděla nesoucího sedmou ránu. Jsou-li události ze Zj 18 až 20 v chronologickém pořadí, jak se to skutečně zdá být, potom hymnus ze Zj 19, 1-7 zní v těsné souvislosti s událostmi při druhém příchodu Kristově, i když není možno s jistotou stanovit, zda zní současně nebo krátce předtím, či potom. Ze souvilosti je možno vyrozumět, že píseň zaznívá těsně před skutečným Kristovým příchodem (srov. v. 11).

Veliký hlas. Viz pozn. ke Zj 11,15.

Velikého zástupu. Obyvatelé nebe a možná i vykoupení ze země (srovnej Zj 18, 20). Je možné, že píseň ze Zj 19,1-7 se zpívá jako odpověď na výzvu ze Zj 18,20.

Halelujah. Řec. Allelouia, což je přepis hebrejského halelu-Jah - chvalte Hospodina (viz pozn. k Ž 104, 36), ze slova halal = oslavovat, chválit, zářit, a Jah, zkrácený tvar od Jahve, Hospodin, Pán. Podobně jako slovo "amen" prešlo i halelujah do našeho jazyka prakticky beze změny. Čtyři případy tohoto slova ve Zj 19 (v. 1.3.4.6) jsou jediné příklady jeho použití v Novém zákoně.

Verše 1-7 tvoří antifonickou chorálnvou skladbu složenou z dvou oslavných zpěvů a dvou odpovědí: 1) Ve verši 1-3 vede výrazný hlas v nebi oslavnou píseň připisující Bohu čest a spravedlnost, že potrestal Babylon. 2) Ve verši 4. "zvířata" a "starci" souhlasně odpovídají. 3) Ve verši pátém nabádá hlas od trůnu všechny obyvatele vesmíru, aby společně vyjádřili pravdivost písně. 4) Ve v. 6-7 se spojuje celý vesmír a potvrzuje právo Boží vlády ve vesmíru. Tato vítězoslavná píseň se diametrálně liší od žalozpěvu ze Zj 18, 10-19.

Motiv této antifonální hymny je podobný obsahu Ž 24, 7-10, který má podobné složení. Tento odpovídající sbor poprvé zpíval při vítězoslavném pochodu při návratu truhly smlouvy do Jeruzaléma (PP, str. 708) a o staletí později při vzkříšení (EW, str. 187) a také při nanebevstoupení (DA, str. 833; EW, str. 190-191).

Spasení. Všechna zde vzpomenutá podstatná jména, vztahující se na Boha, mají v řečtině určitý člen. Tím je vyjádřena platnost, vrchovatost každého přívlastku. "Spasení" ze Zj 12,10 (viz pozn. tam) je zvláště spasení (záchrana) před "žalobníkem bratří"; zde jde o spasení, záchranu z tajemného Babylona (viz pozn. ke Zj 16,17). První se týká toho, co bylo dokonáno při prvním adventu, druhé toho, co se má dokonat při druhém.

Sláva. Viz pozn. k Mat 6,13; Řím 3,23.

Čest. V některých rukopisech toto slovo chybí.

Moc. Viz pozn. k Mat 6,13; 28.18.

Pánu. V některých rukopisech tento výraz chybí.

2. Neboť. Protože. V. 2. zdůvodňuje oslavný obsah v. 1.

Praví. Tj. praví, skuteční, spolehliví (viz pozn. ke Zj 15,3).

Spravedliví. Tj. správní (viz pozn. ke Zj 15,3; 16,1.5). Bůh se ve svých soudech nemýlí. Zvažuje všechny okolnosti.

Soudové. Doslovně "souzení" (viz pozn. ke Zj 16,7), zde nepochybně sedm posledních ran všeobecně a soud nad tajemným Babylonem zvlášť. (Viz pozn. ke Zj 17,1; 18,4.10).

Odsoudil. Řecký výraz vyjadřuje děj dokonaný.

Nevěstku tu velikou. Viz pozn. ke Zj 17,1.5.

Porušila. Její zločinné jednání trvalo dlouhý čas. Viz pozn. ke Zj 17,2.6.

Smilstvem svým. Viz pozn. ke Zj 17,2.

Pomstil. Soud je pomstou. Viz pozn. ke Zj 18,6.20.

Krve služebníků svých. Viz pozn. ke Zj 6,9.10; 16,6; 17,6.

3. Dým její vstupoval. Viz pozn. ke Zj 18,8.9

Na věky věků. Viz pozn. ke Zj 14,11.

4. Padlo. Srovnej se Zj 4,10.

Starců. Viz pozn. ke Zj 4,4

Zvířata. Viz pozn. ke Zj 4,6-8.

Sedícímu na trůnu. Viz pozn. ke Zj 4,2.

Amen. Viz pozn. k Mat 5,18.

5. Z trůnu. Buď to byl hlas Boha samého, anebo někoho, kdo za něho hovořil (viz pozn. ke Zj 16,17).

Chvalte. Odpovědí na tuto výzvu jsou slova sboru z v. 6-7.

Služebníci jeho. Viz pozn. ke Zj 1,1.

A kteří. Tj. "vy, kteří se bojíte", tedy opět "jeho sluhové".

Malí i velicí. Srovnej se Zj 11,18

6. Slyšel jsem. Srovnej pozn. ke Zj 1,2.

Jako. Tj. "co bylo, podobalo se jako...".

Hlas. Viz pozn. ke Zj 14,2

A jako hlas. V řečtině je opět "hlas" jako v předcházejícím případě.

Vod mnohých. Srovnej se Zj 14,2.

Halelujah. Viz pozn. k v. 1.

Kralovalť. (Ujal se království) Doslovně "vládl" ve smyslu, že "začal vládnout". Kristus dostává svoje království a začíná vládnout jako "Král králů" na konci vyšetřujícího soudu a předtím než opustí svatyni svatých" (EW, str. 280; GC, str. 428; porovnej s EW, str. 55).

Všemohoucí. Viz pozn. k 2 Kor 6,18; Zj 1,8.

7. Radujme se. Vnitřní zkušenost srdce.

Veselme se. Vnější projev vnitřního pocitu radosti. Přichází ze srdce překypujícího štěstím, že Kristus nyní vládne jako Král (srovnej se Zj 18,20).

Chválu vzdejme jemu. Vrcholný výraz vděčnosti a odevzdanosti.

Přišla. Nebo "konečně přišla", tj. událost nastala tehdy, když zazněla tato slova (viz dále pozn. ke "svatba", srovnej s pozn. k v. 1).

Svatba. "Nevěstou, manželkou Beránkovou" je "to velké město, svatý Jeruzalém" (Zj 21,2.9.10). Nový Jeruzalém má být hlavním městem Nové země a jako takový reprezentuje království "tohoto světa", která se mají "stát královstvími Pána našeho a jeho Krista" (Zj 11,15; 21,1-5; GC, str. 426). V novém Jeruzalémě bude zahrada Eden, ve které byl zachován strom života (viz Zj 22,1.2; srov. PP, str. 62; GC, str. 299, 646-648). Svatba, o které se zde hovoří, spočívá v tom, že Kristus přijme své království představené novým Jeruzalémem a je korunován na Krále králů a Pána pánů v nebi na konci své velekněžské služby před vylitím ran (EW, str. 55,251,280-281; GC, str. 427.428; viz pozn. ke Zj 17,14). Čekající svatí jsou představeni jako hosté na svatbě jako v podobenství o deseti pannách (Zj 19,9; GC, str. 426.427, srov. s Mat 25,1-10).

Beránkova. Viz pozn. ke Zj 5,6

Připravila se. Jan pokračuje ve své obrazné řeči líčením staroorientální svatby. O zvycích při takové příležitosti mluví pozn. k Mat 22,1-13; 25, 1-10; Jan 2,1-10.

8. Dáno jest jí. Jan představuje nový Jeruzalém symbolicky jako nevěstu (viz pozn. k v. 7). Obrazně dále mluví o rouchu, kterým byla přioděna.

Čistý. Doslova: skvělý, zářivý jako světlo lampy. Tentýž výraz se u Luk 23,11 překládá slovem "skvělý" a ve Zj 22,16 "jasný".

Kment stkvoucí. Je míněn spravedlivý charakter (srov. se Zj 3,5; 6,11; viz pozn. ke Zj 3,18; srovnej s pozn. ke Zj 22,14).

Ospravedlňování. Řec. dikaiōmata = spravedlivé skutky, ne dikaiosynē = spravedlivý charakter (viz pozn. k Mat 5,6; Řím 3,20). Spravedlivé skutky jsou přirozeným a nevyhnutelným výsledkem spravedlivého charakteru. Dikaiōmata se zvláště vztahuje na posvěcené skutky křesťana, jeho vítězný život rozvinutý milostí v srdci přebývajícího Krista (viz pozn. ke Gal 2,20; Jak 2,17.18.20). Ve světebním rouchu v podobenství o muži bez svatebního roucha říká pozn. k Mat 22,11; srov. s pozn. k Mat 5,48; viz COL, str. 315 až 317.

9. Řekl. Tj. anděl z v. 10.

Piš. Viz pozn. ke Zj 1,2.11.

Blahoslavení. "nebo "šťastní" (viz pozn. k Mat 5,3).

Povoláni. Tj. pozváni na svatební hostinu (viz pozn. k Mat 22,14; Řím 8,28).

K večeři. Řec. deipnon = večerní jídlo, večeře. "Večeře svatby Beránkovy" se koná na konci dlouhého pozemského dne. Viz pozn. k Mat 22,1-14.

Beránkovy. Viz pozn. ke Zj 5,6.

Tato. Tj. slova pozvání.

Pravá slova. Doslovně věrná, spolehlivá. Pozvání je nanejvýš spolehlivé; je možno na ně spolehnout.

10. Padl jsem. Příznačný orientální projev úcty a poklony. Zde je výrazem hluboké radosti a vděčnosti, protože svatební večeře je slavností vítězství nad silami nepřítele, které se snažily této události zabránit. To je první příležitost, při které Jan takto odpovídal na poselství anděla a vyjádřil hloubku dojetí.

Hleď. Srovnej se Sk 10,26.

Spoluslužebník. Doslovně "spoluotrok, spolupoddaný". Jaká je to přednost, že zbožní pracovníci na zemi mohou mít obecenství nebeských andělů a mohou být jejich spolupracovníky!

A bratří tvých. Tj. spoluslužebník tvých bratří. Někteří v tom viděli důkaz, že mluvící musí být členem lidské rodiny, jako např. Enoch, Eliáš, Mojžíš nebo někdo ze svatých, kteří povstali s Kristem při jeho vzkříšení, avšak v Písmu není přímý důkaz, že by někdo z proměněných lidí byl vykonával úlohu anděla, jako tu, aby zjevil pravdu svým spolubratřím, lidem (srov. s EW, str. 231).

Svědectví Ježíšovo. Viz pozn. ke Zj 1,2; 12,17.

Duch proroctví. V souvislosti se slovem "proroctví" srovnej výraz "prorok" u Mat 11,9. Duch svatý byl poslán, aby svědčil o Ježíši (Jan 15,26) a jeho svědectví se rovná Ježíšovu osobnímu svědectví. Duch proroctví je jedním z darů Ducha (viz pozn. k 1 Kor 12,10; Ef 4,11). O projevu tohoto daru mezi Božím lidem v posledních dnech mluví Dodat. pozn. na konci kapitoly; viz pozn. ke Zj 12,17.

11. Otevřené. Nebe bylo otevřené, když byla na začátku k němu obrácena Janova pozornost, a otevřeným zůstalo (srovnej se Zj 4,1; 11.19; 15,5). V doprovodu nebeských andělských zástupců (Zj 19,14) vidět Krista sestupovat z nebe jako Krále králů (v. 16) v moci a slávě, aby vysvobodil svůj věrný lid z moci těch, kteří usilovali o jeho zničení (srovnej s GC, str. 641). Scéna popsaná ve v. 11-21 je vyvrcholením "boje toho velkého dne Boha všemohoucího", často nazývaného bojem armagedonským (viz pozn. ke Zj 16,12-19; srovnej s 6T, str. 406).

Aj. Srovnej s pozn. ke Zj 21,5.

Kůň bílý. V biblických dobách se koně používali téměř výlučně v boji nebo ve vládních službách. V obrazném biblickém použití, jako např. zde, kůň se obvykle používá jako symbol boje (srovnej s 2 Moj 15,21; Iz 43,17; Jer 8,6; Ez 38,15; Zach 10,3; Zj 14,20; viz pozn. ke Zj 6,2). Bílá barva symbolizuje svatost charakteru (viz pozn. ke Zj 3,4; 6,2; 7,14). Bílí koně vždy byli miláčky králů a vojevůdců. Kristus dostal právo vládnout na zemi jako Král králů (viz pozn. ke Zj 19,1.7) a nyní se objevuje obrazně jako bojovník, jako Vítěz na skvělém bílém koni, aby se ujal svého zákonitého vlastnictví a odvedl si svůj věrný lid "k večeři svatby" (v. 9; viz pozn. ke Zj 11,15). Srovnej s Iz 63,1-6.

Věrný a Pravý. Měli bychom pamatovat, že orientální jména vyjadřují charakter (viz pozn. ke Sk 3,16) a že proto jména zde připsaná Kristu ho zvláště představují v úloze vysvoboditele svého pronásledovaného lidu na zemi. O Krostvě jménu v souvislosti s bojem ve Zj 19,11-21 jsou uvedeny čtyři výroky:

1. Kristus je nazván "věrný a Pravdivý" (v. 11), protože nyní přichází podle svého slibu (Jan 14,1-3) vysvobodit svůj lid. Tomuto lidu se zdálo, že svůj příchod odkládá (povšimni si pozn. ke Zj 16,15), ale věřící ho "čekali" a on je nyní přišel spasit (Iz 25,9; srovnej se Zjev 16,17).

2. Jméno napsané, jehož žádný neví, než on sám" (V. 12). představuje předtím neznámou úlohu, ve které vystupuje nyní jako mstitel svého lidu (viz pozn. ke Zj 16,1). Při vykonávání tohoto "podivného" díla (Iz 28,21) jedná v úloze nové pro lidi i anděly.

3. Při tom všem, že je mstitelem i vysvoboditelem svého lidu, stále zůstává "Slovem Božím" (v. 13). On je "Slovem Božím" působícím a vykonávajícím na zemi vůli Otcovu, nyní v soudu jako předtím v milosrdenství (viz pozn. k Jan 1,1-3; Zj 19,15).

4. Název "Král králů a Pán pánů" (v. 16) se ve zvláštním smyslu vztahuje na Krista v této době (viz pozn. ke Zj 17,14). Všechna moc mu byla svěřena do rukou (1 Kor 15,25). Satan se sobecky snažil dosáhnout tohoto vznešeného postavení, které bylo vyhrazeno Kristu, Božímu Synu (Iz 14,12-14; Zj 12,7-9; PP, str. 36). On ale nepokládat za loupež být rovný Bohu a dobrovolně se na čas zřekl plného uplatnění přívlastků a předností božství (viz 5BC, str. 918; viz pozn. k Fil 2,6-8) a tím projevil svou hodnost přijmout čest a důstojnost "Krále králů a Pána pánů."

Spravedlivě. Jeho dílo je navýsost spravedlivé (viz pozn. ke Zj 15,3; 16,5). Pozemští vládci se v celých dějinách snažili sledovat svoje sobecké cíle a upevňovat osobní nebo národní moc. Srovnej s Iz 11,1-5.

Soudí i bojuje. V boji vykonává soud. Tento boj se vede proti politickým a vojenským mocnostem země, které se shromáždili, aby zničily jeho věrné služebníky (viz pozn. ke Zj 13,15; 16,13.14.16.17).

12. Oči pak jeho. Viz pozn. ke Zj 1,14. Nic neunikne pozornosti Krista, toho velkého obhájce věčné spravedlnosti.

Korun. Řec. diadēma (viz pozn. ke Zj 12,3). V Písmu se výraz diadēma nikdy nepoužívá k označení odměny svatých. Vždy to znamená královskou korunu. Kromě mnoha královských korun, které Kristus dostává jako Král králů, nosí také vítězný věnec, stefanos, protože zvítězil i nad satanem (viz pozn. ke Zj 12,3; 14,14).

Jméno. Viz pozn. k v. 11; srov. pozn. ke Zj 2,17.

13. Rouchem. Řec. himation (viz pozn. k Mat 5,40), zde snad plášť jezdce, nebo velitele vojska.

Pokropeným krví. Zřejmě obrazná řeč. Vyvstává otázka, čí krví je jezdcovo roucho pokropeno. Podle některých jde o symbol Kristovy vlastní krve, prolité na kříži, za předpokladu, že nemůže jít o krev bezbožných, kteří v té době ještě pobiti nebyli. Avšak Kristus se zde neobjevuje v úloze "Beránka, jako zabitého" (Zj 5,6), ale vítězícího bojovníka. Nápadná podobnost mezi těmito texty a výrokem Iz (63,1-6) naznačuje, že zde jde o naplnění slov proroka Izaiáše.

Jméno jeho. Viz pozn. k v. 11.

Slovo Boží. Viz pozn. k Jan 1,1. Vykonávaje božskou spravedlnost na těch, kteří setrvávají v odboji proti nebeské vládě, je Kristus právě tak "Slovem Božím" jako tehdy, když přišel na zem poprvé s nabídkou božské milosti. Jeho příchod je poprvé i podruhé výrazem Boží vůle.

14. Rytířstvo. Tj. andělské zástupy, které provázejí Krista při jeho druhém adventu (viz Mat 24,31; 25,31). Viz pozn. ke Zj 17,14; srov. s Mat 22,7).

15. Z úst jeho. Meč je zřejmě obrazný. Slovem Hospodinovým vznikla země i její obyvatelé (Ž 33,6.9) a nyní slovem svých úst ukončuje jejich existenci (viz Zj 19,20.21).

Meč. Řec. rhomfaia (viz pozn. ke Zj 1,16), silná, široká, útočná zbraň bojovníků starých dob se lišila od machaira, který byl krátký bodavý meč na obranu (viz pozn. k Luk 22,36), Srovnej s Jer 46,10.

Bil. Doslovně "bil - jednou provždy".

Spravovati. Řec. poimaino = pást, pastýřsky dbát (viz pozn. k Mat 2,6). Lépe je překládat (a bude nad nimi vládnout", nebo "bude je káznit", protože bití a káznění se vztahují na totéž.

Prutem železným. Viz pozn. ke Zj 2,27; srov. se Ž 2,9; 110,1.2.5.6. Stará pastýřská hůl měla dvojí poslání. Ohnutí na jednom konci mělo ovcím pomáhat a vést je, zatímco těžké kování na druhém konci hůl zpevňovalo a umožňovalo ji použít jako útočnou zbraň. To se uplatnilo při obraně stáda, k zahnání a zabití divokých zvířat, které mohly stádo orzehnat a zničit. Je čas, aby Dobrý Pastýř použil "železný prut" a vysvobodil své ohrožené stádo na zemi. Jeho vláda nebo bití národů železným prutem končí jejich vyhlazením a ne jejich vládou po dobu tisíciletí, jak se někteří domnívají (viz Dodat. poznámky č. 2 ke Zj 20).

Pres vína. Viz pozn. ke Zj 63,3; Zj 14,19-20, kde je tentýž obraz dále rozvinut. Srovnej s Pláčem Jer 1,15.

Hněvu a prchlivosti. Spíše: "což je prchlivost hněvu". Viz pozn. ke Zj 16,1.

Všemohoucího. Viz pozn. ke Zj 1,8.

16. Na rouchu. Viz pozn. k v. 13.

Na bedrách svých. Spíše: "to je na jeho bedrách". Jméno bylo napsáno na části jeho roucha, která přikrývá bedra.

Jméno. Viz pozn. k v. 11.

Král králů. Viz pozn. ke Zj 17,14; srov. pozn. ke Zj 19,6.

17. Stojí v slunci. Oslepující světlo slunce má zde snad vystihnout slávu jasu božské přítomnosti (srov. 2 Tes 2,8.9; Zj 6,15-17). Tím by anděl, který vydává výzvu ze Zj 19,17, stál blízko Krista, jako když ve staré době stál zbrojnoš vedle svého pána.

Ptákům. Tato výzva "ptákům" varuje shromážděné zástupy bezbožných před odplatou, která je čeká (viz pozn. ke Zj 16,15-17). Je vyjádřena názornou orientální frazeologií výzvy k osobnímu boji (srov. 1 Sam 17,44-46). Jedním z trestů za neposlušnost, vyřknutým Mojžíšem v posledním proslovu izraelskému lidu bylo roztržení dravými ptáky (5 Moj 28,26). Zdá se, že Janova frazeologie ve Zj 19,17.18 se opírá o Boží slova adresovaná pohanským národům země, zaznamenaná v Ez 39,17-22 (srov. Jer 7,32.33).

Večeři. V příšerném protikladu jedení té večeře svatby Beránkovy (v. 9) mají mít na "večeři velkého Boha" podíl nebeští ptáci. Ti, kteří ochotně nepřijímají Boží milostivé pozvání k hostině první, musí přijmout jeho přikazující výzvu k účasti na večeři druhé.

18. Těla. Doslovna "kusy masa" (srov. pozn. ke Zj 17,16).

Králů. Jde o sdružené národy země působící shodně pod přímým dohledem satana pod maskou anděla světla (srov. pozn. ke Zj 16,14.16.17; 17,12.14).

Hejtmanů. Velitelé vojenských sil se shromáždili, aby v závěrečných scénách velkého sporu splnili satanovu vůli.

Silných. Symbolika ozbrojených, organizovaných, vycvičených a připravených sil.

Těla koňů. Zbytek 18. verše je názorným vylíčením úplného zničení všech sil zla při druhém příchodu Kristově (srov. Zj 6,15; 14,17-20; 16,21).

Svobodných i služebníků. Srovnej Zj 13,16.

19. Šelmu. Viz pozn. ke Zj 17,3.8.11.

Krále země. Viz pozn. ke Zj 16,14.16; 17,12-14.

Vojska jejich. Nyní se shromáždili k boji a dostali se do prudkého sporu mezi sebou (viz pozn. ke Zj 16,17.19).

Ani se sjeli. Viz pozn. ke Zj 16,14.16.

ali. Doslovně "válka", tj. "boj toho velkého dne Boha všemohoucího", často nazývaný bojem armagedonským (viz pozn. ke Zj 16,14).

S tím, kterýž seděl. Viz pozn. k v. 11.

S rytířstvem jeho. Srovnej "ty, kteří jsou s ním" (Zj 17,14; srovnej pozn. Zj 16,12; 19,14).

20. Jata jest. Tj. zajatá, chycená. Fáze boje po Kristově příchodu je krátká a dramatická, protože hned na začátku jsou "šelma" a "falešný prorok" chyceni (viz pozn. ke Zj 16,17.19).

Šelma. Viz pozn. ke Zj 17,3.8.

Falešný prorok. Tj. odpadlý protestantismus, který je oklamán satanem a spolupracuje s ním (viz pozn. ke Zj 13,11-17; 16,14). "Prorok" mluví za druhého (viz pozn. k Mat 11,9). Tento "prorok" mluví za první šelmu v souvislosti s uzdravením její "smrtelné rány" (viz pozn. ke Zj 13,12; 17,8), aby přesvědčil svět o potřebě připojit se k šelmě.

Divy... svodil. Viz pozn. ke Zj 13,13.14; 16,14; 17,2; 18,2.3.23.

Znamení šelmy. Viz pozn. ke Zj 13,16; srov. Zj 14,9; 16,1.

Obrazu. Viz pozn. ke Zj 13,14; 14,9.

Do jezera ohnivého. Nebo "jezero, které je ohněm". Při tomto výroku si čtenář okamžitě připomene podobný výraz ve Zj 20,10, který přivádí k závěru, že tyto pojmy označují stejnou ohnivou skutečnost, tj. zničení bezbožných na konci tisíciletí. Přitom však vyvstává určitý problém. Je zřejmé, že 19. kapitola pojednává o událostech souvisejících s druhým příchodem Kristovým. Tvrdit tedy, že ohnivé jezero, o kterém se mluví ve Zj 19,20, popisuje událost na konci tisíciletí, znamená vytrhovat tento verš z jeho textové souvislosti. Při výkladu určitého textu Písma je vždy lépe najít, jakmile je to možné, vysvětlení, které dovoluje, aby výroku zůstalo jeho historické zařazení. Ve Zj 19,20 je to možné za logického předpokladu, že ohnivý soud Boží je i na začátku i na konci milénia. Mluvit o ohnivém jezeru na začátku i na konci tisíciletí neznamená žádnou nedůslednost a žádné protiřečení.

James White o tom napsal toto: "Jsou tedy dvě ohnivá jezera, jedno na jednom konci a druhé na druhém konci tisíciletí" (RH, 21.1.1862).

21. Jiní. Nebo "ostatek", tj. všichni obyvatelé země kromě vykoupených (viz Dodat. poznámky č. 2 ke Zj 20).

Mečem. Viz pozn. k v. 15.

Kterýž seděl. Viz pozn. k v. 11.

Všickni ptáci. Viz pozn. k v. 17.

DODATKOVÁ POZNÁMKA KE ZJ 19

Ve Zj 12,17 mluví Jan "o svědectví Ježíšově", kterým je "duch proroctví", jako o jednom z příznačných znaků "ostatků" (viz pozn. tam).

Slovo "proroctví" znamená každé inspirované poselství od Boha skrze proroka (viz pozn. k Mat 11,9). Proroctví může být předpovědí budoucích událostí, i když jím obvykle není. Výraz "duch proroctví" se zvláště vztahuje na "projev Ducha" v podobě zvláštního daru Ducha svatého, který inspiruje přijímajícího a uschopňuje ho, aby mluvil autoritativně jako Boží posel (1 Kor 12,7-10), když je k tomu "puzen Duchem svatým" (2 Petr 1,21). Souvislost tohoto výrazu ve Zj 19,10 definuje v tomto smyslu pojmy "svědectví Ježíšovo" a "duch proroctví". Z hlediska skutečnosti, že " jiní " ze Zj 12,17 jsou symbolem církve po ukončení 1260 prorockých dní z v. 6-14, tj. po roce 1798 (viz pozn. k Dan 7,25), Zj 12,17 je jasnou předpovědí zvláštního projevu "ducha" nebo "daru" proroctví v dnešní církvi. Adventisté s.d. věří, že dílo E.G.Whiteové neslo jedinečné znaky ze Zj 12,17.

Autoři Písma uvádějí; více než 20 svých současníků, kteří projevili dar proroctví, i když jejich poselství nebyla zařazena mezi kánonické spisy. Byli to Nátan, Gád, Iddo, Agabus a jiní (2 Sam 7,2; 1 Par 29,29; 2 Par 9,29; Sk 11,27.28; 21,10). Je dále zřejmé, že dar proroctví se neomezoval jen na muže, ať už starozákonní nebo novozákonní doby, protože Písmo svědčí i o ženách, jako např. Debora (Soud 4,4), Chulda (2 Par 34,22) a čtyři dcery Filipovy (Sk 21,9).

Novozákonní pisatelé nikde nenaznačují, že by dar proroctví měl skončit svou působnost v apoštolské církvi. Naopak, Pavel říká, že vedle jiných darů Ducha, které uvádí v Ef 4,11, měl tento dar pokračovat, "až bychom se všichni sběhli v jednotu víry a plného poznání Syna Božího, v muže dokonalého, míru postavy plného věku Kristova" (v. 13). Církev dosud potřebuje všechny ostatní zvláštní dary, o kterých je zmínka ve v. 11 a Duch svatý dosud uzpůsobuje muže a ženy, aby toto poslání splnili. Proč by se poslání proroka mělo pokládat za výjimku?

Vždy byly však i nesprávné projevy prorockého daru. Tak tomu nebylo jen ve starozákonní době (viz 2 Par 18; Jer 27 až 29), ale náš Pán varovně připomínal, že křesťanskou církev budou znepokojovat falešní proroci zvláště v době blízkosti jeho druhého příchodu (Mat 24,11.24). Svůdná moc těchto falešných proroctví měla být tak velká, že kdyby bylo možné, "svedla by i vyvolené". Skutečnost, že Kristus varoval před falešným projevem prorockého daru před jeho druhým příchodem, je závažným důkazem, že zde bude i pravý projev tohoto daru, protože jinak by byl mohl varovat jednoduše věřící před každým a všemi proroky, kteří mohou přijít.

V souladu s Kristovým varováním Jan radí církvi, aby zkoušela ty, kteří tvrdí, že dostali duchovní dary (1 Jan 4,1), a aby zjistila, zda tyto dary jsou pravé. Písmo uvádí některá poznávací kritéria, kterými je třeba posuzovat ty, kteří se hlásí jako Boží poslové: 1) Osobní život proroka

bude v souladu s učením Písma (Mat 7,15-20). (2) Jeho poselství se budou také shodovat s Písmem. (3) Jeho zvěstná služba vyvýší Syna Božího a Spasitele lidí (1 Jan 4,2). (4) Naplněné předpovědi budou potvrzením jeho služby (Jer 28,9; srov. 1 Sam 3,19). Správné je také požadovat, aby poselství, která přináší, měla pro církev praktický význam, aby byla aktuální a výstižná, zbavená lidského vlivu a aby prorokova zkušenost ve vidění odpovídala zkušenosti biblických proroků. Život, služba a spisy E.G.Whiteové plně odpovídají těmto požadavkům.

Adventisté s.d. nepokládají spisy E.G.Whiteové ani jako náhradu za Písmo, ani jako jeho dodatek. Pro adventisty je bible jediným a posledním měřítkem křesťanské víry a života (viz EW, str. 78), zatímco spisy E.G.Whiteové jsou podle jejích vlastních slov "menším světlem, které má muže a ženy vést ke světlu většímu" (EGW, RH, 20.1.1903). Spisy Ducha prorockého neukazují žádnou novou cestu spasení, ale mají vést lidi k pochopení a ocenění Písma a přivést je ke studni spasení, které je v něm zjeveno.

Podle spekulativního názoru některých je možno mluvit o tzv. inspiračních stupních. Z tohoto hlediska by proroci jako Debora, Nátan a Agabus měli nižší inspiraci než kánoničtí autoři. Tento názor přisuzuje i E.G.Whiteové nižší inspirační stupeň. Písmo však nic neříká o inspiračních stupních. Podobný názor nijak nepodporuje. Adventisté věří, že každá podobná spekulace je nejen neplodná, ale i nebezpečná. Jak mohou omezení lidé doufat, že pochopí tajemství, jak Bůh skrze Ducha jedinečně osvěcuje mysl svých vyvolených poslů!

O některých otázkách týkajících se E.G.Whiteové obšírněji pojednává F.D. Nichol v díle "E.G.Whiteová a její kritikové".

Z díla E. G. Whiteové ke Zj 19

<u>7-9 (Ef 5,23-25; viz pozn. EGW ke Zj 7,9) Bůh je manželem své církve.</u> Církev je nevěstou, manželkou Beránkovou. Každý pravý věřící je částí těla Kristova. Nevěru svého lidu projevenou vůči němu pokládá Kristus za nevěru ženy vůči jejímu manželovi. Máme pamatovat, že jsme údy těla Kristova (Dopis 39, 1902).

<u>Důstojné chování královy nevěsty.</u> Církev je nevěstou, manželkou Beránkovou. Měla by zůstat čistá, posvěcená, svatá. Nikdy by se neměla dopustit žádné nerozvážnosti, protože je nevěstou Krále. A přece si neuvědomuje svoje vznešené postavení. Kdyby ho pochopila, byla by vnitřně celá slavná (Dopis 177, 1901).

<u>(Zj 3,4; 7,14; 16,15) Čisté roucho.</u> Církev je Kristovou nevěstou a její členové se mají spojit se svým Vůdcem. Bůh nás varuje, abychom si neposkvrnili roucho (Dopis 123/1.2, 1898).

<u>11-16.</u> Viz pozn. EGW ke Zj 16,13-16

1-6	TM 432
6	DA 48; GC 673
6,7	DA 151; PK 721
6-9	COL 421
7,8	8T 154
8	AA 591; AH 536; COL 310;, CG 190; Ed 249; ML 272
8,9	CT 341
9	AH 503; DA 151; EW 19; GC 427; ML 356; TM 19; 1T 69; 6T 412; 7T 54; 8T 153
10	EW 231; ML 41; PP 367
11	GC 641
14	AA 523; GC 641
16	DA 739; EW 179, 286; GC 641; MB 108; SR 410; 6T 406

20. KAPITOLA

1. I viděl jsem. Události popsané ve 20. kapitole následují bezprostředně po událostech ze Zj 19.

Sstupujícího. Jan viděl anděla ne ještě na zemi, ale při sestupování.

Klíč. Skutečnost, že anděl přináší klíč, naznačuje, že nebe úplně ovládá události. Drak nebude moci uniknout uvržení do propasti.

Propast. Řec. abyssos (viz pozn. ke Zj 9,1). Jde o symbolické vidění. Propast není nějaká podzemní jeskyně nebo nějaká rející rokle někde jinde ve vesmíru. Jan líčí prorocký obraz, který směl vidět. Ve vidění pozoroval doslovnou propast, ale zavření draka do propasti bylo jen obrazným naznačením toho, že satanovy činnost bude zastavena. To jasně vyplývá z výroku, naznačujícího smysl jeho svázání, tj. "aby více nesvodil národy" (Zj 20,3).

Jak bude satanova činnost zastavena, to jasně vyplývá ze souvislosti a ostatních textů, které ukazují, že při druhém příchodu Kristově bude země úplně vylidněna. Podle Zj 19,19-21 jsou bezbožní v souvislosti s tímto příchodem úplně vyhubeni (viz pozn. tam). Současně jsou spravedliví "vychváceni v oblacích v ústrety Pánu v povětší" (1 Tes 4,17). Z Pavlových slov vyplývá, že Kristus při svém druhém příchodu nezřídí své království na zemi; proč by jinak bral svaté ze země? Jeho království bude ustaveno na konci tisíciletí, kdy sestoupí nový Jeruzalém (Zj 21,1-3). Že Ježíš vezme svaté ze země při svém příchodu, o tom čteme v Jan 14,1-3). Když potěšoval své učedníky v jejich zármutku nad jeho odchodem, Ježíš je poučil, že odchází do domu svého Otce, kde jim chce připravit příbitky. Potom se vrátí a vezme je k sobě (srov. Jan 13,36; 17,24). Tyto příbytky jsou nepochybně v novém Jeruzalémě, který sestoupí na zem až po uplynutí tisíciletí (viz pozn. ke Zj 21,1-3).

Skupina, která je vytržena v ústrety Pánu do povětří, sestává ze spravedlivých mrtvých, kteří povstali při druhém příchodu, a spravedlivých živých, kteří byli "proměněni" (1 Kor 15,51; 1 Tes 4,16.17). Skupinu vzkříšených svatých tedy tvoří všichni spravedliví, kteří žili na zemi. Jsou však dvě hlavní vzkříšení: "vzkříšení života" a "vzkříšení soudu" (Jan 5,29; Skut 24,15). Při těchto vzkříšeních "všichni, kteří jsou v hrobech... vyjdou" (Jan 5,28.29). Podle tvrzení některých výraz "mrtví v Kristu" (1 Tes 4, 16) zahrnuje jen mrtvé křesťany a ne starozákonní svaté. Ale uvedené texty Písma dokazují, že všichni spravedliví povstávají z hrobu při vzkříšení spravedlivých. Výraz "mrtví v Kristu" nevylučuje starozákonní svaté, protože ti zemřeli v naději na přicházejícího Mesiáše. Jejich vzkříšení závisí na vzkříšení Kristově, protože jen "v Kristu budou všichni oživeni" (1 Kor 15,22). O vzkříšení spravedlivých se dále mluví jako o "prvním vzkříšení" (Zj 20,5.6).

Mnoho zmatku do učení o tisíciletí vnesli ti, kteří nechápou, že zaslíbení, daná Izraeli, byla podmíněna poslušností. Mnohé fantastické teorie šíří ti, kteří se snaží určité naplnění těchto starých zaslíbení vpravit do eschatologického obrazu NZ. To přesahuje i záměr novozákonních pisatelů. Tito autoři, inspirovaní Duchem Božím, podávají důsledný obraz událostí posledních dní. Ukazují, jak události, které mohly mít jiné naplnění, kdyby byl židovský národ přijal Boží záměr, se vyplní při novozákonní církvi. Tito autoři nám ukazují pravé postavení Židů v novozákonní době a nedávají jim žádné zvláštní místo jako národu. V jednom ze svých podobenství Ježíš jasně zjevil, že když židovský národ zavrhl Krista, "království Boží" mu bylo odňato "a dáno národu, který bude přinášet ovoce" (viz pozn. k Mat 21,43). Žid je nyní v tomtéž vztahu vůči Bohu jako po-

han (viz pozn. k Řím 11). O úloze Židů v biblickém proroctví a o podmíněnosti proroctví, týkajících se tohoto národa, najde čtenář více ve 4BC, str. 25-38. Pozorný průzkum všech důkazů vede k závěru, že Židé jako národ nehrají už žádnou zvláštní úlohu v událostech tisíciletí. Ti, kteří ve staletích křesťanské éry přijali Ježíše Krista, jsou jednotlivě spaseni jako členové křesťanské církve. Spolu s jinými svatými budou mít účast při prvním vzkříšení a budou proměněni. Ti, kteří zatvrdile zavrhují Mesiáše, povstanou při druhém vzkříšení (viz pozn. ke Zj 20,5).

Po přenesení všech svatých do nebe a po zničení všech živých bezbožných (viz výše) zůstává země úplně vylidněna. Kromě toho strašné přírodní zvraty související se sedmi posledními ranami (viz pozn. ke Zj 16,18-21) nechávají zemi úplně zpustošenou. Mrtvá těla leží na jejím povrchu (viz pozn. ke Zj 19,17-21). Není nelogické vidět v abyssos (v propasti) symbol zpustošené země, která bude satanovi žalářem po dobu tisíciletí. V 1 Moj 1,2 v překladu LXX se výrazem abyssos tlumočí hebr. výraz tehom = hloubka, tj. slovo, které vystihuje povrch země v první den stvoření, když byla "nesličná a pustá".

V ruce své. Snad náznak, že řetěz visel z andělovy ruky.

Řetěz. Symbol omezení. Nejde o nějaké doslovné spoutání skutečným řetězem.

2. Chopil. Řec. krateō = uchopit, mocně držet.

Draka, hada toho starého. Viz Zj 12,9, kde je podobný seznam jmen (viz pozn. tam).

Svázal. Svázání draka je symbolem omezení satanovy činnosti. Bezbožní budou zničeni při druhém příchodu Kristově. Spravedliví budou přeneseni do nebe. Satan a jeho zlí andělé budou omezeni na prostředí zpustošené země; takže nebude ani jediného člověka na zemi, kterého by satan mohl svádět. V tom právě spočívá jeho svázání (viz pozn. k v. 1).

Za tisíc let. Někteří komentátoři v tom vidí prorocký čas, tj. 360 000 skutečných let, přičemž svůj výklad opírají o skutečnost, že tyto verše jsou symbolické a že tedy vymezený čas je třeba vykládat symbolicky. Podle názoru jiných obsahuje toto proroctví prvky skutečnosti a není tedy třeba brát výraz symbolicky. V tomto komentáři zastáváme názor, že tisíc let je doba doslovná.

3. Do propasti. Viz pozn. k v. 1.

Zapečetil. Řec. fragizō = zapečetit. O poslání starých pečetí mluví pozn. ke Zj 7,2. Tuto pečet je možno srovnat s pečetí na Ježíšově hrobu (Mat 27, 66). Zapečetění symbolizuje tu skutečnost, že satan bude na stanovený čas účinně omezen.

Nesvodil národů. Satanovo svůdné dílo skončí vylidněním země. Nebude mít koho svázat (viz pozn. k v. 1).

Musí. Řec. dei = je nutné, je třeba. Výraz dei naznačuje nutnost z mravních, etických příčin. Zde je to nutnost, protože Bůh tak chce, a je to část jeho božského plánu.

Propuštěn. To je opak svázání ďábla při druhém příchodu Kristově. Satanovi má být opět poskytnuta možnost svázat lidi a nakládat s nimi podle své libovůle proti Bohu. Vylidnění země znamenalo konec jeho svůdného díla. Jeho propuštění znamená nové zalidnění země, které nastane při vzkříšení bezbožných na konci tisíciletí (viz pozn. k v. 5). Tito vzkříšení lidé se stanou terčem jeho svodů zacílených k poslední zkoušce síly v boji proti Hospodinu.

Na malý čas. Jak dlouhý bude tento "malý" čas, to nevíme. Postačí však k tomu, aby satan mohl zorganizovat vzkříšení bezbožných do útoku proti novému Jeruzalému.

4. Trůny. Symboly autority, aby se uplatnila královská (Zj 13,2) nebo soudcovská (Mat 19,28) vláda.

Posadili se. Tj. "zaujali svá místa".

Soud. Řec. krima = rozsudek, verdikt, vyhlášené rozhodnutí. Zdá se, že zde výraz krima znamená moc vynést rozsudek. Text se nevztahuje na soudní výrok ve prospěch spravedlivých. Svatí sedí na trůnech, což naznačuje, že právě oni vynesou rozsudek. Tato slova nepochybně souvisí s Dan 7,22, kde si výrok všimá, že "soud byl dán svatým výsostí". V LXX se u Daniela vyskytuje za slovo soud výraz krisis = souzení, zatímco v řeckém překladu Theodotinově je výraz krima.

Soudní proces, o kterém se zde Jan zmiňuje, je nepochybně soudním procesem, o kterém mluví Pavel: Copak nevíte, že svatí budou soudit svět?... Zdaliž nevíte, že anděly souditi máme?" (1 Kor 6,2.3). Dílo soudu bude nepochybně zahrnovat důkladný průzkum záznamů zlých lidí, takže každý člověk se zničením bezbožných přesvědčí o Boží spravedlnosti (viz DA, str. 58). Viz GC, str. 660.661.

Duše. Viz pozn. ke Zj 6,9; srov. s pozn. k Ž 16,10.

Stínaných. Řec. lekizō, doslovně "sťat sekerou"; toto slovo pochází z výrazu pelekus = sekera. Ve starém Římě byla sekera obvyklým exekučním nástrojem. Později ji nahradil meč.

Svědectví Ježíšovo. Viz pozn. ke Zj 1,2.9; zde jde o svědectví o Ježíši.

Slovo Boží. Viz pozn. ke Zj 1,2.9.

Kteříž se neklaněli. Tj. ti, kteří přijali varovné poselství třetího anděla (Zj 14,9-12) a odmítli poslouchat šelmou představovanou moc, i když jim hrozila nenávist a smrt (viz pozn. ke Zj 13,15-17). V tomto verši je zmínka jenom o dvou třídách svatých: mučedníci a vítězi nad šelmou. To neznamená, že tito jsou jediní, kteří budou mít podíl na tisíciletém kralování, protože jsme už poukázali na to, že všichni spravedliví mrtví (nejen mučedníci) vyšli z hrobů při prvním vzkříšení (viz pozn. ke Zj 20,1; srov. pozn. k Dan 12,2). Snad mučedníci a vítězi nad šelmou jsou vyznačeni proto, že představují ty, kteří nejvíce trpěli. Viz Dodat. poznámky na konci kap., č. 2.

Ožili. Zde použitý řecký výraz je možno přeložit buď slovem "žili" nebo "ožili". Souvislost dává přednost druhému výrazu, jinak by prohlášení: "To je první vzkříšení" (v. 5) bylo bez předcházejícího zdůvodnění. Avšak vítězi nad šelmou jsou živi v době, který těsně předchází příchodu Syna člověka, a většina, ne-li všichni, nebudou muset být vzkříšeni (viz pozn. k v. 1). Proto někteří radí překládat takto: "Začali žít, tj. kralovat s Kristem."

Kralovali. Vyvstává otázka, nad kým budou svatí kralovat, když všichni bezbožní byli zničeni? Čteme o nich, že kralovali "s Kristem". Při zatroubení sedmého anděla "království světa se stala královstvími našeho Pána a Krista jeho" (Zj 11,15). Daniel říká, že "království, panstvo a veličenstvo království" bylo "dáno lidu svatých výsosti" (Dan 7,27). Svatí byli pod útlakem králů, kteří pili z vína babylonského smilstva (viz Zj 18,3). Nyní se všechno obrátilo.

Je pravdou, bezbožní jsou mrtví (viz pozn. ke Zj 20,2), ale na konci tisíciletí ožijí (viz pozn. k v. 5). Jsou skryti, aby dostali později svůj

trest. Svatí mezitím sledují průběh soudu, který rozhoduje o trestu. Když bezbožní ožijí, budou s konečnou platností poraženi, potrestáni a zničeni (viz pozn. ke Zj 14,10; 20,9).

S Kristem. Tisícileté kralování s Kristem je v nebi, ne na zemi, jak to tvrdí mnozí vykladači Písma (viz pozn. k v. 2; viz Dodat. pozn. na konci kap., č. 2).

Tisíc let. Viz pozn. k v. 2.

5. Jiní mrtví. Zřejmě jde o bezbožné mrtvé, o ty, kteří od počátku času umírali bez Krista, a ty, kteří zahynou při druhém příchodu Kristově. To jasně vyplývá ze skutečnosti, že všichni spravedliví mrtví povstanou při prvním vzkříšení. Proto se výraz "ostatní mrtví" (jiní mrtví) musí vztahovat na bezbožné mrtvé (viz pozn. k v. 2).

V některých rukopisech se věta "ale jiní mrtví neožili, dokudž by se nevyplnilo těch tisíc let" nevyskytuje, i když podle všeobecného mínění převážná část rukopisů tuto větu uvádí. Učení o druhém vzkříšení však není závislé na tomto výroku. Je jasně zahrnuto v celé kapitole. Mají-li se národy připojit k satanu v jeho útoku na Svaté město (v. 9), musí být opět přivedeny k životu. Výraz "druhé vzkříšení" se odvozuje z pozorování, že jsou jen dvě hlavní vzkříšení (Jan 5,28.29; Sk 24,15) a že vzkříšení spravedlivých se nazývá "prvním vzkříšením" (viz pozn. ke Zj 20,2.4).

Věta "ale jiní mrtví neožili, dokudž by se nevyplnilo těch tisíc let" je věta vsuvková. Další věta: "Toť jest první vzkříšení" souvisí přímo se vzkříšením, o kterém je zmínka ve v. 4.

O textových aspektech problému z v. 5 hovoří Dodat. pozn. na konci kap., č. 1.

Neožili. "Nepřišli k životu" (viz pozn. k v. 4).

Dokudž by se nevyplnilo. Tato slova je možno doslovně přeložit takto: "dokud nebudo dokonáno".

První vzkříšení. Tj. to, o kterém je řeč ve v. 4 (viz pozn. tam).

6. Blahoslavený. Řec. makarios (viz pozn. k Mat 5,3).

Svatý. Řec. hagios (viz pozn. k Řím 1,7).

Druhá smrt. Tato smrt stihne bezbožné po jejich vzkříšení na konci tisíciletí (v. 14; Zj 21,8). První smrt zasahuje všechny lidi (1 Kor 15,22; Žid 9,27). Z této smrti jsou vzkříšeni všichni, spravedliví i bezbožní (Jan 5,28.29). Spravedliví vycházejí ze svých hrobů nesmrtelní (1 Kor 15,52-55). Bezbožní povstávají, aby byli potrestáni a zemřeli věčnou smrtí (Zj 20,9; 21,8). Bůh v pekle zničí jejich tělo i duši (Mat 10,28). To znamená zničení. "Druhá smrt" je pravým opakem věčného života v mukách, což má být trestem bezbožných, podle učení některých (viz pozn. k Mat 25,41).

Moci. Řec. exousia = autorita. Druhá smrt vykoupeným neuškodí.

Kněží. Viz pozn. ke Zj 1,6; srov. Iz 61,6.

Boží. Tj. ve společnosti s Bohem. Podobně "Krista", což znamená ve společnosti s Kristem. Neboť tyto výrazy "Boží" a "Kristovi" mohou znamenat službu Bohu a službu Kristovi.

Kralovati. Viz pozn. k v. 4; viz Dodat. pozn. na konci kap. č. 2.

7. Propuštěn. Omezení vzniklo vlastně tím, že spravedliví byli vzati do nebe a bezbožní živí byli pobiti (viz pozn. k v. 2). Rozvázání nastalo vzkříšením bezbožných, čímž bude satanovi dána nová příležitost, aby mohl uplatnit svoje zákeřné svody.

Z žaláře. Žalářem je "propast", zpustlá země při druhém příchodu Kristově, kde byl satan vězněn po tisíc let (viz pozn. k v. 1). Satan má mít volnost, aby mohl organizovat bezbožné. To bude jeho poslední pokus proti Bohu před jeho zničením.

8. Národy... Goga a Magoga. Tyto výrazy představují zástupy nespasených ze všech věků, kteří vstali při druhém vzkříšení. O významu jmen "Gog" a "Magog" a o jejich symbolickém uplatnění ve starozákonním proroctví jakož i dnes mluví pozn. k Ez 38,1.2.

K boji. Použití určitého členu před slovem boj má v originále význam zdůraznění určitého boje, posledního sporu mezi Bohem a jeho odpůrci. Viz GC, str. 663-665.

Jako písku mořského. Tj. nespočetné množství (srov. 1 Moj 22,17). Tento zástup tvoří všichni nespasení od počátku světa.

9. Širokost země. Srovnej podobný výraz u Ab 1,6. Bezbožní pod vedením satana útočí na tábor spravedlivých.

Stany. Řec. parembolē = tábor, bojový řad, opevněné táboření; řecký výraz se skládá z předložky para = blízko, při, u, vedle, a ze slovesa ballo = házet, hodit, položit, vložit, postavit... Výraz parembolē označuje vojenské stany nebo pevnost (Sk 21,34.37), dále znamená armády v boji (Žid 11, 34), nebo tábor lidu (Žid 13,11.13). V tomto textu výraz parembolē znamená nový Jeruzalém.

To město milé. Tímto milovaným městem je nový Jeruzalém (Zj 21,10). Někteří učenci dělají rozdíl mezi táborem a městem, jasné však je, že po dobu obléhání svatí jsou vevnitř města (viz EW, str. 292-293). Skutečnost, že "milé město" je obklíčeno, jasně naznačuje, že sestoupilo, i když o skutečném zástupu se mluví jen ve Zj 21,1.9.10. Jednou z významných událostí po skončení tisíciletí je sestoupení Krista, svatých a svatého města. Průběh je vylíčen velmi stručně, ale při uvážení celé souvislosti je sled událostí jasný.

Oheň. To se nepochybně vztahuje na skutečný oheň jako způsob zničení.

Spálil. Tvar zde použitého řeckého slovesa naznačuje děj ukončený. Bezbožní jsou zničeni. Podstoupili "druhou smrt" (viz pozn. k v. 6). Není zde žádná zmínka o nekonečném mučení v nějakém věčném hořícím pekle (srov. Juda 7).

10. Do jezera ohně. Viz pozn. ke Zj 19,20. Ohnivým jezerem je zde povrch země, který se obrátil v jakési plamenné moře, kde jsou stráveni bezbožní a čímž se očišťuje země.

Mučení. Muka se týkají ďábla, šelmy a falešného proroka. Je třeba mít na zřeteli, že šelma a falešný prorok nejsou skutečné, ale symbolické bytosti.

Na věky věků. Viz pozn. ke Zj 14,11.

11. Trůn. Symbol autority, v tomto případě autority vynesení rozsudku. Trůn je "bílý", což pravděpodobně značí čistotu a spravedlnost vynášených rozhodnutí. Trůn byl "velký", snad vzhledem k závažnosti rozhodnutí.

Sedícího na něm. Text neuvádí, kdo na trůnu seděl, pouze kdybychom to vyvozovali z v. 12, kde se trůn připisuje Bohu. Avšak některé rukopisy uvádějí místo "před trůnem Božím" jen "před trůnem". Totožnost sedícího na trůnu zůstává tedy nejistá.

Písmo představuje sedícího Krista (Řím 14,10) i Otce (Žid 12,23) při soudu. Ve Zj 4,2.8.9; 5,1.7.13; 6,16; 7,10.15; 19,4; 21,5 je to Otec, který

sedí na trůnu jako božský soudce. Dílo obou je jednotné (viz pozn. k Jan 10,30). Skutky jednoho jsou skutky druhého. V tomto textu je v popředí Kristus (viz GC, str. 666).

Není nalezeno. Náznak absolutní moci Toho, který sedí na trůnu, a přechodná existence přítomného světa (Ž 102,24.25; 104,28.29; Iz 51,6; Mar 13,31; 2 Petr 3,10). Pořádek všeho má být úplně nový (Zj 21,1-5).

12. Mrtvé. Jde zřejmě o to, kteří povstali při druhém vzkříšení (viz pozn. k v. 5.7).

Malé i veliké. V tomto střetnutí s Bohem nemá životní postavení žádnou závažnost. Mnozí vysoce postavení mohli za života unikat zaslouženému trestu za své nepravosti. Při závěrečném Božím účtování nebude před dokonalou spravedlností žádného úniku.

Před obličejem Božím. Podle svědectví rukopisů má být "před trůnem" (viz pozn. k v. 11).

Knihy. V původním textu není zde použit člen určitý. V těchto knihách jsou záznamy o životě lidí. Žádný rozsudek nad kterýmkoliv bezbožným člověkem nebude libovolný, protekční nebo nespravedlivý. O rozdělení těchto knih hovoří pozn. k Dan 7,10.

Jiná kniha. Tj. "další kniha".

Kniha života. Viz pozn. k Fil 4,3; srovnej pozn. k Luk 10,20.

Podle svých skutků. Viz pozn. k Řím 2,6. Důkaz přístupný všem.

13. Moře, smrt i peklo. V těchto slovech je zahrnuta univerzálnost druhého vzkříšení, o kterém se mluví ve v. 12. Nikdo nemůže uniknout osobní účasti před Bohem na trůnu. Smrt a peklo se uvádějí spolu ve Zj 1,18; 6,8. O "pekle" mluví pozn. k Mat 11,23.

14. Smrt a peklo. Zde jsou zosobněny. Jejich uvržení do ohnivého jezera představuje konec smrti a příbytku mrtvých. Nemají podíl na nové zemi. Jsou to smrtelné projevy, které patří jen k tomuto světu. Smrt je poslední nepřítel, který má být zničen (1 Kor 15,26.53-55).

Jezera ohnivého. Viz pozn. k v. 10.

Smrt druhá. Viz pozn. k v. 6.

15. Ten, kdo není. V knize života zůstanou jen jména věrných. Jména těch, kteří nevydrželi do konce, budou vyškrtnuta (Zj 3,5). Jména mnohých nebyla nikdy zapsána do této knihy, protože jsou zde jen jména těch, kteří ve svém životě vyznávali víru v Krista (viz pozn. k Luk 10,20).

Do jezera ohnivého. Viz pozn. k v. 10. Srovnej s Mat 25,41.46; Zj 21,8.

DODATKOVÉ POZNÁMKY KE ZJ 20

Poznámka 1

Ve Zj 20,5 je určitý textový problém. V některých rukopisech se totiž nenachází věta: "Jiní pak mrtví neožili, dokudž by se nevyplnilo těch tisíc let." Tím byla zpochybněna pravost tohoto textu. V dalším se vynasnažíme prozkoumat tuto textovou problematiku.

Existuje šest unciálních rukopisů Zjevení: (1) Papyrus Chester Beatty z 3. století označovaný P^{47}, jako nejstarší hlavní rukopis knihy, a několik málo papyrových zlomků; (2) Sinaiticus (označovaný prvním písmenem hebr. abecedy alef) ze 4. století; (3) Alexandrinus (označovaný A) z 5. století; (4) Ephraemi Rescriptus (označovaný C) z 5. století; (5) Porfirianus (ozna-

čovaný P) z 9. nebo 10. století a (6) jistý vatikánský rukopis, někdy označovaný B, ale jiný než Codex Vaticanus ze 4. století, důsledně označovaný B. Zjevení se ztratilo z rukopisu Codex Vaticanus, proto se tato mezera vyplňuje náhradním rukopisem z 9. století různě označovaným jako Vatican gr. 2066, 046 nebo á 1070

Pešito - překlad z 5. století - nikdy neměl spisy 2 Petr, 2 Jan, 3 Jan, Juda a Zjevení, protože syrská církev je neuznala za kanonické. Text Zjevení, který se vyskytuje v moderních vydáních Pešita od r. 1627, je text vypůjčený z pozdějšího syrského překladu známého pod názvem Harkleian.

Spolehlivost věty, o kterou nám v uvedeném textu jde, je třeba tedy posuzovat na základě stávajících rukopisných svědectví, kterých je poměrně málo. Rukopisů Zjevení je ve skutečnosti mnohem méně než rukopisů evangelií, Skutků nebo Pavlových epištol.

Z těch rukopisů, které tuto část Zjevení uvádějí, uvedená věta "Jiní pak mrtví neožili, dokudž by se nevyplnilo těch tisíc let" chybí v Sinaiticu, v některých minuskulách a v syrských překladech. Nachází se v rukopise Alexandrinus (A), 046 a v mnohých minuskulách. Dokazování pravosti určitého textu je příliš složití než abychom o něm zde ve stručnosti mohli pojednat, ale na základě dostupných důkazů učenci vzpomenutou větu všeobecně přijímají za původní, proto je uvádí i většina překladů. Skutečnost, že někteří překladatelů dávají tuto větu do závorek, neznamená, že nutně pochybují o její věrohodnosti, ale jde spíše o to, že ji pokládají za vsunutou.

Bylo poukázáno na to, že je možno číst celou stať souvisle i v případě, že se vzpomenutá věta vynechá, zvláště když se poslední část v. 4. překládá: A ožili a kralovali s Kristem tisíc let", protože řecká skladba takový překlad připouští. Podobné uvažování však samo nestačí rozhodnout o pravosti určitého textu. Autoru není možno upřít právo, aby neuvedl nějakou vsuvnou myšlenku do jinak myšlenkové souvislého pásma.

Uvedená věta nemá žádný kontextový problém, protože co čteme v této větě, to jasně vyplývá ze souvislosti, zvláště když zkoumáme příbuzné texty. Písmo hovoří o dvou hlavních vzkříšeních - o vzkříšení spravedlivých a o vzkříšení nespravedlivých (viz Jan 5,28.29; Sk 24,15). O vzkříšení spravedlivých se jasně hovoří v souvislosti s druhým příchodem Kristovým (viz 1 Tes 4,13-17). Ve Zj 20,4 je zmínka o určitých třídách, které "ožily a kralovaly s Kristem tisíc let". Když k této větě připojíme část (z v. 5) "Toť jest první vzkříšení", dostaneme logickou souvislost mezi v. 4 a druhou částí v. 5. Když autor toto vzkříšení nazývá "prvním", jasně předpokládá i "druhé" vzkříšení. Když všichni bezbožní jsou při druhém příchodu Kristově pobiti (Zj 19,21) a představeni, jak útočí na město na konci tisíciletí (Zj 20,8.9), potom je zřejmé, že museli být vzkříšeni. Z kontextu tedy jasně vyplývá, že na konci tisíciletí bude druhé vzkříšení.

POZNÁMKA 2

Tisícileté období, obvykle nazývané milénium, se v Písmu připomíná jen ve Zj 20. Slovo "milénium", znamenající "tisíc roků", není biblické slovo, ale výraz "tisíc roků" se ve v. 1-7 vyskytuje šestkrát. V názoru na milénium se vykladači velmi rozcházejí.

Tato Dodatková poznámka chce uvést biblické důvody stanoviska zastávaného adventisty s.d. a poukázat, proč adventisté pokládají některá stanoviska za nezdůvodněná.

<u>Kristův druhý advent je před miléniem.</u> Že druhý advent je před miléniem, to jasně vyplývá ze skutečnosti, že Zj 19 a 20 tvoří souvislé dějové pás-

mo. Druhý advent je symbolicky zobrazen ve Zj 19,11-21 a v tomto vyprávění se bez přerušení pokračuje ve Zj 20, kde je zmínka o tisíciletí. Vypravěčská kontinuita je zřejmá ze vzájemného vztahu událostí. Tři velké mocnosti, které budou odporovat dílu Kristovu a shromáždí krále země k boji bezprostředně před druhým příchodem, jsou drak, šelma a falešný prorok (Zj 16,13). Podle Zj 19,19, když "šelma a králové zemští a vojska jejich" se shromáždí, aby bojovali proti Kristu v době jeho příchodu, šelma a falešný prorok jsou chyceni a živí hozeni do ohnivého jezera, hořícího sirou (v. 20.21). Vyprávění ze Zj 20 pokračuje a líčí úděl třetího účastníka této trojice, draka, který je chycen a vržen do propasti, kde zůstává tisíc let.

Každá definice nebo popis tisíciletí musí vycházet z tohoto základu, který je ve Zj 19 a 20, protože toto je jediný úsek Písma, který o tomto učení pojednává přímo.

Kristovi nepřátelé jsou zničeni při druhém příchodu. Když jsou šelma a falešný prorok vrženi do ohnivého jezera (Zj 19,20), "jiní" (v. 21) z jejich následovníků jsou pobiti Kristovým mečem. Jsou to králové, velitelé, velmoži, "všichni, svobodní i sluhové" (v. 18). O těchže se hovoří v šesté pečeti, kde o nich čteme, že se chtěli skrýt před tváří Beránkovou (Zj 6, 14 až 17), kdy se nebe svinulo jako knižní svitek a každý vrch i ostrov se pohly. Tyto texty zřejmě popisují stejnou otřesnou událost, druhý příchod Kristův.

Kolik z těchto "jiných" bylo usmrceno (Zj 19,21)? Podle Zj 13,8 budou v době druhého adventu na zemi jen dvě třídy lidí: "A budou se jí klaněti všichni, kteříž přebývají na zemi, jejichž jména nejsou napsána v knize života". Je tedy zřejmé, že když "jiní byli pobiti mečem" (Zj 19,21), nezůstal nikdo živý, kromě těch, kteří odolali šelmě, tj. těch, kteří jsou zapsáni v knize života (Zj 13,8). Dříve než se Jan zmíní, že tato skupina bude tisíc let vládnout (Zj 20,4), zmiňuje se o potrestání třetího velkého nepřítele, draka (v. 1-3).

Spravedliví mrtví budou vzkříšeni při druhém příchodu. Písmo mluví o dvou vzkříšeních, tj. o vzkříšení spravedlivých a o vzkříšení nespravedlivých po tisíciletí (viz pozn. ke Zj 20, 1,4,5). Nemůže být jen jedno všeobecné vzkříšení, protože je určité vzkříšení, na kterém zřejmě nebudou mít všichni podíl (Fil 3,11; srov. Luk 14,14; 20,35). O spravedlivých se na jednom místě hovoří jako o těch, "kteříž jsou Kristovi, v příští jeho" (1 Kor 15,23). Někteří tvrdí, že Zj 20,4 popisuje jen křesťanské mučedníky. Avšak srovnání s ostatními texty Písma ukazuje, že při druhém příchodu Kristově (viz pozn. k 1 Tes 4,16-17) budou vzati všichni spravedliví včetně starozákonních svatých (viz pozn. k Řím 4,3; 1 Kor 15,18) a živých spravedlivých, kteří v té době získali nesmrtelnost (1 Kor 15,51-54), aby byli s Kristem.

Není závažného textu, na jehož základě by se dal udělat rozdíl mezi "blahoslavenými a svatými", kteří vydrželi pronásledování ze strany šelmy na jedné straně a nesmrtelnými svatými, o kterých se zmiňuje 1 Tes 4 a 1 Kor 15.

Jednota druhého adventu. Různé biblické texty, týkající se druhého příchodu, tvoří spolu obraz jediné události příchodu Krista, který shromáždí své svaté a zničí jejich pronásledovatele. Hlavní zmínky je možno shrnout takto:

1. Mat 24,29-31. Kristův příchod bude viditelný, "na nebeských oblacích", po souzení těch dní". Ježíš pošle své anděly "s hlasem velikým trouby, i shromáždít vyvolené".

2. 1 Kor 15,23.51-53. Ti, "kteří jsou Kristovi, za jeho příchodu" - vzkříšení mrtví i živí - dostávají nesmrtelnost "při zatroubení poslední trouby".

3. 1 Tes 4,15-17. Pán sestoupí "s troubou Boží", aby vzkříšil a uchvátil "mrtvé v Kristu", spolu s těmi, kteří "jsou živi ponecháni" až do dne jeho příchodu. Ti jsou vychváceni "vstříc v povětří Pánu", aby byli "vždycky s Pánem".

4. 2 Tes 1,6-8. Pro církev nastane "odpočinek" od pronásledování tehdy, když "se zjeví Pán Ježíš z nebe s anděly své moci, v plamenném ohni", aby potrestal ty, kteří "neposlouchají evangelium".

5. 2 Tes 2,1-3.8. "Shromáždění v něm (v Jezukristu)" přijde až po "odpadnutí" a zjevení "člověka hříchu", který bude zabit "duchem úst jeho (Kristových)" a "zjevením přítomnosti své".

6. Zj 1,7. Kristus přijde "s oblaky" a uvidí ho "každé oko".

7. Zj 14,14-20. Když Kristus přijde, sežne dvojí žatvu - spravedlivých i nespravedlivých.

8. Zj 19,11 až 20,6. Při svém příchodu, symbolizovaném bojovníkem v doprovodu nebeských zástupů Kristus uvrhne pronásledující "šelmu" a "falešného proroka" do ohnivého jezera a ostatní své nepřátele zahubí mečem "svých úst". Satana sváže anděl. Věrní - vzkříšení mrtví i živí - budou odměněni; budou vládnout "s Kristem tisíc let".

Tyto texty Písma shodně líčí slavný příchod Pána jako jednotnou, viditelnou událost. Jasně z nich vyplývá, že tato jedna událost dokončí (1) shromáždění nesmrtelností obdařených svatých, aby byli ze země vzatí k němu, zřejmě do nebeských "příbytků", na tom místě, které jim šel Kristus připravit (Jan 14,2.3), a (2) zničení pronásledovatelů posledního pokolení, se všemi nespravedlivými, a to nesnesitelnou slávou jeho příchodu.

Je tedy zřejmé, že na začátku milénia byli všichni lidé buď vzati do nebe odění nesmrtelností, nebo byli mrtví ponecháni na zpustošené zemi. Tato vylidněnost země svazuje satana (viz pozn. ke Zj 20,1.2). Vykoupené už nemůže ovlivnit a ty, kteří mu sloužili, nemůže svádět, dokud neožijí na konci tisíciletí" (v. 5).

Mylný základ víry v pozemské milénium. Podle některých bude milénium obdobím spravedlnosti, pokoje a blahobytu na zemi. K tomuto názoru dospívají hlavně proto, že doslovně nebo obrazně na milénium vztahují proroctví o obnově a království, týkající se starého Izraele ve SZ. Premilenialisté patřící k této skupině vztahují tato proroctví doslovně na světové království církve nebo Židů v nějakém budoucím tisíciletí po druhém příchodu. Postmilenialisté vztahují tytéž předpovědi na určitý církevní zlatý věk před druhým příchodem. Třetí skupina, amilenialisté, redukují starozákonní obrazy o království daném starému Izraeli na pouhé alegorie o vítězstvích církve v době evangelia.

Tyto tři názory jsou nesprávné ve dvou směrech: (1) Žádný z nich neodpovídá údajům ve Zj 19,1 až 20,15, což je prvořadý text Písma o miléniu. Tento text jasně ukazuje, že po dobu tisíciletí nebude na zemi žádný živý člověk (viz výše; srov. pozn. ke Zj 20,1). Milénium tedy nemůže být dobou pozemské spravedlnosti, pokoje a blahobytu. (2) Tyto názory vycházejí z nesprávného chápání povahy starozákonních proroctví.

Mnozí premilenialisté např. zastávají názor, že tato královská proroctví jsou doslovnými a nezměnitelnými výroky, které se musí splnit při skutečném Izraeli, tj. při Židech (o výraze "Izrael" používaném na Židy každého kmene mluví pozn. ke Sk 1,6). Tento mylný názor vyústil v systém zvaný

futurismus (viz 7BC, str. 129), který nepokládá křesťanskou církev za dědice zaslíbení daných Izraeli, ale křesťanský věk považuje za "vsuvku" v proroctví. tj. jako výplň mezery, dokud se v budoucnosti doslovně nesplní dávná proroctví týkající se Izraele (srov. 7BC, str. 129).

Vykladači tohoto směru vztahují větší část předpovědí ze Zjevení hlavně na Židy a věří, že tyto předpovědi se naplní v tzv. "čase konce". Očekávají, že starozákonní královská proroctví, daná Izraeli, se splní v době tisíciletí. Posvátné dějiny dělí do dvou období, přičemž "věk církve" pokládají za přechodné období milosti mezi minulým a budoucím židovským obdobím zákona. Toto dělení na období nutně vyžaduje určité "vychvácení před soužením (viz pozn. k 1 Tes 4,17), aby byli křesťané svatí ze země odneseni před židovským "časem soužení". Tito vykladači dále tvrdí, že ti, Židé, kteří zůstanou, přijmou Krista, když se objeví na oblacích po soužení; potom s "národy", které přežily, vstoupí do tisíciletí a i když jsou stále ještě smrtelní, budou žít na částečně obnovené zemi. V té době, podle tohoto názoru, Židé se budou těšit nejen z hmotného blahobytu a dlouhého života, ale i z obnoveného Davidova království, z obnoveného chrámu a "památného" obětního systému, zákona, soboty, politické světovlády, posílení Kristovy "vlády železným prutem" nad podřízenými, ale nakonec odbojnými národy - to všechno patří k pozemskému tisíciletému království, pokud křesťanští svatí vládnou s Kristem v nesmrtelnosti.

V dalším uvedeme několik vykladačských zásad týkajících se starozákonních proroctví, které přehlížejí ti, kteří starozákonní královská proroctví vyhražují Židům budoucího věku (viz 4BC, str. 25-38; viz pozn. k 5 Moj 18, 15),

1. Zaslíbení starému Izraeli byla podmíněná. Bůh řekl: "Jestliže mne skutečně poslouchati budete... budete mi zvláštním vlastnictvím nad všechny národy" (2 Moj 19,5; srov. 5 Moj 7,8; 27.30; Jer 18,6-10; viz 4BC, str. 34).

2. Izrael jako národ nesplnil podmínky, proto přišel o království i zaslíbení. Když přišel Kristus, syn Davidův a židovský národ zavrhl svého krále, ztratil království (viz pozn. k Mat 21,43; srov. Zj 20,1).

3. Křesťanská církev -- "duchovní Izrael" - je nyní dědicem zaslíbení. Zpronevěra skutečného Izraele neznamená, "že by bylo zmařeno Slovo Boží" (Řím 9,6). Když byl izraelský národ odřezán jako mrtvé větve, z pravého kmene Abrahamova, pravým Izraelem byl tehdy věrný židovský ostatek, který očekával Mesiáše (viz pozn. k Řím 11,5) a k těmto židovským křesťanům byli přidáni křesťané z pohanů, zaštípení do původního kmene. Strom má tedy duchovní děti Abrahamovy (Gal 3,16.26-29), tj. křesťanskou církev.

Pavel říká, že "bude celý Izrael spasen" (Řím 11,26), ale jasně naznačuje, že "celý Izrael" neznamená všechny Židy (viz pozn. tm.). Apoštol vylučuje jen "děti těla" a počítá jen s "dětmi zaslíbení" (Řím 9,6-8). K těmto připojuje ty pohany, kteří byli právoplatně, duchovně Kristem obřezáni (Řím 2,26.28.29; Kol 2,11; viz pozn. k Řím 11,25.26; Fil 3,3). Výslovně říká, že Kristovou milostí spaseni už nejsou ne-Židé cizinci a pohostinu v "občanstvu Izraele" a "ve smlouvách zaslíbení", ale jsou "spoluobčany svatých" (Ef 2,8.22). V duchovním Izraeli "není Žid ani Řek, ale v Kristu jsou všichni jedno" (Gal 3,28).

Pavel vztahuje zaslíbení o království na "všechno semeno", tj. Židy i křesťany z pohanstva (viz pozn. k Řím 4,13.16). Petr cituje téměř doslovně klíčový text (2 Moj 19,5.6), který slibuje Izraeli, že bude vyvoleným lidem, svatým národem "královského kněžstva" a vztahuje to na křesťany nežidovského původu. Z toho vyplývá, že křesťanskou církev pokládá za dědičku zvláštního ujištění, které předtím měl neposlušný Izrael (viz pozn.

k 1 Petr 2,5-10). Jan dvakrát používá výrok, který se podle všeho týká téhož textu z 2 Moj: "Králové a kněží" (Zj 1,6) a "králové a kněží" (Zj 5,10), čímž naznačuje, že královské zaslíbení podobně vztahuje na církev - nejen na budoucí vítěznou církev, ale i na křesťany Malé Asie. Další příklady toho, jak NZ vztahuje některá zaslíbení a proroctví daná Izraeli na církev apoštolských dob, nacházíme ve Sk 2,16-21; 13,17; 15, 13-17.

4. Původně doslovná proroctví mohou mít duchovní naplnění při "duchovním Izraeli" v tomto věku a transcendentně i ve věku budoucím. Novozákonní aplikace ukazují, že proroctví daná doslovně starému Izraeli, se mohou obrazně naplnit v cír kvi v nových podmínkách v křesťanském věku a v konečném naplnění, bez příchuti smrtelnosti, ve věčném království.

Z DÍLA E. G. Whiteové ke ZJ 20

5-6 Známky zlořečenství při druhém vzkříšení. Při prvním vzkříšení všichni vstanou v nesmrtelné svěžesti, ale při druhém jsou na všech viditelné stopy zlořečenství. Všichni vycházejí z hrobů, jak do nich vešli. Ti, kteří žili před potopou, vycházejí jako obři více než dvojnásobně vyšší než dnešní lidí, a dobře stavění. Popotopní pokolení byla postavou menší (3SG, str. 84-85).

9-10.14 (1 Moj 8,1;2Petr 3,10) Nový Jeruzalém zachráněn v plamenech. Když záplava vod dosáhla na zemi vrcholu, vypadalo jako bezmezné jezero. Při konečném Božím očišťování země to bude vypadat jako bezmezné jezero ohně. Jako Bůh ochránil koráb na vodách potopy, protože bylo v něm osm spravedlivých, tak zachrání Nový Jeruzalém s věrnými všech věků, od spravedlivého Abela až do posledního žijícího svatého. I když celá země s výjimkou té části, kde město spočinulo, bude pohroužena do jezera s tekutým ohněm, všemohoucí síla zázračně zachrání toto město jako byl zachráněn koráb. V ničivých živlech bude neochvějně stát (3SG, str. 87).

12-13 (Dan 7,9.10; viz pozn. EGW k 2 Moj 31,18; Mat 5,21.22;27.28; 1 Tim 5,24.25; Zj 11,1; 22,14). Boží zákon viděn v novém světle. Když zasedne soud, a každý bude souzen podle toho, jak je psáno v knihách, potom se na autoritu Božího zákona bude hledět ve zcela jiném světle než jak se na něj dívá křesťanský svět dnes. Satan zaslepil mnohým oči a zmátl jejich chápání, jako kdysi oklamal Adama a Evu a svedl je k přestoupení. Zákon Hospodinův je právě tak slavný jako jeho Původce. Na soudu bude stát jako svatý, spravedlivý a dobrý ve všech svých požadavcích. Přestupníci tohoto zákona poznají, že Bohu musí vyrovnat závažný účet, protože jeho požadavky jsou rozhodující (RH, 7.5.1901).

(Řím 3,19; 7,12; Juda 15) Všechny světy jsou svědky soudu. Kristus chce, aby všichni pochopili události jeho druhého příchodu. Soudní scéna se odehraje v přítomnosti všech světů, protože v tomto soudu bude obhájena vláda Boží a jeho zákon bude stát "svatý, spravedlivý a dobrý". Tehdy se rozhodne o každém případě a nad každým bude vysloven soudní výrok. Hřích tehdy nebude půvabný, ale objeví se ve vší své ohavnosti. Všichni poznají svůj skutečný vztah k Bohu i jednoho k druhému (RH, 20.9.1898).

Pronikavý průzkum srdce. "I viděl jsem mrtvé, malé i veliké, stojící před obličejem Božím, a knihy otevřiny jsou. A jiná kniha také jest otevřina, to jest kniha života, i souzeni jsou mrtví podle toho, jakž psáno bylo v knihách, totiž podle skutků svých" (Zj 20,12). Tehdy si lidé jasně a pronikavě připomenou všechna svá přestoupení v tomto životě. Paměti neunikne ani slovo ani čin. Budou to těžké chvíle. A i když nemusíme truchlit nad tímto časem soužení, jako Kristovi následovníci zkoumejme své srdce při rozsvíceném světle, abychom poznali, jakého jsme ducha. V zájmu

svého nynějšího i věčného blaha kritizujme své vlastní činy, abychom poznali jejich hodnotu ve světle Božího zákona. Naším měřítkem je tedy tento zákon. Ať každý zkoumá vlastní srdce (Dopis 22, 1901).

(Ž 33,13-15; Kaz 12,13.14; Jer 17,10; Žid 4,13; viz pozn. EGW k Ž 139, 1-12) Prozkoumání každého případu. I když všechny národy mají projít jeho soudem, Bůh přece prozkoumá případ každého jednotlivce tak důkladně a pronikavě, jako by na zemi nebyl nikdo jiný (RH, 19.1.1896).

(Mal 3,16.17; 1 Kor 3,13) Andělé zaznamenávající skutky lidí. Celé nebe se zajímá o naše spasení. Andělé Boží se procházejí sem i tam těmito městy a zaznamenávají skutky lidí. Do pamětných knih Božích zaznamenávají slova víry, skutky lásky, pokoru ducha a v onen den, kdy se bude zkoumat hodnota díla každého člověka, dílo pokorného následovníka Kristova ve zkoušce obstojí a dostane nebeskou pečeť (RH, 16.9.1890).

Přesné jako fotografie. Jako bytosti Bohem obdařené rozumovými schopnostmi, soudností a rozvážností bychom měli všichni poznat svou odpovědnost vůči Bohu. Život, který nám dal, je svatá zodpovědnost a ani chvilku z něj bychom neměli promarnit, protože se znovu musíme setkat s tím v soudním záznamu. V nebeských knihách jsou naše životy tak přesně zachyceny jako na fotografickém obrazu. Nejsme zodpovědni jen za to, co jsme udělali, ale i za to, co jsme nesplnili. Jsme zodpovědní za svůj nervozní charakter, za nevyužité příležitosti (RH, 22.9.1891).

Naše charaktery jsou vylíčeny v knihách. V nebeských knihách jsou přesně zaznamenány opovržlivé úsměvy a lehkovážné poznámky hříšníků, kteří nijak nedbají na výzvu milosti, když jim Krista zvěstují jeho služebníci Slova. Jako umělec-fotograf zachycuje na hladké sklo pravý obraz lidské tváře, tak Boží andělé denně zaznamenávají do nebeských knih přesný obraz charakteru každého člověka (ST, 11.2.1903).

Nebeský záznam o službě. Všichni účastníci tohoto velkého spasení, připravovaného Ježíšem Kristem, jsou povinni pracovat jako Boží spolupracovníci. V nebeských příbytcích je záznam s každým jménem a nebeští pomocníci odpovídají na výzvu. Zaznamenává se tam každá lidská služba na zemi. Když je někdo nedbalý, i to je zaznamenáno; je-li pilný, i to se zaznamenává; u jména lenivých je záznam o jejich lenivosti. Navzdory ohromnému množství lidí, na nikoho se nezapomene. Ať je tedy každý připraven odpovědět na výzvu: "Pane, jsem připraven k činu."

Svět má na nás určité požadavky. Když se vám nepodaří být na světě světlem, někdo může na soudu povstat a obvinit vás jako příčinu svého zahynutí. Bude zřejmé, že jste byli nástrojem v rukou Božího i lidského nepřítele, který tím, že jste se hlásili ke křesťanství, jen sváděl a klamal. Nepřiváděli jste lidi ke zbožnosti a odevzdanosti. Měli jste jméno, že žijete, ale byli jste mrtví. Neměli jste oživující vliv Ducha Božího, hojně poskytnutého všem, kteří o něj prosí vírou (RH, 16.8.1898).

Každodenní přehled. Bůh soudí každého člověka podle jeho skutků. On však nejen soudí, ale den co den a hodinu co hodinu pozoruje náš pokrok v konání dobra (RH, 16.5.1899).

12-15 (Zj 3,5; 13,8; 21,27; 22,19) Kniha života. Jen co se staneme Božími dětmi, jsou naše jména zapsána v Beránkově knize života a zůstanou tam až do vyšetřujícího soudu. Potom bude jménem vyvolán každý jednotlivec a jeho záznam prozkoumá Ten, který říká: "Znám skutky tvé." Když se v onen den ukáže, že jsme se ze svých skutků patřičně nekáli, naše jména budou vyškrtnuta z knihy života a naše hříchy budou proti nám (ST, 6.8. 1885).

(2 Moj 32,30-33; viz pozn. EGW k Mat 12, 31.32) Spravedlivý trest pro hříšníka. Mojžíš projevil svou velkou lásku k Izraelským ve své přímluvné modlitbě, aby Pán odpustil jejich hříchy anebo aby vymazal jeho jméno z knihy svých záznamů. Tato jeho přímluvná služba vystihují Kristovu lásku a prostřednickou službu za hříšné pokolení. Pán však nepřipustil, aby Mojžíš trpěl za hříchy pobloudilého lidu. Řekl mu, že z knihy svých záznamů vymaže toho, kdo proti němu hřešil, protože spravedlivý neměl trpět za vinu hříšníka.

Zde vzpomínaná kniha je kniha záznamů v nebi, kde je zapsáno každé jméno a věrně zaznamenány skutky všech, jejich hříchy i poslušnost. Když se jednotlivci dopustí hříchů, které jsou příliš závažné než aby je Pán odpustil, potom jsou jejich jména vymazána a oni zahynou (ST, 27.5.1880).

20. kapitola

1-3	GC 658
1-15	1T 67-71
2-4	EW 290
4	EW 52
4-6	GC 661
5	EW 52, 89
5,6	EW 292
5-9	EW 53
6	EW 51; GC 544, 673; SR 429
7-9	EW 293; GC 664
9	EW 52, 54, 294; GC 672, 673
11	GC 665
11, 12	COL 318; CS 314; FE 261; GC 666; SR 422; 8T 28
12	GC 480, 486; 549; PP 326, 357; TM 224; 4T 453; 6T 310
12,13	EW 52
13	4T 116
13,14	GC 544
14	EW 295; PP 461

21. KAPITOLA

1. Nové. Řec. kainos = nový kvalitou na rozdíl od toho, co je obnošené, staré. Obojí použití přídavného jména "nový" v tomto verši je překladem řec. kainos. Řecký výraz neos, který se také překládá slovem "nový" v MZ (Mat 9,17; 1 Kor 5,7; Kol 3,10 atd.) se týká novoty z hlediska času. Použitím výrazu kainos Jan pravděpodobně zdůrazňuje skutečnost, že nová nebesa a nová zem budou stvořené z očistěných prvků minulých a budou tedy kvalitativně odlišné, nové. Nové nebe a nová zem budou novým stvořením, novým přeformováním existujících prvků a ne stvořením ex nihilo. Porovnej 2 Petr 3,13.

Pominula. Tj. potud. pokud se týká jejich předešlého, starého stavu. To, co bylo dokonalé, když vyšlo z Tvůrcovy ruky a co označil za "velmi dobré" (1 Moj 1,31), bylo hříchem strašně poskvrněno a ve věčnosti nemělo mít trvanlivost.

Moře již nebylo. Tj. moře, jak ho známe dnes, nemá v novém stvoření existovat. Podle názoru některých je toto "moře" symbolem lidí, národů, jazyků (porovnej Zj 17,15); ale v tom případě by nebesa a zem byly nutně též jen symbolické. Jan tu jednoduše tvrdí, že nebesa, zem a moře nebudou už existovat v nám dnes známé podobě (porovnej PP, str.44).

2. Město svaté. Ve starém Jeruzalémě byl chrám, kde Bůh mohl svému lidu zjevovat svou přítomnost (1 Král 8, 10-11; 2 Par 5,13-14;7,2.3) právě tak, jak to dělal ve svatostánku na poušti (2 Moj 29,43-46; 40, 34-38). Město se nazývalo "svatým" (Dan 9,24; Mat 27,53), ale časem bylo duchovní ponížení Božího lidu tak velké, že Ježíš označil chrám za "peleš lotrovskou" (Mat 21,13) a městu předpovídali pád (Mat 22,7; Luk 21,20). Bůh nyní slibuje jiný Jeruzalém, který Jan nazývá "novým Jeruzalémem".

Nový. Řec. kainos = nový co do druhu a kvality (viz pozn. k v. 1). Porovnej Gal 4,26; Žid 11,10; 12,22; 13,14.

Sstupující. Jan ve vidění pozoroval, že město sestupuje (porov. PP, str. 62).

Od Boha. Bůh je jeho původcem, stavitelem i zdrojem.

S nebe. Nebe je místem jeho vzniku (porov. Zj 3,12; 21,10).

Připravený. Tvar zde použitého řec. slovesa naznačuje, že příprava v minulosti a dílo byly dokonány, takže město je nyní úplně připravené (porovnej GC, str. 645-648).

Nevěstu. Město je zde představeno jako nevěsta (viz pozn. ke Zj 19,7).

Okrášlenou. Řec. kosmeo = uvádět do pořádku, zdobit, krášlit. U nás zdomácnělé slovo kosmetika je odvozeno od řec. kosmeo. Tvar řec. slovesa naznačuje, že ozdobování začalo v minulosti a nyní bylo dokončené.

Muži. Tj. Beránkovi, Kristu (Zj 19,7).

3. Hlas veliký. Mluvící nebyl představen. Zřejmě to nebyl Bůh, protože se zde o něm hovoří ve 3. osobě.

Stánek. Řec. skēnē = stan, obydlí, příbytek, stánek. Sloveso skēnoō = bydlet, přebývat, se vyskytuje u Jan 1,14: "A Slovo to tělo učiněno jest a přebývalo mezi námi" (viz pozn. tam). Tato viditelná přítomnost Boží se ve starodávné teokracii projevovala oblakem (šekina) a později se zjevila v osobní přítomnosti Ježíše Krista jako člena lidské rodiny, přebývajícího mezi lidmi. Velký hlas z nebe tedy potvrzuje obdivuhodnou skutečnost nového stvoření a osobního přebývání Božího s jeho lidem.

S lidmi. Dále se v tomto verši kvakrát vyskytuje výraz s nimi. Třikrát v tomto verši používá apoštol předložku "s", čímž zdůrazňuje úchvatnou skutečnost, že Bůh bude mít po celou věčnost společenství s lidmi a že bude s nimi bydlet.

Bydlitiť. Řec. skēnoō (viz výše pozn. k "stánek"). S tímto veršem porovnej Ez 37,27. Ezechiel popisuje podmínky, jaké mohly být; Jan líčí podmínky, jaké budou.

4. Všelikou slzu. Viz pozn. k Zj. 7,17; porovnej Iz 25,8; 65,19.

Smrti. Použití určitého členu má význam. Jan hovoří o "smrti" - principu smrti, který přišel jako následek hříchu. Určitý člen tu má význam ukazovacího zájmena. Jan vlastně říká: "Tato smrt, ta, kterou tak dobře známe a které se tolik děsíme, bude zničena." Porovnej slova Pavlova: "Pohlcena jest smrt v vítězství," doslovně "smrt byla pohlcená ve vítězství" (1 Kor 15,54); "Nejposlednější pak nepřítel zahlazen bude smrt." (zase s určitým členem) (v. 26).

Kvílení. Zármutek, který doprovází bolestnou ztrátu. Příčiny zármutku budou úplně odstraněny. Porovnej Iz 35,10.

Křiku. Řec. kraugē = křik, výkřik. V oné zvláštní zemi zítřka nebude žádného křiku.

Bolesti. Hodně životního utrpení a úzkosti je důsledkem mučivé bolesti. Z překrásného budoucího světa bude bolest úplně vypuzena.

První věci. Tj. podmínky, jaké známe dnes, pominou. Nic neponese stopy zlořečenství (zj. 22,3).

5. Kterýž seděl na trůnu. Tj. "sedící". Není představen (porov.pozn. ke Zj 20,11). Ve Zj 4,2 (viz pozn. tam.) je Otec představen jako sedící na trůně a to samé je možné předpokládat i zde. Někteří poukazují na Mat 25,31 jako na důkaz, že tato zmínka se týká Ježíše Krista.

Aj. Hovořící obrací pozornost na něco důležitého, co se má vyjasnit.

Všecko. Nic zlořečeného nemá zůstat (porovnej Zj 22,3).

Nové. Řec. kainoi (viz pozn. k v. 1).

Piš. Viz pozn. ke Zj 1,11. Jan byl už ve své zhušenosti ve vidění víckrát vyzván, aby psal (Zj 1,19; 2,1; 14,13; atd.).

Věrná a pravá. Tj. pravá a hodnověrná. Slova a zaslíbení Boží jsou vždy hodnověrná a můžeme se na ně spolehnout (viz Zj 22,6).

6. Stalo se. V některých rukopisech nacházíme slova: "Přihodilo se." Důležité rukopisné čtení uvádí toto místo takto: "Stal jsem se alfou a omegou..." To, co Bůh zaslíbil skrze své svaté proroky a na co jeho spravedlivý lid dychtivě očekával, konečně se stane hotovou skutečností. To, co Jan směl ve vidění poznat, je jakousi zárukou konečného splnění všeho.

Alfa i Omega. Viz pozn. ke Zj 1,8.

Žíznivému. Pravý věřící nedychtí po věcech tohoto světa, netouží po světském bohatství. Dychtí spíše po tom, aby mohl hlubokými doušky pít z duchovního bohatství Božího.

Studnice. Porovnej Jan 4,14; Zj 7,17; 22,17.

Živé. Překlad může znít takto: "Z pramene té vody, kterou je sám život." Zde je zaslíbena nesmrtelnost (1 Kor 15,53).

Darmo. Tj. dar nesmrtelnosti je možno získat "bez peněz a bez záplaty" (Iz 55,1).

7. Svítězí. Tj. podle řeckého tvaru, stále vítězí anebo obvykle vítězí. Křesťan žije vítězným životem z moci Ducha svatého. Může se zmýlit (viz pozn. k 1 Jan 2,1), ale jeho normální život svědčí o duchovním vzrůstu (porov. Zj 2,7.11.17.26; 3,5.12.21).

Všecko. Podle jiného rukopisného čtení můžeme zde uvést slova: "tyto věci", tj. zaslíbení daná ve Zjevení, obzvlášť věci zaslíbené v této kapitole.

Buduť jemu Bohem a on mi bude synem. Porovnej 1 Moj 17,7; 2 Sam 7,14. Zde je zaslíben blízký rodinný vztah. Milostí spasený hříšník bude přijat do Boží rodiny a do tak úzkého vztahu, jako kdyby nebyl nikdy zhřešil. Obyvatelé nepadlých světů nemohou být Bohu a Kristu blíže, než vykoupený hříšník. Viz DA, Str.25-26.

8. Strašlivým. Řec. deiloi = zbabělým, ustrašeným. Toto slovo se vždy užívá ve smyslu zbabělosti anebo bezdůvodné plachosti. Porovnej jeho použití u Mat 8,26; Mar 4,40; příslušné sloveso u Jan 14,27 a příbuzné abstraktní podstatné jméno v 2 Tim 1,7. V každém případě je zde základním významem zbabělost. Pro zbabělost, mravní bojácnost mnozí křesťané v boji nezvítězí; v době zkoušky se vzdávají. Porovnej Mat 24,13.

Pak. Ale. Zde je představen velký rozdíl.

Nevěrným. Tj. těm, kterým chybí víra ve smyslu nestálosti ve víře. Takoví lidé nedůvěřují Bohu do konce, nejsou spolehliví.

Ohyzdným. Řec. bdelyssō = dělat ošklivým, odvracet se v znechucení, ošklivit si. Souvisí se slovesem bdeō = zapáchat. Podstatné jméno bdelygma, ohavnost se vyskytuje u Luk 16,15; Zj 17,4-5; 21,27.

Vražedlníkům. Sem patří pronásledovatelé a vrahové Božích věrných dětek v celých dějinách.

Smilníkům. Řec. pornoi = smilníci (viz 1 Kor 5,9-10; atd.). Viz Mat 21,31-32; Luk 15,30. Porovnej pozn. k Ef 5,3.5.

Čarodějníkům. Řec. farmakoi = lidé provádějící magické umění. Kořen tohoto slova se týká magie, čarodějnictví a používání drog k dosažení stavu údivu, omráčení. Moderní obdobou dávného čarodějnictví je spiritismus.

Modlářům. Narážka na pohany i na křesťany, kteří se přidržují pohanských obřadů. Porovnej pozn. k 1 Kor 5,10; 6,9; 10,7.

Lhářům. Sem patří i ti, kteří káží falešné nauky. Viz pozn. k 2 Moj 20,16; viz PP, str. 309.

Smrt druhá. Viz pozn. ke Zj 20,6.

9. Jeden z těch sedmi andělů. Jeden z těch andělů, kteří nesou rány, už Janovi ukázal odsouzení té velké nevěstky (viz Zj 17,1). Nyní jeden z nich (možná ten samý anděl, jak se někteří domnívají) obrací Janovu pozornost na Nový Jeruzalém, středisko a sídlo věčného království. Je zajímavé povšimnout si, že v prvním případě to byl anděl nesoucí ránu, který představil prorokovi tajemný Babylon, nyní mu jeden z nich ukazuje Nový Jeruzalém. Historicky byl Babylon tradičním nepřítelem Jeruzaléma a obrazně představuje dvě strany toho velkého sporu mezi dobrem a zlem. Jedno město je představeno padlou ženou (Zj 17,5), druhé ženou vznešenou (Zj 19,7; 21,2).

Manželku Beránkovu. Viz pozn. ke Zj. 19,7; porovnej Zj 21,2.

10. V duchu. Tj. ve vytržení, ve vidění (viz pozn. ke Zj 1,10). Přenesení bylo "ve vidění" (porovnej pozn. k Ez 8,3; Dan 8,2).

Na horu velikou. Janovi se ve vidění zdálo, že je na "velkém", vysokém vrchu. Z těchto výšin pozorovat podrobnosti města (porovnej pozn. k Ez 40,2).

Sstupující. Porovnej v. 2.

11. Slávu Boží. To se pravděpodobně týká trvalé přítomnosti Boží s jeho lidem. Sláva, kterou se vyznačuje jeho přítomnost, nikdy neopustí nový Jeruzalém. Porovnej 2 Moj 40,34; 1 Král 8,11.

Světlost. Řec. fōstēr = světelné těleso, jas. Toto slovo se vyskytuje ve Fil 2,15 ve větě "Mezi kterýmižto svěťte jako světla na světě." "Světlo" města je "sláva" Boží, vzpomenutá v předešlé poznámce (Viz pozn. Zj 21,23).

Jaspidu. Řec. iaspis (viz pozn ke Zj 4,3). Text doslova zní: "Mající slávu Boha, jako světelné těleso, jako nejvzácnější kámen, jako zářivý jaspis."

Křišťálového. Řec. krystallizō = zářit, vyzařovat světlo, jiskřit. Naše slovo "křišťál" je odvozené z řec. krystallizō.

12. Zeď velikou a vysokou. Takové zdi se stavěly okolo starých měst na ochranu před nepřáteli. Janův obraz je částečně vypůjčen z popisu města, které viděl Ezechiel (viz pozn. k Ez 48,35). Jde o obraz starého města se zdmi a branami. Tyto pojmy byly apoštolovi známé a sláva věčného města mu byla inspiračně zjevená v pojmech, kterým rozuměl.

lidský jazyk a lidské obrazy nemohou výstižně představit majestátnost onoho nebeského města. V obrazném proroctví stupeň totožnosti mezi obrazem a skutečností vyžaduje pozorný výklad (viz pozn. k Ez 1,10; 40,1).

Dvanácte bran. Porovnej město vylíčené u Ezechiele (48,31-34).

Dvanácte andělů. Nový Jeruzalém je zobrazen s andělskými strážci.

Dvanáctera pokolení. Viz Ez 48,31-34. O duchovním Izraeli počítaném podle pokolení hovoří pozn. ke Zj. 7,4.

13. Od východu slunce brány tři. Ezechiel uvádí pořadí: sever, východ, jih, západ (Ez 48,31-34). Jan má pořadí: východ,sever,jih,západ. Rozdíl je nepochybně bez významu.

14. Základů dvanácte. Ve v. 12-14 se číslo dvanáct vyskytuje pětkrát. O významu čísla dvanáct hovoří pozn. ke Zj. 7,4.

Dvanácti apoštolů. Novozákonní církev stojí na základě apoštolů a proroků (Ef 2,20).

15. Třtinu. Porovnej Ez 40,3: Zj 11,1. Měření a výsledek měření má bezpochyby ujistit vidoucího o přiměřenosti a postačitelnosti nebeského domova (porovnej pozn. k Jan 14,2).

16. Čtverhrané. Ve správných proporcích, dokonalém vyvážení a shodě je určitá krása. Viz 2 Moj 27,1; 28,16; 30,2, 39,9; 2 Par 3,8; Ez 41, 21; 43 16; 45,2; 49,20.

Dvanácte tisíců honů. Jeden řecký stadion je asi 185 m (viz 5BC, str. 50). 12 000 honů by tedy bylo 2 200 km. Text neříká, zda jde o délku obvodu, anebo o jednu stranu. Kdyby údaj znamenal obvod, potom by jedna strana měřila 440 km. O zvyku měřit město po obvodu hovoří Dopis Aristea 105.

Jednostejná. Mnozí se pokoušeli vysvětlit rozměry města. Těžko si můžeme představit nějaké město, které by bylo vysoké 12 000 (anebo 3000) honů (viz výše pozn. k "dvanácte tisíců honů"). Někteří, i když nepopírají skutečnost města, věří, že tyto míry podobně jako míry zdí, jsou "měrou ... anděla" (viz pozn. k v. 17). Domnívají se, že je tedy sotva možné, aby zde šlo o lidské míry. Jiní poukazují na podobnost mezi rozměry zde popisovaného města plánovaného Židy. V Midraši o tom čteme: "Odkud délka, šířka a výška (Jeruzaléma)? A ono se samo zvětšovalo a mohutnělo stále vyš. Ez 41,7. Učilo se, že R.Eli'ezer b. Ja'kob řekl: Jeruzalém nakonec vyroste a dostoupí trůnu slávy a řekne Bohu: 'Mám příliš omezený prostor, odstup ode mne, abych mohl bydlet!' Iz 49,20" (Pesiqtha 143 a, cit. v Strack a Billerbeck, Kommentar zum Neuen Testament, 3. sv. str. 849).

Jiní vykladači zastávají názor, že slovo isos (stejný) znamená "poměrný" a věří, že i když délka a šířka mohou být stejné, výška má poměrný (přiměřeně) menší rozměr. To je možné, i když bychom podobný význam slova těžko dokazovali z biblické anebo klasické literatury. Podle jiného výkladu si slovo isos ponechává svůj obvyklý význam, ale výraz hypsos může znamenat nejenom výšku, ale i horní část vrchů, korunu. Jestliže výrazu hypsos rozumíme v tomto smyslu, potom Jan myslí, že obvod vrcholu zdi je stejný jako obvod základu.

Ať už je nejistota ohledně přesných rozměrů města jakákoli, jisté je, že sláva tohoto nebeského města daleko převýší každou představivost. Nikdo se nemusí obávat, protože tam bude dost míst pro všechny, kteří touží tam bydlet. V domě Otcově je "mnoho příbytků" (Jan 14,2).

17. I změřil zeď jeho. Jan neříká, že tato míra představuje výšku zdi. Podle některých to má být míra jeho tloušťky.

Anděla. V řečtině se slovo "anděl" nevyskytuje s určitým členem. V textu čteme, "člověka" i "anděla". Význam je částečně nejasný, proto podle názoru některých je třeba držet se při měření nového Jeruzaléma nějakého dogmatického uplatnění čistě lidských názorů. Ať už jsou rozměry jakékoliv, můžeme se spolehnout na to, že všechno je dokonalé. Svatí pochopí význam Janových obrazů, uvidí město.

18. Stavení. Řec. endomēsis = stavba, z domaō = stavět. Toto slovo se v NZ vyskytuje jen zde. Josefus Flavius (Antiquities XV. 9.6) jej používá k označení hráze v mořském přístavu (molo), která tvoří ve vodě jakýsi výčnělek, vložku. Slovo endomēsis může znamenat určitou vložku ve zdi, jako kdyby zeď byla vykládaná, zdobená jaspisem.

Jaspis. Viz pozn. ke Zj 4,3.

Zlato čisté. Struktura města měla zřejmě průhlednost skla. Jeho zářivá krása se nepochybně mění každým paprskem světla, které na něj dopadá.

19. Ozdobeni. Řec. kosmeō = ozdobovat (porovnej pozn. k v. 2).

Kamenem drahým. Text uvádí, že základ je postaven z dvanácti druhů drahých kamenů. Ne všechny z nich můžeme ztotožnit s dnešními drahokameny a nic nezískáme ani porovnáním s drahými kameny, které velekněz nosil v náprsníku (2 Moj 28,17-20). Ani staré prameny ani dnešní učenci se neshodují v názorech na totožnost všech drahokamů. Pod jednotlivými názvy drahokamů uvádíme některé z možných řešení.

Jaspis. Viz pozn. k Zj 4,3.

Zafir. Snad lapis lazuli (lazurový kámen), průhledný anebo průsvitný, je modrý a velmi tvrdý minerál.

Chalcedon. Totožnost tohoto kamene je nejistá. Podle některých je to drahokem nazelenalé barvy.

Smaragd. Odhaduje se, že jde o drahokam jasnězelené barvy.

20. Sardonyx. Snad je to kámen s červenými a hnědými vrstvami na bílém pozadí.

Sardius. Má být drahokam červené barvy. Podle jiných červená odrůda chalcedonu.

Chryzolit. V překladu "zlatý kámen". Drahokam žluté barvy, nejisté totožnosti.

Beryllus. Podle některých drahokam jezerní zelené barvy.

Topazion. Podle mínění některých vykladačů je to více méně průhledný nažloutlý kámen, ze kterého v dávnověku zhotovovali pečetě i drahokamy. Podle jiných to má být zlatožlutý chryzolit.

Chryzoprassus. Dnešní chryzoprassus je drahokam průhledný, jablkově zelené barvy. Jsou určité pochybnosti, zda jde o tento kámen.

Hyacint. Pravděpodobně drahokam purpurové barvy. Někteří ztotožňují hyacint s dnešním safírem.

Ametyst. Pravděpodobně purpurově zbarvený drahokam.

21. Z jedné perly. Rozměry uvedených drahokamů přesahují lidskou představivost.

22. Chrám. Řecky naos, slovo, které označuje svaté a nejsvatější místo svatostánku a neznamená vnější nádvoří a jiné stavby. O slovu hieron, znamenající celek posvěceného prostoru hovoří pozn. k Luk 2,46;Zj 3,12.

Pozemská svatyně byla symbolem Božího příbytku. Pro svůj hřích museli Adam a Eva odejít z ráje, z přítomnosti Boží. Po odstranění hříchu církev bude moci znovu přebývat v jeho přítomnosti a žádná stavba nebude symbolizovat Boží přítomnost.

23. Nepotřebuje. Světelných těles nebude v městě třeba. Slavná záře Boží přítomnosti bude víc než dostačujícím světlem (porovnej Iz 60, 19-20). Hmotné věci nejsou v Božím plánu nevyhnutně nutné; v jeho přítomnosti ustupují do pozadí (porovnej Iz 24,23). Stvořené světlo nemůže vyzařovat nestvořenou slávu božské přítomnosti.

24. Národové. Popis vykoupených ze "všech národů a pokolení a lidí i jazyků" (Zj 7,9; porovnej Iz 60,3.5).

Králové. Obraz pochází ze SZ (viz Iz 60,11).

25. Noci zajisté tam nebude. Nepochybně pro okolnosti uvedené ve v.23 (porovnej pozn. k Zach 14,7).

26. Národů. Porovnej v. 24.

27. Nic poskvrňujícího. Nepochybná souvislost s Iz 52,1. Mnohé obrazy si Jan při líčení svatého města vypůjčil ze starozákonních proroků, kteří popisovali slávu Jeruzaléma, jaká snad byla. Jan popisuje město, jaké bude (viz pozn. ke Ez 48,35).

Působícího ohyzdnost. Viz pozn. k v. 8.

Lež. Viz pozn. k v. 8

V knize života. Viz pozn. k Fil 4,3.

Z díla E.G. Whiteové ke Zj. 21.

1 (Iz 33,21). Žádný vše pohlcující oceán. Moře rozděluje přátele. Je to překážka mezi námi a těmi, které milujeme. Naše společenství je přetrhané rozsáhlým, bezedným oceánem. Na nové zemi už nebude žádné

moře a nepoplavou po něm "lodi s vesly" (Iz 33,21). V minulosti mnozí, kteří milovali Boha a sloužili mu, byli připoutáni řetězy na své místo a nuceni sloužit zájmu druhých, bezcitných lidí. Pán s porozuměním a soucitně hleděl na jejich utrpení. Díky Bohu, na nové zemi už nebudou dravé proudy, žádný hltavý oceán, žádné rozbouřené, hučící vlny (MS 33,1911).

1-4 (Iz 30,26). Boží rodina nakonec spojena. Církev je nyní církví bojující, nyní stojíme tváří v tvář světu pohrouženému v půlnoční tmě, skoro úplně oddanému modlářství. Přichází však den, kdy skončí boj a vítězství bude jisté. Boží vůle bude na zemi jako i na nebi. Mimo nebeského zákona nebudou mít národy žádný jiný zákon. Všechno to bude jedna šťastná rodina oděná rouchem chvály a děkování - rouchem Kristovy spravedlnosti.

Celá příroda ve své úchvatné kráse bude Bohu vzdávat trvalou chválu a úctu. Svět se bude koupat v nebeském světle. Roky poplynout v radosti. Světlo měsíce bude jako světlo slunce a světlo slunce bude sedmkrát silnější než nyní. Nad touto scénou budou prozpěvovat ranní hvězdy a plesat budou synové Boží, zatímco Kristus a Bůh jednotně prohlásí: "Nebude už hříchu a nebude už smrti." (RH, 17.12.1908).

4 (viz pozn. EGW k 1 Kor 15,51-55). Křesťanské léto. Tato zem je místem přípravy pro nebesa. Zde strávený čas je pro křesťana zimou. Zde nás ovívají studené větry utrpení a valí se proti nám vlny soužení. Ale v blízké budoucnosti, když přijde Kristus, provždy skončí žal a vzdychání. Tehdy pro křesťana začne léto. Bude po všech zkouškách a nebude už nemoci ani smrti. "Setřeť Bůh všelikou slzu s očí jejich, a smrti již více nebude, ani kvílení, ani křiku... nebo první věci pominuly" (MS 28,1886).

23. Viz pozn. EGW k Ef 5,25

27. Viz pozn. EGW ke Zj 20,12-15.

Komentáře EGW k 21. kapitole

1	AH 539; GC 674; PP 62; SR 430
1,2	Ed 301
1-27	1T 67-71
2	AA 591; EW 18, 31, 291; GC 427, 663
3	AA 592; DA 26; Ed 302; MB 108
3,4	GC 676; SR 431
4	AA 602; AH 545, 544; CG 568; Ed 302; EW 289; MB 17; MH 506, 508; ML 153, 348, 349, 355; SR 413; 8T 42, 45; 9T 287
6	Ed 83; EW 279; FE 363; 1T 484
6,7	GC 540
8	2T 630; 4T 336
9,10	EW 251; GC 426
10-14	EW 18, 291
11	GC 676; SR 431
11,12	AA 591
18,19	ML 357
21,22	AA 592
22	GC 676; ML 365; SR 432
23	Ed 301; EW 170, 179, 286; ML 357
24	AA 76; CH 103, 285; GC 474, 481; MB 24; ML 321; MM 144, 268; PK 84; PP 326; SL 31; Te 69; TM 149; 5T 278, 331, 384, 475

22. KAPITOLA

1. Potok čistý. Anděl ukázal Janovi vnějšek města (Zj 21,10) a nyní obrací pozornost k některým vnitřním věcem. Porovnej Ezechielův popis řeky (viz pozn. k Ez 47,1).

Světlý jako křišťál. Řec. lampros = zářící, jasný, skvělý. Porovnej použití tohoto slova u Luk 23,11; Sk 10,30; Zj 15,6; 19,8; 22,16.

Z trůnu. Porovnej pozn. k Ez 47,1; Zach 14,8

2. Dřevo života. Porovnej Ezechielovo "všelijaké dříví" (viz pozn. k Ez 47,7.12). O stromu v zahradě Eden viz pozn. k 1 Moj 2,9. Dále se o nem hovoří v ST, str. 288-289. Tento strom je symbolem věčného života z pramene života. Porovnej Zj 21,10 a PP, str. 62; GC, str. 645,648; viz též Z díla EGW ke Zj. 22,2.

Dvanáctero ovoce. Bude tu ustavičná hojnost, všechny potřeby spasených po celou věčnost budou uspokojeny. Porovnej Ez 47,12.

Zdraví. Řec. therapeia = služba, léčení, někdy také kolektivní "domácí služebnictvo". Toto slovo se vyskytuje v NZ jen čtyřikrát (Mat 24,45; Luk 9,11; 12,42). V klasické řečtině výraz therapeia znamená službu, výchovu, péči. O významu stromu v obnoveném ráji viz pozn. k výrazu "dřevo života".

3. Zlořečeného. Řec. katathēma = zmrzačená věc, anebo osoba. Toto slovo je pravděpodobně třeba odlišit od anathēma, což je zlořečenství jako soud (rozsudek) nad něčím nebo někým.

Trůn. Náznak, že v tomto městě bude vládnout Bůh a Kristus. Je to možné proto, že tu už nebude nic zlořečeného.

Sloužiti jemu budou. Řec. latreuō = sloužit, uctívat, přisluhovat. Toto slovo naznačuje normální, přirozenou, spontánní službu a liší se od leitourgeō, což znamená oficiální službu, zastávání určitého úřadu (viz pozn. 2 Moj 29,30 - LXX).

4. Tvář jeho viděti budou. Tento výraz naznačuje nejbližší vztah k druhému a vzájemnou důvěru. Viz Ž 17,15; Mat 5,8; Žid 12,14; 1 Jan 3,2. Porovnej zkušenost Mojžíšovu (2 Moj 33,20-23).

Na čelích jejich. Božské jméno na čele je symbolem vlastnictví a ověření. Zde je zdůrazněno celistvé posvěcení svatých do služby Bohu (viz Zj. 7,3; 13,16).

5. Noci. Tento verš obrazně zdůrazňuje bezvýznamnost stvořených světel v přítomnosti samého Boha. V přítomnosti slávy božské osoby ztrácí svůj lesk (viz pozn. ke Zj 2123).

Osvěcuje. Tento stav představuje nové nastolení a nový začátek harmonických vztahů, které byly hříchem přerušeny.

Kralovati budou. Porovnej Zj 5,10. To neznamená, že budou kralovat jeden nad druhým anebo nad jinými světy. Jde spíše o obraz blaženosti vykoupených. Nebudou už pod žádnou tyranskou rukou nějaké pronásledující moci. Budou se těšit svobodě a hojnosti králů.

6. Věrná a pravá. Konstatování spolehlivosti (věrnosti) a pravosti Božího zjevení. Toto proroctví, které přináší anděl, je pravé.

Svatých. Některé rukopisy uvádějí "duchů proroků". Tito "duchové proroků" mohou být skuteční duchové proroků pod vedením Ducha svatého, když byli ve vidění. Svatý Duch osvěcoval Janova ducha stejně jako ducha starozákonních proroků (viz Zj 1,10). Celé Zjevení je svědectvím o tom, že Janův duch ve vidění byl ovládnut Duchem svatým.

7. Rychle. Anděl hovoří za Ježíše. Jde o druhý příchod. Viz pozn. ke Zj 1,1.

Blahoslavený. Další ze sedmi blahoslavenství ze Zjevení (viz Zj 1,3; 14,13; 16,15; 19,9; 20,6; 22,14).

Slov. Tj. různé rady a napomenutí této knihy.

8. Viděl. Doslovně: "Já Jan, ten vidící tyto věci a poslouchající."

Padl jsem, klaněti se chtěje. Snad jako výraz úcty, kterou anděl odmítl. Sláva tohoto zjevení proroka jistě překonala a vedla k pocitu krajní pokory. Tím více, že anděl hovořil ve jménu Ježíše Krista, jako by hovořil sám Pán.

9. Spoluslužebník. Viz pozn. ke Zj 19,10.

Kteříž ostříhají slov. Porovnej Zj 19,10, kde je zřejmě ta samá skupina popisovaná jako "bratři", kteří mají svědectví Ježíšovo". "Slova této knihy" jsou svědectvím Ježíšovým (viz pozn. ke Zj 1,2).

Bohu se klaněj. Viz pozn. ke Zj 14,7.

10. Nezapečetuj. Toto je právě opačný příkaz, jaký dostal Daniel o své knize (viz pozn. ke Dan 12,4). Poselství ze Zjevení nemělo být zapečetěno kvůli té skutečnosti, že "čas je blízko". V Danielově době to tak nebylo. Slovo "nezapečetuj" je negativním výrazem v podstatě znamenající: "Oznam slova proroctví této knihy daleko i široko."

Jest blízko čas. Viz pozn. ke Zj 1,1.3

11. Kdo škodí. Tato slova se obzvlášť vztahují na dobu, kdy o budoucnosti člověka bude neodvolatelně rozhodnuto. Tento výrok přichází na konci vyšetřujícího soudu (viz pozn. ke Zj 14,7). V těchto výrocích někteří vidí hlubší význam a srovnávají ho s Kristovými slovy z podobenství o koukolu: "Nechte ať obé spolu roste až do žně". (Mat 13,30). Působnost svobodné vůle člověka nemá být omezena. Lidem má být dovoleno žít podle vlastní volby, aby se zjevil jejich pravý charakter. Při Kristově příchodu bude zřejmé, do které třídy každý člověk patří.

12. Přijduť brzo. Viz pozn. k v. 7.

Odplata. Řec. misthos = mzda, odměna, odplata (v dobrém i ve špatném smyslu. Porovnej použití tohoto výrazu u Mat 5,12.46; 20,8; 2 Petr 2,13.

Odplatil. Řec. apodidōmi = odevzdat, vydat, platit (daň), splatit (dluh); odplácet v dobrém i ve špatném smyslu.

Skutků jeho. Řec. ergon = práce, dílo, čin, skutek. Jednotné číslo naznačuje, že toto slovo je použito kolektivně o skutcích vykonaných během celého života člověka. V době, kdy bude "skutek" člověka prozkoumán, budou započítány také účinky Kristovy milosti a nebo zavržení této milosti (viz pozn. k Ez 18,22.24).

13. Alfa i Oméga. Jde o první a poslední písmeno řecké abecedy, čímž je míněn Pán, jako Stvořitel všech věcí a začátek i konec zjevení Božího lidem (viz pozn. ke Zj 1,8).

Počátek i konec. Všechno stvoření má svůj počátek v Kristu; všechny věci mají svůj konec (cíl) v něm. Porovnej pozn. ke Kol 1,16-17.

První i poslední. Dílo plánu vykoupení souvisí od začátku do konce s Ježíšem Kristem. Trojí označení v tomto verši zahrnuje Kristovu činnost pro záchranu člověka (viz pozn. ke Zj. 1,17).

14. Blahoslavení. Viz pozn. k v. 7.

Zachovávají přikázání. Některé rukopisy uvádějí: "Vyprali si oděv." Rukopisy Sinaiticus a Alexandrinus mají: "kteří perou svůj šat". Většina minuskulních rukopisů uvádí: "plní jeho přikázání". Staré překlady nejsou zajedno. Uvedené dvě možnosti jsou v řečtině velmi podobné a může jít o písařský omyl; původní znění nemůžeme s jistotou doložit. Obě věty mají v přepisu tuto podobu: hoi poiountes tas entolas autou = kteří zachovávají jeho přikázání.
: hoi plunontes tas stolas autōn = kteří perou svá roucha.

Ve skutečnosti oba významy zapadají do souvislosti a souhlasí s celkem Janova učení. O zachovávání přikázání hovoří Zj 12,17; 14,12; porovnej Jan 14,15.21; 15,10; 1 Jan 2,3-6. O praní roucha (šatu) se zmiňuje Zj 7,14, kde skupina svatých je představená jako ti, kteří "vyprali svá roucha a zbílili je v krvi Beránkově". Právo vstupu do nebe nám umožňuje připočtená Kristova spravedlnost. Avšak Kristova spravedlnost, která je nám udělena a symbolizována praním oděvu, nás uzpůsobuje pro nebe. Vnějším důkazem této Kristovy spravedlnosti, nám udělené, je dokonalá poslušnost Božích přikázání. A proto smysl těchto dvou myšlenek, jak praní oděvu, tak i poslušnost přikázání, úzce souvisí.

Ve světle těchto překladatelských problémů se zdá být rozumným, když učení o poslušnosti Božích přikázání postavíme na ostatní texty Písma pojednávající o poslušnosti, o kterých nejsou žádné textové pochybnosti. Takových veršů je mnoho.

Řecké slovo znamenající šat, oděv je stolai, a znamená vnější dlouhé roucho, talár, ornát. Porovnej použití tohoto slova u Mar 12,38; 16,5; Luk 15,22; 20,46. Ten samý řecký výraz se používá v LXX k označení posvátného Áronova roucha (2 Moj 28,2; 29,21). Naše slovo štola je odvozené z řeckého výrazu stolē. Původně to znamenalo dlouhé, volné, k nohám sahající roucho, později církevní oděv z hedvábí.

Právo. Řec. exousia = svoboda, právo, přednost. Má být přednostním právem a svobodou svatých, že budou mít podíl na stromu života a že se budou těšit z nesmrtelnosti s Ježíšem Kristem (viz pozn. k v. 2).

Vešli. Toto je další přednost. Nový Jeruzalém má být hlavním městem nové země (viz GC, str. 676).

15. Psi. Symbol pro ohavné, nečisté osoby (viz pozn. k Fil 3,2).

Čarodějníci. O této skupině hříšníků hovoří pozn. ke Zj 21,8.

16. Já Ježíš. Ježíš potvrzuje zjevení zaznamenané v Apokalypse. Viz pozn. ke Zj 1,1.

Anděla svého. Viz pozn. ke Zj 1,1.

Kořen a rod Davidův. Viz pozn. ke Zj 5,5.

Hvězda jasná a jitřní. Tato obrazná řeč je pravděpodobně vzata z proroctví Balámova (4 Moj 24,17). Porovnej Petrovu zmínku o Kristu jako o "dennici" (2 Petr 1,19). Poselství církvím všech věků nemůže mít lepší ověření, než je toto.

17. Duch. Duch svatý, ten, který naplňuje křesťanský život věřících silou, který je zmocňuje k vítěznému životu, k přemáhání zla a pomáhá jim přecházet období soužení.

Nevěsta. Zřejmě ten samý obraz zde jako ve Zj 21,9-10. (viz pozn. k těmto veršům.)

Řkou. Porovnej s jinými překlady.

Poď. Většina komentátorů pokládá toto slovo za odpověď na Ježíšovo zaslíbení z 12. verše: "Hle přijdu brzo". Kristus je žádán, aby splnil své zaslíbení. Toto je jeden z možných výkladů. Tento výraz můžeme chápat jako výzvu nevěřícímu světu, aby přijal evangelium.

Kdož slyší. Tvar jednotného čísla naznačuje jednotlivce. Lidé budou spaseni jednotlivě, ne jako církev anebo shromáždění. Spasení je přísně osobní. V NZ slovo překládané výrazem slyšet (akouō) všeobecně naznačuje myšlenku efektivního slyšení, tj. slyšení a uposlechnutí slyšeného poselství. I zde jde o tento význam. Jen ti, kteří slyší a přijímají poselství, mohou opakovat pozvání (viz pozn. k Mat 7,24).

Přiď. Jednotné číslo tu naznačuje, že každý člen církve jednotlivě musí vyjádřit tuto touhu po druhém příchodu, stejně jako i snahu, aby se i jiní těšili z Kristových požehnání.

Kdož žízní. Tj. po věcech Božích (viz Zj 21,6). Viz pozn. k Mat 5,6.

Přijdiž. Napomenutí, aby každý, kdo cítí tuto potřebu, přijal zaslíbení ze Zj 21,6.

Kdo chce. Nabídka je všeobecná. Z možnosti spasení není nikdo vyloučený. Kristus je obětí za hříchy celého světa (1 Jan 2,2). Falešné učení, podle kterého jsou někteří předurčeni na zahynutí, je právě tímto veršem vyvráceno (viz pozn. k Řím 8,29).

Vody života. Kdo chce zdědit nesmrtelnost, má možnost přijmout pozvání. Živá voda se nabízí všem (viz pozn. ke Zj 21,6; porovnej Iz 55,1-3).

Darmo. Tj. darem.

18. Osvědčujiť. Toto říká Ježíš (viz v. 20). Jeho svědectví musíme přijmout.

Každému. Vztah člověka k Bohu je osobní záležitostí. Nikdo nemůže v takové věci převzít zodpovědnost za druhého.

Slyšel. Nejde jen o slyšení zvuku této knihy; spíš se tu míní porozumění a studování významu poselství (viz pozn. ke Zj 1,3).

Proroctví. Jan hovoří o dodatcích ke knize Zjevení, jako kdyby se to samé mohlo týkat kterékoli knihy posvátné sbírky.

Jestliže by kdo přidal k těmto věcem. Porovnej 5 Moj 4,2; 12,32. Ježíš potvrzuje tuto knihu Zjevení; varuje před libovolnými změnami poselství této knihy. Josefus říká o 22. knihách Starého zákona: "I když uběhlo tolik století, nikdo se neodvážil ani přidat ani ubrat ani pozměnit byť i jen slabiku."

Přidá Bůh. Podle práva Bůh nemůže jinak, než každému dát, co mu patří, podle skutků.

19. A jestliže by kdo ujal. Vinník v tomto případě utrpí trojitou ztrátu: 1. ztratí nesmrtelnost a bude muset vytrpět věčnou smrt, 2. ztratí účast na životě v městě na nové zemi, 3. ztratí všechna požehnání a zaslíbení daná ve Zjevení. Zde je představena totální ztráta, kterou v tomto životě nemůžeme s ničím porovnat.

20. Kterýž svědectví vydává. Tj. Kristus. Zvláštní zmínka o tomto svědectví je ve v. 18-19.

Jistěť. Řec. nai, má význam důrazného potvrzení.

Brzo. Pán znovu potvrzuje jistotu a blízkost svého druhého příchodu (viz Zj 3,11; 22,7.12; viz pozn. ke Zj 1,1;

Amen. Porovnej Zj. 1,6.7.18; 3,14; 5,14; 7,12; 19,4. O významu tohoto výrazu hovoří pozn. k Mat 5,18. Toto amen pravděpodobně řekl apoštol. Jestliže je to tak, potom se pojí k tomu, co následuje, tedy: "Amen. Přijdiž tedy, Pane Ježíši."

Přijdiž tedy, Pane Ježíši. Některé překlady uvádějí: "Přijď, Pane Ježíši Kriste!" Toto zvolání je Janovou odpovědí na svědectví Ježíše Krista, který apoštola ujišťuje, že přijde brzy (viz pozn. ke Zj.1,1). Jan si pravděpodobně připomenul onu noc v Horní síni před více než půlstoletím, kdy slyšel Ježíšova slova: "Přijdu zase" (Jan 14,3), stejně jako na den na Olivové hoře, kde slyšel od andělů: "Tento Ježíš, kterýž zhůru vzat jest od vás do nebe, takť přijde, jakž jste spatřili způsob jeho jdoucího do nebe." (Sk 1,11). Nyní ve svatém vidění Jan dostal poslední ujištění, že jeho požehnaný Pán se vrátí a to brzy. Toto ujištění přichází od samého Mistra, věrného a pravého Svědka. Při těchto slovech se mu chvěje srdce a toužebně očekává den, kdy ve skutečnosti, ne ve vidění, uvidí svého požehnaného Pána tváří v tvář.

21. Milost. Tento verš je požehnáním vycházejícím z hloubky apoštolova srdce a docházející sluchu všech, kteří čtou zvěstný obsah těchto vidění. Toto požehnání se podobá těm, která používá Pavel na konci svých listů (viz Řím 16,24; 1 Kor 16,23; 2 Kor 13,14; atd.). Tato slova jsou vhodným vyvrcholením sbírky Písma, na konci všech posvátných knih, jak je známe.

Jezukrista. Některé rukopisy tento výraz neuvádějí.

Se všechněmi vámi. Některé rukopisy uvádějí "se všemi svatými". Slovo svatý se vyskytuje často v knize Zjevení (viz Zj 5,8; 8,3-4; 11, 18 atd).

Amen. Některé rukopisy tento výraz na konci vůbec neuvádějí.

Z díla E.G. Whiteové ke Zj 22.

1. Viz pozn. EGW k 1 Jan 1,7-9

1-2 (Zj 7,17: viz pozn. EGW k Luk 23,40-43). Vyšší vzdělání v budoucím světě. Kristus, nebeský Učitel, povede svůj lid ke stromu života, který roste po obou stranách řeky života, a vysvětlí mu pravdy,které v tomto životě nechápal. V onom budoucím životě jeho lid získá vyšší vzdělání v celé úplnosti. Ti, kteří vstoupí do Božího města, budou mít na hlavě zlaté koruny. Bude to radostná scéna, při které by neměl nikdo chybět. Své koruny složíme k Ježíšovým nohám a stále znovu budeme oslavovat a velebit jeho svaté jméno. K vítězoslavným písním se připojí i andělé. Dotykem svých zlatých harf naplní celé nebe úchvatnou hudbou a písněmi Beránkovi (MS, 31, 1909).

2 (Zj 2,7; 1 Moj 2,9; viz pozn. EGW k 1 Moj 3,22-24; Jan 5,39.) Životodárná moc ve stromu života. Strom života je symbolem udržující Kristovy péče o vlastní děti. Když Adam a Eva jedli z tohoto stromu, uznávali svou závislost na Bohu. Strom života měl moc prodlužovat život a když z něho jedli, nemohli zemřít. Předpotopní lidé žili déle, protože v nich ještě působila životodárná moc tohoto stromu, kterou dostali od Adama a Evy (RH, 26, 1. 1897).

(Jan 1,4) Životodárné ovoce smíme jíst skrze Krista. Ovoce stromu života v zahradě Eden mělo nadpřirozenou vlastnost. Jíst z něj znamenalo věčně žít. Toto ovoce bylo lékem proti smrti. Jeho listy měly udržovat život a dávat mu nesmrtelnost. Ale neposlušností člověka vstoupila na svět smrt. Adam jedl ze stromu poznání dobrého a zlého ovoce, kterého měl zakázáno se dotknout. Jeho přestoupení otevřelo doširoka bránu lidskému utrpení.

Po příchodu hříchu nebeský Ženich přesadil strom života do nebeského ráje, ale jeho větve se naklánějí tomuto nižšímu světu. Skrze vykoupení, které připravil Kristus svou krví, smíme stále jíst z jeho životodárného ovoce.

O Kristu čteme: "V něm byl život a ten život byl světlo lidí." On je zdrojem života. Poslušnost jemu je životodárnou mocí, která obveseluje duši. Kristus říká: "Já jsemť ten chléb života. Kdož přichází ke mně, nebude nikoli lačněti a kdož věří ve mne, nebude žízniti nikdy" (Jan 6,35; Zj 2,7b) (ST, 31.3.1909).

(Ž 19,11; Jan 6,54-57) Strom života zasazený pro nás. Lidé prakticky poznali zlo, ale Kristus přišel na svět aby jim ukázal, že strom života zasadil pro ně a jeho listí je pro uzdravení národů (MS 67,1898).

Nabízí se vám listí stromu života, je sladší nad med a plást medu. Berto ho, jezte ho, ztravte ho a bude po vaší malomyslnosti (MS 71, 1898).

Kristus ... byl stromem života všem, kteří chtěli trhat ovoce a jíst (MS 95, 1898).

Písmo je nám stromem života. Všichni by měli pamatovat, že strom života přináší dvanáct druhů ovoce. To představuje duchovní dílo našich pozemských misií. Slovo Boží je nám stromem života. Každá část Písma má své uplatnění. Z každé části Slova se dá něco naučit. Naučte se tedy zkoumat Písmo. Ono je vychovávatelem. Dříve než můžete mít skutečný užitek ze zkoumání Písma, musíte cvičit své myšlení. Duchovní šlachy a svaly musí sílit ze Slova. Duch svatý připomene slova Kristova. Osvítí mysl a usměrní průzkum (Dopis 3,1898).

Kristus je stromem života. Kristus je pramenem našeho života, pramenem nesmrtelnosti. On je stromem života a všem, kdo přicházejí k němu, dává duchovní život (RH, 26.1.1897).

3.4. Definice nebe. Kristus je pravdou všeho, co najdeme v Otci. Definicí nebe je přítomnost Kristova (Und.MS 58).

4. Viz pozn. EGW ke Zj 7, 2-3.

10-12 (Zj 4,3; 10,1; viz pozn. EGW ke Zj 10,7; 2 Petr 3,9). Kristova prostřednická služba brzy skončí. Ten, který byl naším Prostředníkem, který slyší všechny kající modlitby a vyznání, který je nám představen s duhou okolo hlavy, symbolem milosti a lásky, má brzy ukončit své dílo v nebeské svatyni. Potom z trůnu sestoupí milost a milosrdenství a jejich místo zaujme spravedlnost. Ten, kterého jeho lid očekával, se chopí svého práva - úřadu svrchovaného soudce (RH, 1.1. 1889).

Doba milosti skončí, když se to bude nejméně čekat. Konec doby milosti přijde náhle, nečekaně. Tehdy, když ho budeme čekat nejméně. My však můžeme mít čistý záznam v nebi už dnes a smíme vědět, že Bůh nás přijímá; když však zůstaneme věrní, budeme nakonec vzati do nebeského království (MS 95,1906).

Není druhá doba milosti. Pro nikoho už nebude druhá doba milosti. Nyní je čas zkoušky, dříve než anděl rozprostře svá zlatá křídla, anděl milosti a sestoupí z trůnu a milost, milost navždy pomine (MS 49,1894).

(Jan 9,4). Ukončení doby milosti nebylo zjeveno. Bůh nám nezjevil dobu ukončení tohoto poselství ani konec doby milosti. To, co nám bylo zjeveno, máme přijmout pro sebe a pro svoje děti, ale nesnažme se vnikat do toho, co zůstalo skryté v radě Všemohoucího....

Dostala jsem dopisy, ve kterých se mě pisatelé ptají, zda nemám nějaké zvláštní světlo o tom, kdy doba milosti skončí, a já odpovídám, že mám jen takové poselství, podle kterého je nyní čas pracovat, dokud trvá den, protože se blíží noc, kdy nikdo nebude moci pracovat. Nyní, právě nyní máme čas, abychom pracovali a čekali.

Slovo Páně zjevuje skutečnost, že konec všeho je blízko a jeho svědectví je na výsost určité, že je nutné, aby každý měl pravdu v srdci, aby usměrňovala jeho život a posvěcovala charakter. Duch Páně působí tak, že pravdu inspirovaného Slova vštěpuje do srdce, aby vyznávající následovníci Krista měli svatou, posvěcenou radost, kterou budou moci dát i jiným. Vhodnou příležitost k práci máme nyní, právě nyní, dokud trvá den. Nikdo nedostal příkaz, aby zkoumal Písmo, aby, jestliže je to možné, zjistil, kdy doba milosti skončí. Pro žádná smrtelná ústa nemá Bůh žádné takové poselství. Nepřeje si, aby smrtelný jazyk zvěstoval to, co skryl ve své tajné radě (RH, 9.10.1894).

13. Viz pozn. EGW k 1 Kor 15,22.45.

13-17 (Zj 1,8). Alfa a Omega Písma. (Cituj Zj 22,13-17) Zde máme Alfu v Genesis a Omegu ve Zjevení. Požehnání je zaslíbeno všem, kteří zachovávají přikázání Boží a spolupracují s ním při zvěstování třetího andělského poselství (RH, 8.6. 1897).

14 (Zj 20, 12-13; viz pozn. EGW k 1 Moj 3, 22-24; Řím 3,31; 2 Kor 3,7-11). Boží město pro ty, kteří zachovávají přikázání. Nikdo z těch, kteří poznali světlo pravdy, nevstoupí do Božího města jako přestupník přikázání. Jeho zákon je základem jeho vlády na zemi a na nebi. Když lidé vědomě pošlapávali jeho zákon na zemi a pohrdali jím, nebudou vzati do nebe, aby to samé dělali tam; při Kristově příchodu se neděje žádná změna charakteru. Budování charakteru má pokračovat v hodinách času milosti. Skutky lidí jsou denně zaznamenávány do nebeských knih a v onen velký den Boží dostanou odplatu podle svých skutků. Tehdy se ukáže, kdo bude blahoslavený. "Blahoslavení,kteří zachovávají přikázání jeho, aby měli právo k dřevu života a aby branami vešli do města." (RH, 25.8.1885).

(Kol 1,26-27). Cestování v budoucím životě. Mnozí si myslí,že tento svět a nebeské příbytky tvoří Boží vesmír. Není to tak. Vykoupený zástup půjde z jednoho světa do druhého a velkou část svého času věnuje zkoumání tajemství vykoupení. A toto téma bude zaměstnávat jejich mysl po celou věčnost. Přednosti těch, kteří zvítězili skrze krev Beránka a slovo svého svědectví, převyšují každé chápání (RH, 9.3.1886).

17. Viz pozn. EGW ke Zj 3,20; Řím 3,20-31.

19. Viz pozn. EGW ke Zj 20,12-15.

Komentář EGW k. 22. kapitole

1 ML 357; PP 413
1,2 Ed 302; EW 17, 289; LS 67; 1T 61
1,5 AA 592; EW 31
1-21 1T 67-71
2 CH 244; CSW 44; CT 34,63; DA 366; Ev 138; EW 289; GC 675; MH 122, 173, 199; ML 342, 352, 355; MM 234; SR 22, 431; 6T 230, 393, 475; 7T 195; 8T 33, 193, 288; 9T 136, 168; WM 288
3 Ed 307; MB 17; PP 67
3,4 COL 180; CS 46; Ed 125, 303; LS 266; MH 182, 421; ML 350; RC 54; 6T 348; 8T 268
5 AA 591; CT 344; GC 676; SR 431;432
7 5T 266
9 DA 99; EW 231
10 6T 130; 9T 130
11 EW 48, 71 280, 282; GC 613; MH 454; PP 201; TM 235; 1T 484; 2T 190, 267, 355, 401; 4T 387; 5T 347, 380
11,12 CT 418; FE 363; GC 490; 1T 343; 2T 691; 8T 315
12 CH 539; COL 310; GC 352, 422; SC 88; SR 378; TM 428; 1T 483; 2T 520, 660, 667, 4T 537; 7T 88; 9T 104
12-14 FE 137; TM 133
13 Ev 485; PP 367
14 AA 592; CG 224; CS 225; EW 35, 51, 126; FE 111; GC 466; LS 103; ML 70, 340, 355; PP 62, 208; TM 235; 4T 328; 5T 628, 693

14,15 GC 541
15 4T 336
16 TM 118, 253; 6T 58, 62
16,17 FE 437; 6T 20
17 AA 110; CH 36, 466; COL 235, 412; CM 18, 152; CS 190; CT 371; DA 454, 745, 822; PP 413; SC 28; 4T 580; 5T 207; 6T 51, 86, 314; 9T 43
18,19 GC 268
18-20 AA 583
20 CH 539; GC 302